

FARRAGO

CONCORDANTIVM IN-

signium totius sacre Biblie,
fidelissime per Barptbo
lomeum Vvesthe/
merum con
gesta.

Impressum Basilee, In aedibus Tho/
mae VVolfij.

M. D. XXVIII.

VIRTVTIBVS ET SCIENTIA CLA

ro Ioanni Dieffenbach, collegij Ecclesiastici,

Diui montis Ioannis Decano, apud Du

nam, suo in Christo amantissi

mo, Bartholomeus Vvestr

hemerus, Gratia ac

pacem op

tat.

VOM ET ME DEVS OPTI-
mus Max. quibusdam docendi causa in
Lothoringa praestasset, uidebar opere pre-
cium facturus, si eis, unde illis nomen inditum erat,
Christum ex Paulinis epistolis nunciarem, explica-
rem, & pro diuina mihi impertita gratia, exhibere.
Porro quom in tam sancto labore, tam pio studio uer-
sarer, protinus exurgunt, qui meam, immo Pauli do-
ctrinam plusquam Vatiniano (ut aiunt) odio profer-
quatur. Sic enim fieri solet, ut ubi Christus sol ille no-
ster clarissimus oriatur, illico et Satan as regno suo,
quod in hoc mundo possidet, timens, illi se totis ui-
ibus & omnibus membris opponat. Eorum uero tum inui-
datum inimica tela, non damno, sed potius commo-
do mihi fuerunt, coegeruntque, ut & me ad arma reci-
perem, quae Paulus Christianis summo opere commen-
dat, non sane carnalia, sed spiritualia, quibus proster-
nuntur potestates tenebrarum, quae hunc admini-
strant mundum, diabolus, nimirum peccatum, mors,

Et inferorum porta. Cessit ergo eorum malum mihi
 in bonum. Nam ex uniuersis Biblijs optimos decer-
 psi flores, Et in cōmunes selegi locos, quacūq; uel
 in Christianismi hodie controuersia fere in dubium
 uocari possunt: quibus istorum pecorū seuiciei Et ne
 quicia occurrerem: aduersumq; eorum sanè Martia
 arma nec ualere quicquā non raro expertus sum. Sed
 ecce clarissime uir, nescio quo uel malo Genio con-
 tingerit, ut, à discipulorū meorū fortasse quopiam, Ty-
 pographus, qualem cūq; laborē meum adeptū publi-
 carit, ad nihil minus q̄ hoc scriptum, ut in lucem pro-
 diret. Brat enim inordinata, neq; putata adhuc, ad-
 hibita censura materies, Et prorsus embyrion quod-
 dam, ut nō parum me turbarit eius feditas atq; defor-
 mitas: quæ Et me tandem compulit sub incudem re-
 uocare. Proinde ordinem correximus, pleraq; rescui-
 mus, multos adhuc locos adiecimus, ut uberior Neo-
 phytis sit inde rediturus fructus. Quam farraginem
 (Moxænas amabilissime) tuæ humanitati dedicatam
 uolui, sub tuis quoq; alis cœli spirabile lumen uisere,
 tum ut plurimis in me tuis beneficijs nō ingratus es-
 sem, tum ut amoris in te mei argumētum perpetuum
 id est, me ἡμετέριον haberes, ut liuidorum formidaret
 moriale. libellus minus dentes. Vale in Christo. Salutē Si-
 gismundo, Illustriss. Rheni Comitū pedagogo, Fran-
 cisco ac Ioanni Alphe amico meo chariss. omnibusq;
 fratribus Christi Euangeliiu amantibus, ascribe.
 Basilea, Mense Febuario, Anno. 1527.

INDEX CONCORDANTIVM SEV
locorum, Ordine Alphabetico.

A

- A**rmatura Christiani, folio. 1.
Abrogatio legis Mose. fol. 1.
Aliena iustitia non iustificat. 2.
Antichristi regnum spiritu ruet. 2.
Aduersarijs quomodo resistendum. 10.
Apostoli ministri ecclesie, & non domini. ibidem.
Apostolorum officium. 11.
Apostoli non onerent ecclesiam. 12.
Apostolus uinctus Iesu Christi. ibidem.
Angelum bonum habet Christianus. 14.
Ab operibus bonis non cessandum. 85.
Afflictis oportuna subuenit deus. 37.
Astrologis nihil credendum. 13.
Astutia. 15.

B

- B**aptismus spiritalis. 15.
Blasphemantibus uerbum non loqueris. ibidem
Bona dei uoluntate affligimur. 36.
Benedictio quibus data. 16.
Benedictio amicorum, ac maledictio inimicorum dei. 16.

C

- C**hristus filius dei altissimi. 16.
Christus imago dei. 17.
Christus solus iustificat. ibidem.
Christus solus mediator. ibidem.

Christus sacerdos in aeternum. 18.

Christus semel oblatus. 19.

Christus exemplar, ibidem.

Christus caput ecclesiae. ibidem.

Christus lapis offensionis. ibidem.

Christi extenuatio. 50.

Christus fundamentum. 56.

Christus pax nostra. 19.

Christo omnia subiecta sunt. 95.

Christianus salutis suae certus sit. 61.

Christianus quotidie moritur. 20.

Cruce Christianorum. ibidem.

Christianorum conuersatio sit in ueritate sita. 26.

Christianis quomodo uiuendum. 119.

Christianorum unitas. 29.

Christianus expectet liberationem suam. 51.

Christiani cum sacerdotes sunt, uerbum doceant oportet, folio. 27.

Contemptus dei. >>, *semper dei ignorantia pign.*

Cruce ferenda est. 23.

Confessionem uerbi sequitur persecutio. ibidem.

Coniugia contra uerbi ministros. 25.

Ceremoniae & Festiuitates 6.

Circumcisio spiritus. 22.

Circumcisio carnis, ibidem.

Castitas donum dei. 23.

Castitatis exempla, ibidem.

Confessio & poenitentis publica. ibidem.

Confessio reconciliationis. 24.
Contritio cordis à deo. ibidem.
Conscientiæ consolatio. 25.
Castigatio ferenda. 27.
Consuetudinibus non obsequendum. 10.
Corripit ac probat dominus suos. 33.
Cordium scrutator deus. 37.

D

DE esu carniū. 28.
De delectu dierum. 29.
De fornicatione & adulterio. 8.
De auaritia & auaris. ibidem.
De adulatione. 15.
De muneribus. 9.
De cognitione dei. 21.
De charitate erga proximum. ibidem.
Dilectionis proximi exempla. 54.
De iudicijs dei. 64.
De castitate. 23.
De confessione. ibidem.
Discordie fugiendæ sunt. 40.
Doctrinis uarijs non arcumferamur. 86.
Damnatio per plures fiat. 13.
Deo omnia possibilia. 14.
Diuitiæ in se sperantes fallunt. 58.
Dies iudicij. 41.
Diuinitas Christi. ibidem.
Domus dei ecclesia. ibidem.

Deus per spiritum cognoscitur. folio. 30.
Deus omnia in omnibus. 31.
Deus omnia operatur, bona & mala. Ibidem.
Dominus pugnat pro suis. 35.
Dominus commēdat intentionē, & cor magis quā
factum. folio. 37.
Deus adoratur spiritu & ueritate. 39.
Domino peccamus. 34.
Dominus hortatur ad pœnitentiam. 34.
Dominus prope est inuocantibus eum. 35.
Deus solus inuocandus. 38.
Deus solus adorandus. 39.
Desperandum non est. 41.
Dominus refugium pauperum. 39.
Deus mentiri nescit. 38.
De peste. 43.
De fame. Ibidem.

E

E piscopi officium. 41.
Euangelium potentia dei. 43.
Euangelium uerbum ueritatis. 43.
Euangelium gratiosum est. Ibidem.
Euangelij officia. 44.
Euangelium intrepide annunciandum. Ibidem.
Efficacia & uis uerbi dei. 49.
Ecclesia ædificata uerbo. Ibidem.
Excommunicatio uera. 50.
Elemosyna. 52.

Ebrietas uitanda. 26.
Exempla dilectionis dei. 46.
Exempla diuinę obedientię. 46.
Exempla patientię. 47.
Exempla punitę hypocrisis. 46.
Exempla punitę superbie. 48.
Exempla punitę auaritię, & ebrietatis, & luxu-
rię, fol. 47.
Exempla puniti adulterij. 47.
Exempla maledicię punitę. 48.
Exempla male educationis puerorum. 108.
Exempla martyrum 47.

F

Fides sola iustificat. 53.
Fidei exempla 45.
Fides donum dei est. 54.
Fides & Spes. 55.
Fides commendatur. 56.
Fides Spes & Charitas. ibidem.
Fideles templum dei. 57.
Fideles coheredes & fratres Christi. ibidem.
Fideles egere non possunt. ibidem.
Fidelis non dereliquitur. 38.
Fratribus errata condonanda. 51.
Fama bona custodienda. 59.
Falsi prophete. 2.
Fidendum soli domino. 121.

G

Gentium conuersio. 21.
Gloria dei alteri non datur. 60.
Gaudium Christianorum, ibidem.
Gratie capaces, ibidem.
Gladij secularis usus. 61.

H

Hypocrita. 7.
Humiles respicit deus. 12.
Homo ad imaginem dei creatus. 62.
Hierusalem coelestis descriptio, ibidem.

I

Iusticia soli deo debetur, nobis uero confusio. 120.
Iusticia ex fide. 62.
Iusticia dei nostra iusticia. 63.
Iustificationis initium non penes nos est. 100.
In Christianos non grassandum. 61.
Infirmioribus non insultandum. 64.
Iudex quomodo iudicare debeat. 67.
Iudices non tenere iudicent. 86.
Iniuria ferenda. 64.
Ira resistendum. 95.
Inimici diligendi. 66.
Incredulitas, ibidem.
Ieiunium uerum, ibidem.
Inobedientia punita. 46.
Imitatores simus Christi & Apostoli. 66.
Impiorum prosperitas pijs offendiculo. 68.
Impiorum poena. ibidem.

Impius proprio iugulatur gladio. 68.
Impios punit deus per impios. ibidem.
Impij puniuntur aliquando per pios. 69.
Impij poenitere nesciunt. ibidem.
Impijs non adhaerendum. 70.
Impijs quod timent, accidit. ibidem.
Impiorum cor lac coagulatum. ibidem.
Inuentores rerum. 42.
Imagines abolenda. 43.

L

Libero arbitrio caret homo. 71.
Loci qui uidentur statuere liberum arbitrium,
folio. 71.
Libertas Christiana. 72.
Lex umbra tantum est, non iustificatio. ibidem.
Lex affectum exigit. 73.
Legis doctores. ibidem.
Ligandi absoluendiq; autoritas. ibidem.
Laborandum singulis. ibidem.
Loquacitas uitanda, taciturnitas uero seruanda, fo-
lio. 74.
Lapsus linguae. 75.

M

Maliia humana. 75.
Maliia propria nos arguet. 79.
Murmur contra deum. 76.
Miracula citra scripturam nihil. 77.
Mundus Christianos persequitur. ibidem.

Mendacia fugienda. 8.
Mentiti sunt credentes. 24.
Mutuum dandum. > 8.
Malo non resistendum, ibidem.
Modestia Christianorum. > 9.
Maria uirgo, mater Christi. > 5.
Magistratus. 82.
Magistratui obediendum. 94.
Mercenarius dignus mercede. 83.
Mentem domini nemo nouit. iii.
Monachi mendicantes. 3.
Mors Christi pro omnibus satisfecit. 80.
Mors generalis. 81.
Mors non timenda, ibidem.
Mors piorum deploranda. 82.
Mors impiorum non deploranda, ibidem.

N

Necessario omnia contingunt. 83.
Nutu dei omnia fiunt, ibidem.
Nova ueteribus stabilienda. iii.
Nemo potest duobus dominis seruire. 84.
Non temere iudicandum. 85.

O

Opera non iustificant. 87.
Opera uidentur mercedem ac iustificationem
promittere. 89.
Opera testimonia fidei. 90.
Opera misericordie, ibidem.

Opera charitatis erga proximum. 90.
Operum retributor est dominus. 38.
Oratio qualis. Oratio non uacillet, fol. 91.
Orare debemus pro inuicem, etiā pro inimicis, Ibid.
Orandum est in afflictionibus. 92.
Oratio spiritualis. Ibidem.
Orandum semper. 93.
Oratio Christianorum sit sobria. Ibidem.
Orare oportet unanimiter & humiliter. Ibidem.
Orandum simpliciter. Ibidem.
Orandum, ut ministri uerbi libere loquantur. 94.
Obedientia melior uictima. Ibidem.
Omnibus prophetare licet. 96.
Ordinatio presbyterorum olim quomodo fiebat. 96.
Orphanorum pater deus. 97.
Ocium monachorum. 4.

P

Predestinatio. 97.
Predestinatiōe offensi quomodo mirigādi. uo.
Peccatores sumus omnes natura. 99.
Peccatū punit peccatū, & excecatur hominem. 100.
Peccatum fugiendum. 53.
Peccans seruus peccati. 101.
Peccatum irremissibile. 24.
Peccatores suscipit deus. 39.
Pœnitentium miserebitur deus. 34.
Pœnitentia uera. Pœnitentia falsa. 106.
Principem malum meretur populi peccatum. 100.

Principibus quando non obediendum. 95.
Pax seruanda. 107.
Pacis exempla. Ibidem.
Patris internæ promissiones. Ibidem.
Promissiones ueteris testamenti. 105.
Promissiones noui testamenti. Ibidem.
Prophetiæ de Christo uenturo. 101.
Prophetiæ de Antichristo & regno suo. Ibidem.
Prophetiæ de pseudoprophetis aduenturis. 102.
Prædicatores uerbi dei audiantur. 103.
Pseudopropheta non audiantur. Ibidem.
Pseudodoctores quomodo obiurgandi. 104.
Pseudopropheta à domino mittuntur. Ibidem.
Pœna sequitur impios doctores. Ibidem.
Pœna illorum qui uerbo aduersantur. 103.
Pœna prohibentium prophetare. 105.
Prosperitas & satietas rerum quidnam pariant. 106.
Parentum est docere pueros. 108.
Parentibus obediendum. Ibidem.
Patres non in omnibus sectandi. 10.
Parentum uestigijs non ingrediendum. 125.
Patientia. 109.
Pauperes non opprimantur. Ibidem.
Paucis contenti sumus. 110.
Puluis sumus. Pœna idololatriæ. Ibidem.

Questiones stultæ uitentur. 59.
R

Reliquia tantum saluantur. fol. 112.
Reliquia peccati sanctis non imputantur. 113.
Ratio fidei reddenda est. 112.
Rationi non obsequendum, neq; eius iudicio. Ibidem.
Rationem reddet unusquisq; de seipso. 111.
Respectus personarum apud deum non est. 14.
Resurrectio mortuorum. 112.

S

Sacerdotes docti sint. 113.
Sacerdotes ignari destituantur. 114.
Sacerdotes obediant regibus. Ibidem.
Sacerdotes legem dei doceant. 115.
Sacrificium unicum uerum noui testamenti. Ibidem.
Sacerdotium Christianum. Ibidem.
Sacrificandum quotidie. Ibidem.
Scriptura intellectum aperit spiritus Christi. 116.
Scripturae usus. 20.
Spiritus in eternum promissus. 117.
Spiritus sancti in ecclesia dei officia. Ibidem.
Spiritus & caro quid sit. Ibidem.
Sancti iudicabunt simul cum Christo. 118.
Sancti dormire dicuntur. 119.
Securitas carnis prohibetur. Ibidem.
Simplicitas seruanda. 120.
Salus a domino. Ibidem.
Salus hominis uana. 121.
Scandalum quando uitandum. 29.
Scandalum quando non uitandum. Ibidem.

Sancti nihil meruerunt. 16.
Sancti uocantur fideles. fol. 27.
Seditionis punitæ exempla. 48.
Serui obediant dominis. 121.

T

Traditiones humane. 4.
Timor domini sapientia. 121.
Timor & uerbum dei semper opus. 122.

V

Verbo domini omnia facta sunt. 121.
Verbi dignitas. 123.
Verbi authoritas. Ibidem.
Verbum diuersos habet auditores. Ibidem.
Verbum dei predicatum occasio tumultus est. Ibidem.
Verbum domini permanet in æternum. 124.
Verbum non ociosum. 123.
Verbo dei nihil addendum. 122.
Verbū domini lucerna, & Scutū in se sperantiū. 124.
Verbum uiuificat. Ibidem.
Verbum non fit ociosum. Ibidem.
Victus debetur ministris uerbi. 125.
Vexatio dat intellectum. Ibidem.
Vocati sumus ad afflictiones. Ibidem.
Vita Christiana perpetuus cursus. 127.
Vita Christiana periculis plena. 126.
Vxor honesta donum dei. Ibidem.
Vxores diligant uiros. Ibidem.
Viri diligant uxores suas. Ibidem.

FINIS.

ARMATURA CHRISTIANI.

ACCIPITE armaturam dei, Ephe. 6.

ut possitis resistere in die malo
&c. In omnibus sumentes scutum fidei, & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est uerbum dei.

Sobrii sumus, induti lorica 1. The. 5.
fidei & charitatis, & galeam spem salutis.

Sobrii estote, & uigilate, quia aduersarius uester 1. Pet. 10.
diabolus &c. Cui resistite fortes in fide.

Arma militie nostrae non carnalia sunt, sed potentia dei. 2. Cor. 10.

In potentia dei, per arma iustitiae, dextera ac sinistra. 2. Cor. 6.

Induamur Christum, & induamur arma lucis, id Rom. 13.
est, Christum, hoc est, potentiam eius, & exemplo Christi uitam uestram instituit.

Per arma iustitiae, a dextris, & a sinistris. 2. Cor. 6

ABROGATIO LEGIS MOSE

DAbollegem meam in uisceribus corum, & in cor, Hier. 31.
de eorum scribam.

Legem mandatorum decretis euacuans, ut duos con Ephes. 2
dat in semetipso.

Delens quod aduersus nos erat Chyrographum, Colos. 2.
decreti, quod erat contrarium nobis.

A

Dabo

- Heb. 8. Dabo leges meas in cordibus eorum, & in men-
 tibz eorum superscribam eas.
- Hier. 24. Dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum dominus.
- Roma. 6. Non enim estis sub lege, sed sub gratia.
- Hebr. 10. Dabo leges meas in corde illorum, & in menti-
 bus illorum inscribam eas.
- Gal. 3. 4. At postquam uenit fides, non amplius sub pæda-
 gogo sumus.
- Baru. 2. Statuam illis testamētum alterum sempiternum,
 ut sum illis in deum, & ipsi erunt mihi in populum.
- Ioan. 1. Lex per Moysen data est: Gratia & ueritas per
 Iesum Christum exorta est.
- Rom. 8. Legi enim dei non est subiecta, nec enim potest.
- Galat. 3. Lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide
 iustificemur.
- Ioan. 7. Nōne Moyses dedit uobis legem? & nemo ex uo-
 bis facit legem.
- Luca. 16. Lex & propheta usq; ad Ioannem, ex eo regnum
 dei euangelizatur, & omnis in illud uim facit.
- Act. 15. Nunc ergo quid tentatis deum, imponere iugum
 super ceruices discipulorū, quod neq; nos neq; patres
 nostri portare potuimus: sed per gratiam domini no-
 stri Iesu Christi credimus saluari, quēadmodū & illi.
- Galat. 3. In lege nemo iustificatur apud deum, manifestum
 est: quia iustus ex fide uiuit.
- Hebre. 7. Translato enim sacerdotio, necesse est, ut legis
 translatio

translatio fiat.

Reddemus uitulos labiorum nostrorum.

Osc. 14.

Vide & perlege Malachiam, tractantem de legis
abrogatione.

ALIENA IUSTITIA NON
IUSTIFICAT.

Si steterit Moses & Samuel coram me, non est Hiere. 17.
anima mea ad populum istum.

Tu ergo noli orare pro populo hoc, nec assumes Hiere. 7.
pro eis laudem & orationem, & non obsistas mihi: & 11.
quia non exaudiam te.

Noë, & Daniel, & Iob fuerunt in medio eius. Vi Eze. 14.
uo ego, dicit dominus deus, quia filiū & filiam non
liberabūt: sed ipsi iusticia sua liberabūt animas suas.

ANTICHRISTI REGNUM
SPIRITV RVET.

Et percutiet terram uirga oris, & spiritu labio
rum suorum interficiet impium. Esa. 11.
& 61.

Consurget rex impudens facie, & contra princi-
pem principum consurget, et sine manu conteretur. Danie. 9.

Et tunc reuelabitur ille impius, quem dominus Ie 2. Thes 2.
sus interficiet spiritu oris, qui et destruet illustratio-
ne aduentus sui.

Oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

Zachari.

ADVERSVS FALSOS
PROPHETAS.

A 2

Propheta

- Hier. 2.** Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus talia dilexit.
- Esaia. 3.** Vos enim depasti estis uineam meam, & rapina pauperis in domo uestra.
- Hier. 12.** Pastores multi demoliti sunt uineam meam, conculcauerunt partem meam
- Zach. 11.** O pastor & idolum, & derelinquens gregem meam.
- Ezech. 13.** Vae prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil uident.
- Hier. 50.** Pastores eorum seduxerunt eos, feceruntq; uagari in montibus.
- Isaia. 5.** Vae, qui dicitis malum bonum, & bonum malum &c.
- Esa. 56.** Speculatores eius cæci omnes nescierunt uniuersi, canes muti, non ualentes latrare.
- Hier. 14.** Falsi prophetæ uaticinantur in nomine meo, non misi eos, & non præcipi &c.
- Ezec. 34.** Vae pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos, Consule, & perlege totum istud caput.
- Osea. 5.** Facti estis laqueus speculationum, & uictimas declinastis in profundum.
- Mich. 3.** Et sacerdotes in mercede docebant, & Prophetæ eius in pecunia diuinabant.
- Zach. 11.** Et pastores eorum non parcebant eis, & ego non parcam ultra super &c.

Ecce

2

Ecce ego cibabo eos absynthio, & potabo eos fel, Hier. 23,
le, A prophetis enim Hierusalem egressa est pollu-
tio &c.

Peccata populi mei comedent, & ad iniquitatem Osee. 4
eorum subleuabant animam eorum, Et erit sicut po-
pulus, sic & sacerdos.

Sacerdotes eius contempserunt legem meam, & Ezech. 22.
polluerunt sanctuaria mea, & animas deuorauerunt,
opes & praeium acceperunt, & uiduas multiplica-
uerunt &c.

Popule meus qui te beatum dicunt, ipsi decipiunt Esaie. 3.
te, & uiam itinerum tuorum dissipant &c.

Maledictus, qui errare facit caecum, uel offendit, Deut. 18.
lum ponat.

Grex perditus factus est populus meus, eo quod non Hiere. 30
habuit scientiam.

Maledictus qui facit opus domini fraudulentem. Hier. 48.

Prophetae tui uiderunt tibi falsa. Hier. 2.

Ue prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum Ezech. 13.
suum, & nihil uident, quasi uulpes in deserto prophe-
tae tui Israel erant.

Hec dicit dominus super prophetas, qui seducunt Mach. 3.
populum meum, qui mordent dentibus suis, & prae-
dicant pacem.

Sacerdotes & prophetae nescierunt prae ebrieta- Eisa. 28.
te, absorpti sunt uino, errauerunt in ebrietate, nesci-

erunt uidentes, ignorauerunt iudicium:

Mat. 23. Vae uobis scribae, & pharisaei, qui clauditis regnū
celorum ante homines, uos enim non intratis, nec ad-
uenientes finitis intrare.

Ioan. 10. Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed
ascendit aliunde, ille fur & latro est.

1. Tim. 4. In posterioribus temporibus desciscant quidam à
fide, attendentes spiritibus impostoribus, ac doctrinis
demoniorum.

2. Pet. 2. Fuerūt uero & pseudoprophetae in populo, sicut
& in uobis erunt magistri mendaces.

1. Tim. 1. Deflexerunt ad uaniloquium, uolentes esse legis
doctores, non intelligentes, quæ loquuntur &c.

2. Thef. 2. Subducatis uos ab omni fratre, qui inordinate se
gerit, & non iuxta institutionē, quā accepit à nobis.

Rom. 16. Rogo autē uos fratres, ut obseruetis eos, qui dis-
sentiones, & offendiacula per doctrinam, quam uos
didicistis, faciunt, & declinate ab illis.

1. Tim. 6. Is inflatus est, nihil sciens, sed insaniēs circa quæ-
stiones, ac disputationū pugnās, ex quibus nascitur
inuidia.

Colos. 2. Videte ne quis sit, qui uos depraedetur, per philo-
sophiam inancm.

ADVERSUS MONACHOS MENDICANTES.

Prou. 4. **C**omedent panem impietatis, & uinum iniqui-
tatis bibunt. Et

Et omnino medicus, & indigēs, nō erit inter uos. Deut. 15.
 Et uulgu pauperem spoliarunt nudis, & incen- Iob. 24.
 tibus, absq; uestitu, Et esurientibus tulerunt spicas.

Non sit porrecta manus tua, ad accipiendum, & Ecclē. 4.
 ad dandum collecta.

Araſtis impietatem, impietatem meſſuiſtis, come- Oſeā. 10.
 diſtis frugem mendatij.

Vae ei, qui multiplicat non ſua uſquequo, & ag- Abac. 2.
 grauāt contra ſe denſum lutum, nunquid non repen-
 te conſurgent, qui mordeant te, & ſuſcitabuntur la-
 cerantes te, & eris in rapinam eis.

Vae qui coniungitis &c.

Eſaiā. 5.

Qui deuorant &c.

Pſal. 14.

Quia tu ſpoliaſti gentes multas, ſpoliabunt te om-
 nes, qui reliqui fuerunt de populis.

Beatius eſt magis dare quā accipere.

Act. 10.

Vae uobis ſcribe & phariſei hypocrite, qui come Mat. 23.
 ditis domos uiduarum: qui circuitis mane, & aridā,
 ut faciatis unum proſelitum &c.

Vae uobis ſcribe, orationes longas orantes, pro- Matt. 23.
 pter hoc amplius accipietis iudicium.

ADVERSVS OTIVM

IN laboribus hominum non ſunt, & cum homini Pſal. 72
 bus non flagellabuntur.

Non fuerūt in auxilium, & in aliquam utilitatē, Eſā. 30.
 ſed in confuſionem, & opprobrium.

ADVERSVS EORVM VORA CITATEM.

Mich. 3. **Q**ui comedunt carnē populi mei, & pellem eorum excoriauerunt.

Peccata populi mei comedent, & nō saturabūtur.

Ezech. 7 Anima sua non saturabitur, & uentres eorum nō saturabuntur.

Aggci. 1. Comedistis, & non estis saturati, bibistis, & non estis inebriati, operuistis uos, & non estis calefacti
Tu comedes, & non saturaberis.

Psal. 14 Qui deuorant plebem meam, sicut escam panis.

Iob. 20. Nudauit pauperes, domum rapuit, & non edificauit eum, nec satiatus uenter eius.

Prou. 13. Venter autem impiorum insatiabilis.

Psal. 13. Sepulchrum patens guttur eorum, Germaniæ
Ir sack hat kein boden.

Psal. 53 Ipsi dispergentur ad manducandum.

ADVERSVS TRADITIONES HUMANAS.

Hiere. 2. **M**E dereliquerūt fontē aquę uiuę, fodierunt
sibi cisternas,

1. Esd. 9 Patres nostri non fecerunt legem tuam, nec reuer-
si sunt à pessimis studijs suis.

Mich. 7. Perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus
non est, per totum caput.

Mich. 3. Clamabunt ad dominū, & nō exaudiet eos, sicut
nequiter

nequiter egerunt in adinventionibus suis.

Victimæ impiorum abominabiles deo sunt. Prou. 15.

Eo quod appropinquat populus iste, & labijs suis Esa. 29.
glorificant me. & 30.

Et coluerunt me mandatis hominū, & doctrinis. Mar. 7.

Propheta qui habet somnium, narret somnium, Matt. 13.
& qui habet sermonem meum, loquatur sermonem, Hier. 23.
uere. Quid paleis ad triticum? Dicit dominus.

Nonne satis erat uobis pascua bona depasci? In sa Eze. 34
per & reliquias pascua uestrarum conculcastis pedi-
bus uestris, & cum purissimam aquam biberetis, reli-
quam pedibus uestris turbabatis.

In die illa non confunderis super cunctis adinuen Sopho. 3
tionibus tuis, quibus præuaricata es in me.

Quoniam diminuta sunt ueritates, & rectum in Psal. 11.
hominibus non est.

Ad legem magis, & ad testimonium, Esaia. 8.

Videte, ne quis uos deprædetur, per inanem phi- Colos. 2.
losophiam.

Omnis plantatio, quam nō plantauit pater, era- Matt. 15.
dicabitur.

Relinquentes enim mandata dei, tenentes tradi- Mar. 7.
tiones hominum &c. Bene irritum fecistis præceptū
dei, ut traditionem uestram seruetis &c. Resciden-
tes uerbum dei per traditionem uestram, quam tra-
didistis.

A 5 Quod

Luca. 16. Quod hominibus altum est, abominatio est ante deum.

1. Cor. 6. Prætio empti estis, nolite fieri serui hominum.

Deut. 12 Non facietis ibi, quæ nos hic facimus hodie, singulæ

et 4. li, quod sibi rectum uidetur, Nihil addetis ad uerbum meum quicquàm, nec auferetis ab eo, sed tantum facite, quæ ego præcipio tibi.

Osee. 9. Non libabunt domino uinum, et non placebunt ei sacrificia eorum, quasi panis lugentium.

Matt. 15. Frustra me colunt mandatis hominum, et doctrinis.

Mat. 28. Docentes seruare, quæ ego præcipio uobis.

Osee. 7. Nunc circumdederunt eos, et adinventiones suas coram facie mea factæ sunt.

1. Reg. 15. Consule primum librum Samuëlis propheta, siue Regum, et uide insignem historiam, de Saulo rege Israel, addente ad uerbum dei. Quamobrem regno suo, et diademate destituabatur et Dauid, à domino in regem futurum, ungebatur à Samuële propheta.

Deut. 5. Custodite igitur et facite, quæ præcepit Dominus deus uobis: non declinabitis ad dexteram, neque ad sinistram, sed per uiam, quam præcepit dominus deus uester, ambulabitis.

Eccle. 17. Quid nequius quam quod cogitauit caro, et sanguis, hoc arguetur.

Esai. 47. Ego dominus deus tuus, docens utilia, gubernans

nans te in uia, qua ambulas. Vtinam attendisses manus
data mea.

Omnis sermo dei ignitus, omnibus sperantibus in Pro. 30.
se. Nec addas quicquam uerbis illius, et arguaris, in/
ueniarisq; mendax.

Non cesses audire fili doctrinam, nec ignores ser Pro. 19.
mones scientie.

Redarguito illos seueriter, ut sani sint in fide, non Titum. 1.
attendentes iudaicis fabulis, & præceptis hominum,
auersantium ueritatem.

Non amplius pueri sumus, ut fluctuemus, & cir= Ephe. 4
cumferamur quouis doctrinae uento, per uersutiam ho
minum, per astutiam, qua nos adoriuntur, ut impo
nant nobis, sed ueritatem sectantes in charitate.

Doctrinis uarijs, ac peregrinis, ne circumferamur Hebr. 13.

Vnus est legislator, qui potest perdere ac seruare. Iacob. 4.

Si resurrexistis unà cum Christo, superna queri/ Colos. 3.
te, ubi Christus est, ad dexteram dei sedens, superna
curate, non terrestria.

Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene com Matth. 3.
placitum est, ipsum audite.

ADVERSUS CEREMONIAS ET FESTIVITATES.

Quo mihi multitudinem uictimarum uestrarum? Esaie. 1.
Plenus sum holocaustorum. Arietum, & adi
pem pinguium, & sanguinem nolui &c. per totum cap.
Holocau.

Hiere. 6. Holocausta stomata uestra non sunt accepta, & iustitie uestrae non placuerunt.

Amos. 7. Odi & proieci festiuitates uestras, & non accipiam odorem coctuum uestrorum.

Esa. 58. Nunquid tale est ieiunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam.

Hier. 4. A minore quippe usque ad maiorem omnes auaritie student, & à Propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum.

Amos. 8. Et conuertam festiuitates uestras in luctum, & omnia cantica in planctum.

Mich. 6. Nunquid placari potest dominus in millibus Arictum, aut in multis millibus Hircorum.

Colos. 2. Nemo ergo uos iudicet in cibo, aut in potu, aut & 3. in parte festi diei, aut neomeniae, aut sabbatorum.

Mich. 1. Et omnes mendaces eius comburentur igne, & omnia idola eius ponam &c.

Mala. 2. Maledicam benedictionibus uestris. Ecce ego projiciam brachium uobis, & dispergam super uultum uestrum stercus solennitatum uestrarum &c.

Iohel. 2. Conuertimini ad me in toto corde cum ieiunio, & in fletu, & in planctu, & sandite corda uestra, & non uestimenta uestra.

Mala. 1. Vos o sacerdotes, qui despicitis nomen meum, & dixistis, in quo despexerimus nomen tuum? Offeritis super altare meum panem pollutum, & caecum ad immolationem
landu

7
landum, per totum Caput.

Nolite confidere in uerbis mendatij, dicentes. Tem Hier. 7.
plum domini, Templum domini, Templum domini.

Qui immolat bouem, quasi qui interficiat uirum, Esa. 66.
Qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum
offerat, Qui recordatur iheris, quasi qui benedicat
idolo. Hæc omnia elegerunt in uis suis. & in abomi-
nationibus suis anima eorum delectata est.

Cum ieiunaretis & plangeretis in quinto & septi- Zacb. 7.
timo, per hos septuaginta annos, nunquid ieiunium
ieiunastis mihi &c.

Cum ieiunauerint, non exaudiam preces eorum, Hier. 4.
& si obtulerint holocaustomata, & uictimas non sus- & 14.
cipiam ea &c.

Misericordiã uolui, & iudiciã, & non sacrificiũ, Osee 6.
& scientia dei plus quàm holocausta. Math. 9.
Galath. 4. Matth. 24. Mar. 13. Luca. 21. & 2.

HYPOCRITIS.

Propheta docens mendatiũ, ipse est cauda, quia Esa. 9.
omnis hypocrita est nequam, & uniuersum os
locutum est stulticiam.

Ne accesseris ad illum duplici corde, ne fueris hy- Eccle. 1.
pocrita in conspectu hominum.

Non enim ueniet in conspectu eius omnis hypo- Iob. 8. 13
crita. Et spes hypocrite peribit.

Me etenim de die in diem querunt, & scire uias Esaie. 8.
meas

meas uolunt, quasi gens quæ iusticiam faciat.

Matth. 6. Attendite, ne iusticiam uestram faciatis coram hominibus, ut uideamini &c.

Matth. 7. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum : sed qui fecerit uoluntatem patris mei.

Iob. 20. Laus impiorum breuis sit: & gaudium hypocrite ad instar puncti.

Esa. 32. Stultus enim fatua loquetur: et cor eius faciet iniquitatem, ut perficiat simulationem.

Math. 7. Attendite à falsis prophetis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Esa. 22. Quid tu hic, aut quasi quis hic, Quia excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelsu memoriale diligenter. Impetra tabernaculum.

Hiere. 1. Domine, oculi tui fidem respiciunt.

Math. 16. Attendite, & caute à fermento Phariseorum.

Mar. 8. Videte, & caute à fermento Phariseorum, & Herodis.

1. Tim. 4. In hypocritis loquētium mendacium, & cauteria tam habentium conscientiam.

Lu. 12. Attendite à fermento Phariseorum, quod est hypocrisis,

Iob 27. Quæ est enim spes hypocrite, si auare rapiat, &
NON

non liberet deus animam eius. Nunquid deus audiet
clamorem eius, quum uenerit super eum angustia.
Aut poterit in omnipotente delectari, & inuocare
deum omni tempore.

Contriti sunt in Zion peccatores, possedit tremor Es[4. 35].
hypocritas &c.

DE ADULTERIO ET SCORTATIONE.

Saturaui eos & mœchati sunt, & in domo mei Hier. 5.
retricks luxuriabantur.

Nolite errare, neq; fornicarij, neq; adulteri, neq; 1. Cor. 6.
idolis seruientes, neq; molles, neq; rapaces, regnum
dei possidebunt.

Ero testis uelox, maleficis, adulteris, & periuris. Mala. 3.

Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auar[4] Ephes. 5.
ritia, nec nominetur in uobis. Omnis fornicator, aut
auarus, aut immundus, non habet hereditatem in re
gno Christi Iesu.

Abstineatis uos à fornicatiōe, ut sciat unusquis 1. The. 4.
que uestrum uas suum possidere in sanctificatione et
honore.

Lex impijs, fornicarijs, masculorum concubitori 1. Tim. 1.
bus posita est.

Ne quis fornicator, aut prophanus, ut Esau, qui Hebr. 12.
propter unam escam uendit ius primogeniti.

Mortificate membra uestra, quæ sunt super terrā Coloss. 3.
fornica

fornicationem, immundiciam, libidinem, cōcupiscentiam malam &c.

Hebr. 13. Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaulatus &c.

Exo. 10. Non committes adulterium.

Matth. 5. Quicumq; aspexerit uxorem alterius, ad cōcupis-

Luc. 16. cendum eam, iam adulterium commisit cum ea in cor=

Mar. 10. de suo &c.

2. Pet. 2. Oculos habentes plenos adulterij, & incessabilis delicti.

1. Cor. 5. Si is qui frater nominatur inter uos, fornicator, aut auarus, rapax, cum huiusmodi nec alium sumite.

DE AVARITIA ET AVARIS.

Esaie. 5. **V**ae, qui coniungitis domū ad domū, & agrū agro copulatis, usq; ad terminum loci.

Prou. 10. Auaro nihil sceleratius, nihil est iniquius, quā amare.

Mar. 10. Quā difficile est diuitem intrare in regnum cœlorum.

Ecclesia. Et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi

Ies. 4. eius diuitijs. 1. Cor. 5.

Hebr. 13. Sint mores, sine auaritia, contenti præsentibus.

Prou. 15. Conturbat domum suam, qui sectatur auaritiam.

Hier. 22. Vae, qui aedificat domum suam in iniustitia, & cœnacula sua non in iudicio &c.

Hier. 4. A minore quippe usq; ad maiorem omnes auaritia

9
tia student, & à propheta usq; ad sacerdotem cuncti
fecerunt dolum.

Vae, qui congregat auaritiam malam domui suae. Abac. 2.

Beatus est dare quàm accipere. Act. 19.

Et pecuniæ obediunt omnia. Eccles. 3.

Radix enim omnium malorum est cupiditas, & 1. Tim. 5.
studium pecuniarum.

Omnis immundicia, aut auaritia, nec nominetur Ephes. 5.
in uobis. Omnis auarus non habet hereditatem in re
gno Christi Iesu. Auaritia quod est idolorum seruitus. Colos. 3.

Auarus non implebitur pecunia: & qui amat di- Ecclesiast.
uitias, fructum non capiet ex eis. 3.

Cor exercitatum in auaritia, habentes maledictio 2. Pet. 2.
nes fidei.

Omnes in uiam suam declinauerunt unusquisque Esai. 56.
ad auaritiam suam, à summo usq; ad nouissimum.

Oculi & cor ad auaritiam, & ad sanguinem in- Hier. 22
nocentem fundendum, & ad calumniam.

Auaritia enim in capite omnium, & nouissimum Amos. 9.
eorum in gladio interficiam.

Videte & caute ab omni auaritia: quia non in Lucæ 12.
abundantia cuiusq; uita eius est, quæ possidet.

Prouerb. 28. Exodi 18. Esaiæ 33.

Quid prodest homini lucrificare totum mundum, Lucæ 9.
se autem ipsum perdere?

Non potestis deo & mammonæ seruire. Matt. 6.

DE MVNERIBVS.

Psal. 14. **Q**ui pecuniam suam ad usuram non dedit, & munera super innocentes non accipit

Deut. 16. Nec accipies personam, nec munera: quia munera excecant oculos sapientum, & mutant uerba iustorum.

Prou. 17. Munera de sinu ipsius accipit, ut peruertat sententias iudicij.

Psal. 71. Dexteræ eorum plena est muneribus.

Deut. 27. Maledictus qui accipit munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis.

1. Reg. 8. Declinauerunt post auaritiā: acceperuntq; munera, & peruertunt iudicium.

1. Re. 12. Si quēpiā calumniatus sum, si oppressi aliquē, si de manu cuiusquam munus accepi, & contemnā illud, & hodie restituam uobis.

Iob. 15. Et ignis deuorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt.

Prou. 15. Conturbat domum suam qui sectatur auaritiā, qui autem odit munera, uiuet.

Esa. 1. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones.

Esaie. 1. Qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferetis ab eo.

Amos. 5. Holocaustomata & munera uestra non suscipiam.

Mich. 3. Principes eius in muneribus iudicabant, & sacerdotes

doctores eius in mercede docebant.

Exodi 23. Prouer. 17. & 21.

PATRES NON IN OMNIBVS
SECTANDI.

Sapientes consiliarij Pharaonis dederunt consi Esai. 19.
Solum insipiens.

Vere mendacium possiderunt patres nostri, uani, Hier. 16.
tatemq; eis non profuit.

Ne sitis sicut patres uestri: ad nos clamabunt pro Zach. 1:
pheta priores dicentes.

In praeceptis patrum uestrorum nolite incedere, Ezech. 20.
nec iudicia eorum custodiat.

Nolite indurare æruices uestras, sicut præs uestri. 2. Pa. 30

Nolite obdurare corda uestra, sicut in irritatione, Ps. 94
secundum diem tentationis in deserto, &c. & dixi
hi errant corde.

Nolite fieri sicut patres uestri, & fratres, qui re- 2. Pa. 30
cesserunt à domino deo patrum suorum.

CONSVETVDINIBVS
NON OBSEQVEN
DVM.

Vsque in præsentem diem morem sequuntur 4. Re. 17
antiquum: non timent dominum, neq; custo/
diunt caeremonias, atque iudicia, & legem, & man
datum, quod præceperat dominus filijs Iacob, quem
cognominauit Israël, &c.

Leuit. 18 Iuxta consuetudinem terre Aegypti in qua habitastis, non facietis: & iuxta morem regionis Chananae non agetis, nec in legitimis eorum ambulabitis: facietis iudicia mea, & praecepta mea seruabitis, & ambulabitis in eis.

4. Re. 17 Illi uero non audierunt, sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant: Fuerunt igitur gentes istae timentes dominum, sed nihilominus & idolis suis seruientes.

ADVERSARIIS QVOMODO
RESISTENDVM.

2. Pd. 20 **I**osaphat terrore perterritus propter copiam militum, quod aduentauerant, confugit ad dominum in deprecatione, ut eriperet eum ex manu hostium.

1. Mach. 11 Ionathas frater eius orat, ut triumpharet.

2. Mac. 13 Iudas Machabeus cum hostibus commissurus orat & adeptus est uictoriam.

Ezechias percipiens conuicia Senecharib, & tur multum ingentem, deprecatus est ad dominum, & uicit.

Iudith. 8 Iudith deprecata est ad dominum, deprecationibus & fletu, & ieiunio, & liberauit à tyrannide Holifernis ciuitatem.

APOSTOLI MINISTRI ET
NON DOMINI.

1. Cor. 3. **M**inistri eius cui credidistis, & unicuique sicut dominus

dominus dedit: dei enim sumus adiutores.

*Non enim nosmetipsos predicamus, sed Iesum 2. Cor. 4.
Christum dominum nostrum: Nos autem seruos ue-
stros per Iesum.*

*Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 2. Cor. 6.
dei ministros.*

*Attendite igitur uobis & cuncto gregi, in quo Act. 20.
uos spiritus sanctus posuit Episcopos, ad regendum
Ecclesiam dei, quam acquisiuit sanguine suo.*

*Pascite, quantum in uobis est, gregem Christi, cu 1. Pet. 5.
ram illius agentes, non coacte, neq; ceu dominiū ex-
ercentes cleros: sed sic ut sitis exemplaria gregis.*

*Qui idoneos fecit nos ministros noui testamenti 2. Cor. 3.
non literæ, sed spiritus.*

*Sic nos æstimet homo ut ministros Christi, & di 1. Cor. 4.
spensatores mysteriorum dei.*

Cuius Euangelij factus sum minister ego Paulus. Coloss. 1.

*Complices promissionis in Christo Iesu, per Ephes. 3.
Euangelium, cuius factus sum ego minister, sequun-
dum donum gratiæ dei.*

*Nō quod dominemur fidei uestre, sed adiutores 2. Cor. 1.
sumus gaudij uestri.*

*Principes gentium dominentur illis &c. Non ita Matt. 20
erit inter uos. Sed quicumq; uoluerit inter uos primus
esse, sit uester seruus: & qui uoluerit inter uos ma-
gnus fieri, sit uester minister.*

Luc 22. Qui maior est in uobis, fiat sicut iunior, & qui princeps est, sicut qui ministrat.

Mar. 10. Quicumque uoluerit ex uobis fieri magnus inter uos: erit minister uester.

APOSTOLORVM OFFICIVM.

Mat. 10. **E**untes autem, predicare, dicentes. Quia appropinquauit regnū cœlorum, id est, Communio sanctorum, uel credentium, quæ hic incipit, alibi consumatur.

Mar. 3. Et fecit, ut essent duodecim cum illo, & ut mitteret eos predicare.

Mat. 28. Euntes ergo, & doceite omnes gentes. Baptizantes eos, in nomine patris &c. docentes eos seruare omnia quaecumque mandauī uobis.

Mar. 16. Euntes in uniuersum mundum, predicare Euangelium omni creaturæ &c.

Lu. 6. 10. Et misit illos predicare regnum dei. **Ite.** Ecce ego & uult. mitto uos, sicut agnos inter lupos.

2. Pet. 1. Nō enim uolūtate hominis allata est olim prophetia. sed à spū sancto impulsī, locuti sunt sancti hoīes.

Ioan. 15. Spiritus ueritatis testimonium prohibebit de me. **Quin & uos testes estis,** quia ab initio mecum estis.

Act. 1. Sed accipietis uirtutē superuenientis spūs sancti in uos, et eritis mihi testes in Hierusalē, & omni Iudæa.

Ioan. 20. Sicut me misit pater, ita & ego mitto uos. Et sciamus, quod uerū est testimonium eius. **Pasce oues meas.**

Cœli

Cæli enarrant gloriã dei, & opera manuum eius Psal. 18.
annuntiat firmamentum.

APOSTOLVS VINCTVS CHRISTI

Huius rei gratia, ego Paulus uinctus Iesu Chri Ephes. 3.
sti (id est, nõ Neronis Cesaris) pro uobis gen &. 4.
tibus. Obsecro itaq; uos, ego uinctus domino.

Noli itaq; erubescere testimoniũ domini nostri Ie/ 1. Tim. 1.
su Christi, neq; me uinctum eius.

Orantes simul pro nobis, ut deus nobis aperiat osti Colos. 4
um sermonis ad loquendum mysterium Christi, pro-
pter quod etiam uinctus sum. Sic omnes boni Christi/
ani, sincero ac candido animo Christũ profitẽtes, cũ
coniecti in uincula fuerint ob uerbum dei uincti sunt
domino. Sic etiam ad philemonem.

Paulus uinctus Christi Iesu.

Ad Phile

APOSTOLVS NEMINI ONERO= mon.

SVS FVIT, SIC NVLLVS ONE=

RET ECCLESIAM.

Non onerosus fui alicuiquam. Nam quod mihi de 2. Cor. 11
erat, suppleuerunt fratres.

Ipse non grauavi uos uerum cum essem.

2. Cor. 12

Nocte enim ac die opus facientes ob id, ne cui ue/ 1. Thes. 2
strum essemus oneri.

Neq; gratis panem accipimus à quoquam, Sed cũ 2. Thes. 3
labore & sudore, nocte dieq; facientes opus, ad hoc,
ne cui uestrum essemus oneri.

B 4

Cum

1. Theſ. 2. Cū poſſemus uobis oneri eſſe, ut Chriſti apoſtoli,
Act. 20. Argentum & aurum, aut uestem nullius concu-
piui: imò ipſi ſcitis, quod neceſſitatibus meis, & his
qui mecum ſunt, ſuppeditarunt manus hee.

HVMILES REſPICIT DEVS.

1. Reg. 15. **N**Unquid cū paruulus eſſes in oculis tuis, id
eſt, humilis, factus es caput tribubus Iſraēle?
1. Reg. 16. Ne reſpicias uultum eius, neq; altitudinem ſtatu-
re eius: quoniam abiecti eum.
Pſal. 8. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti lau-
dem tuam.
Pſal. 13. Conſilium inopis confudiſti. Quoniam dominus
ſpes eius.
Eſa. 57. Cum contritu & humili ſpiritu, ut uiuificet ſpiri-
tum humilium, & uiuificet cor contritorum.
Pſal. 33. Iuxta dominus eſt his qui tribulato ſunt corde,
& humiles ſunt ſpiritu.
Eſa. 66. Ad quem autem reſpiciam, niſi ad pauperculum,
& contritum ſpiritu, & trementes ſermones meos?
Matth. 11. Confitebor tibi pater, quia hæc abſcondiſti à ſa-
pientibus, & reuelāſti ea paruulis.
Lucæ 10. Quoniam tu populum humilem facies ſaluum,
& oculos ſuperborum humiliabis.
Pſa. 137. Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles.
Conſule prior. Corinth. epiſt. prim. cap.

DE ADVLATIONE.

Melius

Melius est à sapiente corripì, quàm stultorum Eccle. >
adulatione decipi.

Popule meus qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt. Esaie. 5.
Ne simul tradas me cū peccatoribus, qui loquuntur Psal. 2 >
tur pacem proximo suo, mala autē in cordibus eorū.

Ne cito demoueamini à mente, neq; per sermonem, 2. Thes. 2
neq; per epistolam.

Fili mi, si te lactauerint peccatores, nec acquiescas Proue. 1.
eis, si dixerint, ueni nobiscum.

Iudas Iscariotes perdidit os aulo suo filium dei al/ Luc. 2 2.
tissimi.

Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet Pro. 18.
apud eum, magis quàm ille, qui per linguæ blandi-
menta decipit.

Neq; enim aliquando fuimus in sermone adulati/ 1. Thes. 2
onis, sicut satis, neque in occasione auaritiæ, deus
testis est.

DAMNATIO PER PLVRES FIAT.

Homiāda sub testibus punietur, ad unius testi/ Num. 35
monium nullus condemnabitur.

In ore duorum aut trium testium, peribit, qui in= Deut. 17 >
terficietur, nemo occidatur, uno contra se dicente te=
stimonium.

Non suscipies uocem mendatij, nec iunges manū Exo. 23.
tuam, ut pro impio dices falsum testimonium.

Non stabit testis unus contra aliquem, quicquid Deut. 19.

illud peccati, & facinoris fuerit, sed in ore duorum,
aut trium testium stabit omne uerbum.

2. Cor. 13. In ore duorum aut trium testiū constituetur omne uerbum.

Ioan. 8. In lege uestra scriptum est, quis duorum hominū
Deut. > testimonium uerum est.

Exo. 10. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

Deut. 5. Neq; loquaris contra proximum tuum falsum.

Pro. 15. Iaculum & gladius, & sagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium.

ASTROLOGIS NIHIL CRE-

DENDVM.

Leui. 19. **N**on augurabimini, nec obseruetis somnia.

Deut. 18. Ne inueniatur, qui hariolos sasciatur, & obseruet auguria, & somnia,

Eccl. 34. Somnia extollūt imprudentes, quasi qui apprehendit umbram, & persequitur uentum.

Leuit. 20. Diuinabo erroris, & auguria, & somnia maleficientium uanitas est.

Ast. 1. Non est uestrum nosse tempora, & momēta, quæ pater posuit in sua potestate.

Eccl. 34. Multos enim errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in illis.

Iob. 38. Nunquid nosti ordinem, & pones rationem eius in terra.

Videte

Videte, ne quis sit, qui uos deprædetur, iuxta ele- Colof. 2.
menta mundi, & non iuxta Christum.

Christus prohibuit, ne diei crastini haberemus rationem, sed dicit, sufficit diei malicia sua. Matt. 6.

Mortuus est ergo Saul, propter iniquitates suas 1. Re. 28.
&c. sed in super etiam phythoniſſam conſulerit, nec 1. Par. 10.
ſperauerit in domino.

Deut. 4. Leuit. 30. Deut. 19. Hier. 10. Eccleſiaſt. 5.

DEO OMNIA POSSIBILIA.

Si uidebitur difficile in oculis reliquiarum populi Zach. 8.
huius, in diebus illis, nunquid in oculis meis difficile erit, dicit dominus.

Apud homines hoc impoſſibile eſt, apud deum autem Matt. 19.
tem omnia poſſibilia ſunt.

Apud homines impoſſibile eſt, ſed non apud deum. Marc. 10.

Non eſt difficile ſaluare, uel in multis, uel in 1. Reg. 14
paucis.

Quæ impoſſibilia ſunt apud homines, poſſibilia Luc. 18.
apud deum.

Nunquid mihi difficile erit omne uerbum, non erit Hier. 32.
tibi difficile omne uerbum.

Quia non erit impoſſibile apud dominum omne Luca. 1.
uerbum.

RESPECTVS PERSONARVM.

Deus magnus & potens, & terribilis. Qui per Deut. 10;
ſonam non accipit, nec munera.

Qui

Iob. 34. Qui non accipit personas principum, nec cognovit tyrannū, cum disceptaret contra pauperem.

Act. 10. In ueritate comperi, quia non est personarum acceptor deus. Sapien. 6. Ecclesiastes. 35.

Rom. 10. Non est distinctio, uel Iudæi, uel Græci, nam idem dominus omnium, diues in omnes inuocantes se &c.

Galat. 6. In domino Iesu, neq; circumcisio quicquā ualet, neq; preputium, sed noua creatura.

Rom. 2. Et personarum acceptio non est apud dominum.

Ephes. 6. 1. Pet. 1. Colos. 3. Galat. 2. Eccle. 35.

ANGELVM BONVM HABET
CHRISTIANVS.

Gene. 16. Veneruntq; duo angeli Sodomam, uespere, scilicet Lot in foribus.

Exod. 4. Tollensq; se angelus domini, qui præcedebat castra Israel, abiit post eos.

Psal. 90. Quoniam angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uijs tuis.

Psal. 33. Immittet angelus domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Hebre. 1. Qui facit angelos suos spiritus, & ministros ignem urentem.

Psal. 103.

Matt. 18. Angeli eorū semper uident faciem patris.

De tribus pueris Danielis. 3. cap. & in Zacharia, & in libro Iudicum, frequenter officium angelorum memoratur, & in Psalmo. 103. & angelus Petri.

Astutia

ASTVTIA.

Astutus agit omnia cum consilio. Prou. 12.
 Audi consilium, & suscipe disciplinam. Prou. 19.
 Astutus considerat gressus suos. Pro. 14.
 Ante omnem actum consilium stabile. Eccle. 37.
 Cū extraneo ne facies consiliū, nescis quid pariet. Eccle. 8.
 Dixisset, Non concupisces. Deut. 5.

BAPTISMVS SPIRITVALIS.

Sabluerit dominus sordes filiarū Zion, & san Esai. 4.
 guinem Hierusalem lauaret de medio eius, in
 spiritu iudicij & spiritu ardoris.

Baptisma non carnis depositio sordium, sed con- 1. Pet. 5.
 scientie bone.

Ioannes quidem baptizauit aqua, uos autem ba/ Act. 1.
 ptizabimini spiritu sancto.

Ipse uos baptizabit in spiritu sancto & igne. Matt. 3.

Ego quidem aqua baptizo uos, sed ueniet fortior
 me, ipse uos baptizabit spiritu sancto, & igne.

Ioannes quidem baptizauit aqua, ceterum uos ba Act. 11.
 ptizabimini spiritu sancto. Vide 4. Reg. 5.

Laua me ab iniquitate mea, et à peccato meo mun Psal. 50.
 da me.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu san= Ioan. 3.
 cto, non intrabit in regnum dei.

BLASPHEMANTIBVS VERBUM
 NON LOQVERIS.

In auribus

- Pro. 23. **I**N auribus insipientium ne loquaris, quia despi-
ciunt doctrinam eloquij tui.
- Psal. 38. Quum consisteret peccator aduersum me, obmu-
tui, & humiliatus sum, & filui de bonis.
- Pro. 26. Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam.
- Eccle. 32 Vbi auditus non est, ne effundes sermonem.
- Matt. 7. Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis mar-
garitas ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus
suis, & canes conuersi dirumpant uos.
- Eccle. 32 Responde stulto iuxta stultitiam suam.
- Hier. 4. Nouate uobis nouale, & nolite serere sup spinas.
- Prou. 9. Qui corripit impium uel arguit, sibi maculam ge-
nerat.
- Psal. 136. Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena.
- Psal. 118. Et respondeo exprobrantibus mihi uerbum, quia
speraui in sermonibus tuis.
- Tit. 3. Hæreticum hominem post unam aut alteram ad-
monitionem deuita.
- Prou. 10 Sapientes abscondunt scientiam: os autem stulti
confusioni proximum est.
- Prou. 9. Noli arguere derisorem, ne oderit te.
Exemplum dedit Christus, quando cum discipu-
lis secessit, ut ubi desperata omnia uidemus, postquam
satis monuerimus, relinquamus ueritatis oppugnatores
manu dei. Sic Matth. 18. ait: Si ecclesiam non
audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Sic Pau-
lus

lus & Barnabas dixerunt in conuersis animis ad Iu/ Act. 13.
deos. Vobis oportet primum loqui uerbum dei: Sed
quoniam repellitis illud, ecce conuertimur ad gentes.

BENEDICTIO Q VIBVS DATA.

Custodite & perquirite cuncta mandata dei 1. Par. 28
domini nostri & c. Tu autem Salomon fili mi.
Omnia enim corda scrutatur dominus, & c. Si quæsi
eris, inuenies eum.

Et conuertit rex faciem suam, & benedixit uni= 3. Re. 8.
uersæ multitudini, & ait: Benedictus & c.

Nunc ergo fili mi, sit dominus tecum, & prosper 1. Pa. 22
rare & c. Det quoque tibi dominus prudentiam & sen
sum & c. 1. Par. 29. 2. Par. 6. Leuit. 26. Deut. 27.
& 30. scriptura referta huiusmodi benedictionibus.

BENEDICTIO AMICORVM DEI,

AC MALEDICTIO INI=

MICORVM DEI.

DA mihi benedictionem, quia terram arentem Iudicū. 1.
dedisti mihi: Da & irriguā aquis. Dedit & c.

Benedixit ei, & ait Iehu ad eum: Nunquid est cor 4. Re. 10
tuum rectum cum corde meo, sicut cormecum? & c.

Stulte egisti, nec custodisti mandata domini dei 1. Reg. 13.
tui, quæ præcepi tibi. Quod si non fecisses, iam & c.

SANCTI NIHIL MERERVNT.

Reliquiæ secundum electionem gratiæ fuerunt. Rom. 11.
Quod si per gratiam, non iam ex operibus.

Ne

Luce. 1. Ne timeas Maria, nacta es gratiam apud dominum. Ergo prior respexit eam. Et ipsa dicit, Respexit humilitatem ancillae suae. Et ait, Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum uerbum tuum.

Luce. 17. Quum feceritis omnia quae praecepta sunt uobis, dicite, Serui inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus.

Sic in functionibus singulis uoluntas dei, non opus aut premium inspicienda.

CHRISTVS FILIVS DEI
ALTISSIMI.

Matt. 5. **H**ic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacitum est, hunc audite.

Luce. 1. Is erit magnus, & filius altissimi uocabitur.

Ioan. 14. Creditis in deum, & in me credite, & ut glorificetur pater per filium.

Hebr. 1. Loquutus olim patribus per prophetas, extremis hisce temporibus & diebus loquutus est nobis per filium.

Ioan. 3. Nam is quem misit deus, uerba dei loquitur. Pater diligit filium.

Luce. 3. Tu es filius ille meus dilectus, in te complacitum est mihi, &c. Et, qui fuit Adam, qui fuit dei.

Colos. 1. Primogenitus uniuersae creaturae, per illum creata sint omnia, &c.

Ioan. 1. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est.

Omnia

Omnia per illum creata sunt, & ipse est ante omnia & omnia per illum consistunt: uniuerſa condidit per Iesum Christum. Colos. 1.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Psal. 2.

Deus filium mittens in similitudinem carnis peccati. Ioan. 16. & 17. Philip. 2. Rom. 8.

CHRISTVS IMAGO DEI.

Per quem habemus remissionem peccatorum, Colos. 1. qui est imago dei inconficiui.

Et expressa imago substantiæ illius, modereturq; Hebre. 1. omnia uerbo potentiæ suæ.

Ne illucesceret illis lumen Euangelij gloriæ Christi, qui est imago dei. 2. Cor. 4.

CHRISTVS SOLVS IUSTIFICAT.

Omnes sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum properate, emite absque auro, &c. Esa. 55.

Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis & ego refocillabo uos. Matt. 11.

In scientia sui iustificabit ipse iustus meus multos. Esai. 53.

Non misit deus filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur, sed habeat uitam æternam. Ioan. 3.

Si quis sitit, ueniat ad me & bibat. Qui credit in me, sicut scriptum est, flumina de uentre eius fluent aque uiuæ. Ioan. 7.

C Amen

- Ioan. 7.** Amen amen dico uobis, Qui sermonem meum audit, & credit ei qui misit me, habet uitam eternam, & in condemnationem non ueniet, sed transiet a morte in uitam: & qui audierint uocem filij dei, uiuent.
- Rom. 4.** Christus resurrexit propter iustificationem nostram.
- 1. Cor. 1.** Christus factus nobis a deo, sapientia, iusticiaq; & sanctificatio, & redemptio: ut omnis qui gloriatur, in domino glorietur.
- Ephes. 4.** Per sanguinem Christi redemptionem, remissionemq; omnium peccatorum habemus &c.
- CHRISTVS SOLVS MEDIATOR.**
- 1. Tim. 2.** **V**NUS enim deus: unus & mediator dei & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum in redemptionem.
- 1. Ioan. 2.** Si peccauerit quis, aduocatum habemus apud patrem, Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis.
- Hebr. 7.** Accedes per semetipsum ad deum, semper uiuens ad interpellandum pro nobis.
- 1. Ioan. 4.** Misit filium suum propitiatorem pro peccatis nostris.
- Ephes. 3.** In Iesu domino nostro, in quo habemus fiduciam & accessum in confidentia per fidem eius.
- Hebr. 4.** Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae eius, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio oportuno.
- Roma. 5.** Per quem & accessum habemus per fidem in gratiam

tiam istam in qua stamus.

Christus iesus qui mortuus est, qui etiam inter- Rom. 8:
pellat pro nobis.

Nec enim aliud nomen est sub cælo datum homi- Act. 4:
nibus, in quo oporteat nos saluos fieri.

Ego sum hostium, & ouile. Si quis aliunde intro Ioan. 10:
igit, fur est & latro.

Venite omnes qui laboratis & onerati estis, & Matt. 11:
ego reficiam uos.

In tantum melioris testamenti sponfor factus est Hebr. 7:
Christus.

Quæ ito & melioris testamenti mediator est, quod Heb. 8. 9
in melioribus sancitum est.

Christus noui testamenti mediator est, ut morte Heb. 12:
intercedente &c.

In Iesu domino nostro, in quo habemus fiduciam Ephes. 3:
& accessum in confidentia, per fidem eius.

Nemo uenit ad patrem nisi per me, & quem pa- Ioan. 14:
ter traxerit. & 6.

CHRISTVS SACERDOS IN AETERNVM.

Fidelis pontifex ad deum, & ut repropiciaret de Hebr. 7:
licta populi.

Ego sum pastor ille bonus. Bonus pastor ponit Ioan. 10:
animam pro ouibus.

Tu es sacerdos in æternum, sequiundum ordinem Psal. 109
Melchisedech, C. 1. Con

Eze. 34. Congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, & conuertam eos ad rura sua. Hoc agit apud Ezechielem. 34. cap.

Hebr. 2. Fidelis pontifex in his quæ apud deum forent, repropitiaret.

Hebr. 10. Cumq; habeamus sacerdotem magnum, præfectum domini dei, id est, Christianæ communionis.

Hebr. 13. Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium, in sanguine testamenti æterni.

Hebr. 3. Considerate Apostolum, & pontificem magnum confessionis nostræ.

CHRISTVS SEMEL OBLATVS.

2. Pet. 3. **Q**uia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo

Heb. 7. Non habet necessitatē quotidie offerre: Hoc enim fecit semel seipsum offerendo.

Hebr. 9. Christus semel oblatus est, ad multorum exaudienda peccata.

Hebr. 10. Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, Esai. 53. in sempiternum. Vna enim oblatione consumauit.

Matt. 26. Oblatus est, quia ipse uoluit, et nō aperuit os suū.

Lu. 22. Præterea Christus Matth. 26. Luc. 22. Mar. 14.

Mar. 14. 1. Cor. 11. iussit accipere, & distribuere alijs, facere

1. Cor. 11. in commemorationem passionis suæ.

Ioan. 6. Cibum subinde contestatur cœlestem panem.

Christus

CHRISTVS EXEMPLAR.

Cvr cum publicanis & peccatoribus sumit ci= Matt. 9.
bum præceptor uester?

Audiebant autē hæc omnia & pharisæi, qui erant Luca. 16.
auari, & deridebant illum.

Vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc Ioan. 19.
& hinc.

Nonne benedicimus quod Samaritanus es tu, & Ioan. 8.
demoniū habes, Matt. 12. Lu. 11. Ioan. 9. Matth. 27.
Luca. 23. & 14.

CHRISTVS PAX NOSTRA.

ET pax Christi exultet in cordibus uestris, in Colos. 3.
qua uocati estis.

Ipse enim est pax nostra, qui fecit ex utraq; unū, Ephe. 2.
& medium parietem macerie soluens.

Pacem habemus, iustificati ex fide erga deum, per Rom. 5.
dominum nostrum Iesum Christum.

Hæc locutus sum uobis, ut in me pacem habeatis. Ioan. 16.

Deus pacis det uobis pacem sempiternam, in om=

ni loco &c. Phil. 4.

Pax dei, quæ exuperat omnem sensum: custodiat 1. The. 5.
corda nostra.

LAPIS OFFENSIONIS.

Lapis offensionis, & petra scandali, his qui of= 1. Pet. 2.
fenduntur uerbo, nec credunt &c.

Psal. 117. Lapidem quem reprobauerunt edificantes, hic factus est in caput anguli.

Luce. 2. Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum, & in signum, cui contradicitur.

Rom. 9. Offenderunt enim in lapidem offensionis, sicut scriptum est. Ecce pono in Sion &c.

Esaiæ. 8. In lapidem autem offensionis, & petra scandali, duabus domibus Israel.

Luc. 20. Omnis qui ceciderit supra illum lapidem, cõquassabitur. Supra quem autem ceciderit, comminuet illum.

Esai. 28. Ego mittam ecce in fundamentum Zion lapidem, lapidem probatum, angularem, preciosum fundamentum &c.

Actuum. 4. Marci. 12. Matth. 21.

CHRISTVS CAPVT ECCLESIAE.

Ephr. 4. **E**T ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius ecclesiæ.

Ibidem. Crescamus in illo corpore per omnia, qui est caput, nempe Christus.

Colos. 1. Sicut Christus est caput ecclesiæ, ipse saluator corporis eius.

Ibidem. Ipse est caput ecclesiæ, qui est principium primogenitus.

Colos. 2. Qui est caput omnis principatus, ac potestatis.

Quoni

Quoniam uir caput est mulieris, sicut Christus ca Ephe. 5.
put est ecclesiae, ipse saluator corporis eius.

SCRIPTURAE VSVS.

Quacumq; scripta sunt, in nostram doctrinam Rom. 15.
prescripta sunt, ut per patientiam & consolam
tionem, scripturarum spem habeamus.

Omnis scriptura diuinitus inspirata, est utilis ad 2. Tim. 3.
doctrinam, & ad redargutionem.

Sicut locutus est per os sanctorum, qui à seculo fue- Lucæ. 1.
runt prophetarum.

Apollo laudatur in Actis Apostolicis, quod uir fu- Act. 18.
it potens in sacris lectionibus, & ex scripturis sepi-
usculum alloquebatur Iudeos.

Eunuchus audit bene, & adducitur ad fidem, quia Act. 8.
legerat in Esaia propheta.

Quin potius, ite, & discite, quid sit illud. Miseri- Matth. 9.
cordiam uolo, & non sacrificium.

De resurrectione mortuorum non legistis, quod uo Matt. 22.
bis dictum est à deo, dicente uobis. Ego sum deus Abra-
ham, deus Isaac, & Iacob.

Itaq; consolamini inuicem, in uerbis istis. 1. Thes. 4.

Memor esto uerbi tui seruo tuo, in quo mihi spem Psal. 118.
dedisti.

Tentatus à caucodemone, respondit per sacras li- Mat. 4.
teras. Scriptum enim est, ait. Dominum deum tuum Luca. 3.
adorabis, & illi soli seruias. Deut. 6.

Matt. 12. Defendit discipulos contra legis doctores, ex scripturis non legistis, quid faceret David.

Lu. 24. Duobus Apostolis iter Emaus facientibus, sensum aperit, ut intelligerent scripturam.

Euangelistæ ubiq; scripturam adducunt, ostenduntq; de Christo, Matth. 26. Marci. 14. Ioan. 17. 20. Matth. 3. u. 21.

CHRISTIANVS QVOTTIDIE MORITVR.

Colos. 3. **M**ortificate igitur membra uestra mortalia, stuprum, molliciem, immundiciam, auaritiã.

2. Cor. 4. Habemus autem thesaurũ hunc in testaceis uasalis, ut uirtutis eminentia &c.

2. Cor. 5. Scimus autem, quod si terrenum nostrum domicilium huius tabernaculi destructum fuerit &c.

Psal. 43. Quoniam propter te mortificamur tota die.

Galat. 6. Ego uero, absit, ut gloriar, nisi in cruce dõmini nostri Iesu Christi.

Philip. 1. Vt semper, ita nunc quoq; magnificabitur Christus in corpore meo &c.

Galat. 5. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt, cū uitijs, & concupiscentijs.

Philip. 3. Arbitror omnia damnum esse, propter excellentiã cognitionis Christi.

2. Tim. 3. **O** CRUX CHRISTIANORVM.
Mnes, qui pie uolunt uiuere in Christo Iesu, persecutio/

persecutionem patientur.

Castigabo te in iudicio, nec quasi innocenti par- Hier. 45.
camtibi.

Si iustus in terra recipit, quanto magis impius Prou. 11.
Et peccator.

Per multas tribulationes oportet nos intrare in Act. 14.
regnum dei.

Disciplinam domini, fili mi, ne abijcias, nec defici Prou. 3.
as, cum ab eo corripieris.

Qui non accipit crucem suam, ac sequitur me, Matt. 10.
non est me dignus.

Nisi granum frumenti deiectum in terram, mori Ioan. 12.
tuum fuerit, ipsum solum manet.

In mundo pressuram habebitis, in me autem pacem. Ioan. 16.

Excamus igitur ad eum extra castra, improprium Hebr. 13.
eius portantes:

Multa flagella iustorum, sed ex omnibus illis liberabit eos dominus. Psal. 33.

Vas figuli probat fornax, et homines iustos ten- Eccle. 27
tant tribulationes.

Vade popule meus, intra cubacula tua, donec per- Esa. 26
transeat indignatio mea.

Alius cinget te, et ducet te, quo non uis. Ioan. 21.

Lu. 10. et 14. Ioan. 15. Matt. 10. Mar. 8. et 10. Lu
ca. 9. Gen. 3. Ioan. 6. Matt. 16. Lu. 2. Psal. 118.

DE COGNITIONE DEI.

C 5

Hac

Ioan. 1. > **H**aec est autem uita aeterna, ut cognoscant te deum uerum.

Sapient. 15. Etenim cum peccauerimus tui sumus, scientes magnitudinem tuam.

Hier. 9. Non gloriatur sapiens in sapientia sua, nec fortis in fortitudine.

Esai. 13. In scientia sua iustificabit ipse iustus, seruos meos multos.

GENTIVM CONVERSIO.

Psal. 85. **O**mnes gentes, quas cumque fecisti domine, uenient, et adorabunt coram te domine.

Mich. 4. Congregabo claudicantem, et eam quam eiecram, colligam: et quam afflixeram.

Psal. 86. Ecce alienigenae, et Tyrus, et populus Aethiopum, hi fuerunt illic.

Ioan. 10. Alias oues habeo, quae oportet me adducere.

Zach. 9. Et loquitur pacem gentibus, et potestas eius a mari usque ad mare, et a fluminibus ad fines terrae.

Esai. 19. 32. 35. Matth. 8. Act. 11. et ultimo cap.

DE CHARITATE.

Rom. 13. **N**emini quicquam debeatis, nisi hoc, ut inuicem diligatis.

Galat. 5. Diliges proximum tuum, ut teipsum, quae est consummatio legis.

1. Pet. 4. Ante omnia autem, mutuam charitatem in uobis, metipsis habentes.

Hoc

Hoc est præceptū meū nouū, ut diligatis inuicem. Ioan. 13.
sicut dilexi uos, maiorem dilectionem nemo habuit.

Mandatum nouum do uobis, ut diligatis inuicē. Ioan. 15.
sicut dilexi uos, ut & uos diligatis inuicem.

In hoc cognoscet uos omnes, quia discipuli mei Ioan. 13.
estis, si dilectionem habueritis inuicem.

Dilectio sine simulatione, charitate fraternitatis Rom. 12.
inuicem diligentes, honore præuenientes.

Charissimi, diligamus nos inuicem, quia charitas 1. Ioan. 4.
ex deo est.

Cum patientia supportantes inuicem, in charitate, Ephe. 4.
solliciti seruare unitatem.

Ambulate in dilectione, sicut Christus dilexit nos, Ephe. 5.
& tradidit & c.

Annuntiate nobis fidem, & charitatem uestram. Colos. 2.
Instructi in charitate, & in omnes diuitias.

Charitas uestra magis ac magis abundet, in sciē. Philip. 1.
tia, & in omni sensu,

Vniuersa delicta operit charitas.

Prou. 10.

Ante omnia autem mutuam charitatem in uobis / 1. Pet. 4.
metipsis habentes. Audientes dilectionem uestram,
quam habetis in sanctos.

Charissimi, si deus dilexit nos, & nos debemus 1. Ioan. 4.
nos inuicem diligere.

1. Thes. 3. 1. Ioan. 3. Colos. 3. Ephe. 6. & 1. capite.
1. Corinth. 13. Rom. 13.

— Circumassio

CIRCVMCISIO SPIRITVS.

- Deut. 10. **C**ircumcidite igitur præputiū cordis ueſtri, & ceruicem ueſtram ne induretis.
- Philip. 3. Nos enim ſumus circumcīſio, qui ſpiritu ſeruimus Deo.
- Coloſ. 2. In quo & circumciſi eſtis circumcīſione non manu facta.
- Rom. 2. Circumcīſio cordis in ſpiritu, nō litera. Cuius laus non ex hominibus, ſed ex deo.
- Deut. 30. Circumcidet dominus deus tuus cor tuum, & cor feminis tui, ut diliget dominum deum tuum.
- Hier. 4. Circumcidimini domino, & auſſerte præputia cordium ueſtrorum, uiri Iuda.
- Coloſ. 3. Mortificate membra ueſtra, ſtuprum, immundici-
am, molliciem, conuupiſcentiam.

Hieremiæ. 3. Roma. 9.

CIRCVMCISIO CARNIS.

- Rom. 2. **N**ec ea quæ in manifeſto ſit carnis circumcīſio, circumcīſio eſt.
- Ezec. 44. Inducitis filios alienos, incircumciſos corde, & incircumciſos carne.
- Hier. 9. Omnes gentes habent præputium, omnis autem domus Iſrael incircumciſi ſunt.
- Galat. 5. Neq; circumcīſio aliquid ualet, neq; præputium, ſed fides.
1. Cor. 7. Circūcīſio nihil eſt, & præputiū nihil eſt, ſed obſeruatō

seruatio mandatorum dei.

Coloss. 2.²³

CASTITAS DONVM DEI.

ET ut sciui, quoniam aliter non possem esse con- Sapien. 8.
tinens, nisi deus det, & hoc ipsum erat sapien-
tia, scire cuius esset donum.

Fides cinctoriū renum eius, & iusticia cingulum Esaia. u.
lumborum eius.

Vt custodiant te à muliere, & à blanda lingua Prou. 6.
extraneæ.

DE CASTITATE.

Quam pulchra est casta generatio, cum cha- Sapien. 4.
ritate.

Sunt, qui seipsum castrauerunt, propter regnum Matt. 19.
cælorum.

Te ipsum purum custodi & serua, id est, castum. 1. Tim. 5.

Castificantes animas uestras in obedientia cha- 1. Petri. 1.
ritatis.

Agamus uitam in omni castitate & pietate. 1. Tim. 2.

CASTITATIS EXEMPLA.

Castus fuit Ioseph prouocatus ad adulterium Gen. 39.
committendum & perpetrandum, quando
aufugit.

Casti Iudith post discessum mariti permansit, do Iudith. 8.
mi sola se continens, habensq; cilicium super lumbos
suos, ieiunansq; omnibus diebus uitæ suæ.

Pura Susanna, quæ maluit puniri, quàm scelus Dani. 12.
adulteriij

adulterij admittere.

Tobie. 3 Sara Tobie casta fuit, antequam nupsisset ei. Sic enim ait: Tu scis domine, quia nunquā concupiui uirum, & mundā seruauī animā ab omni cōcupiscētia

Luce. 1. Maria exempla, & unicum specimen seruauit ca
Matth. 1. stitatis.

DE CONFESSIOE.

Danie. 9 **O** Rauī ad dominum deum nostrum, & confessus sum, & dixi: Obsecro domine deus magne, Peccauimus, & iniquitatem fecimus.

Psal. 50. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Tibi soli peccaui & malum coram te feci, &c.

Nume. 3. Mendatium domini confitebuntur peccatū suum, & reddent ipsum.

Eccle. 4 Non confundaris confiteri peccata tua: & ne subijcias te omni homini pro peccato.

1. Ioan. 1. Si cōfiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus ut remittat nobis peccata nostra.

Hebr. 3. Considerate apostolum & pontificem magnum, & 10. confessionis nostræ.

Act. 10 Psal. 61. Prou. 18. & 23. Iudith. 8. Ecclesiastes 4. & 17. Deut. 9. Act. 13. 2. Esd. 10. Lcui. 26 Psal. 31. & 36. Esai. 43.

CONFESSIO ET PAENITENTIA PVBLICA.

Omnino

Omnino auditur inter uos stuprum, & huius. 1. Cori. 9.
 modi stuprum, qd' inter gentes nō nominetur
 sufficit istiusmodi homini increpatio hęc, quę sū 2. Cor. 2.
 Etā est à pluribus.

CONFESSIO RECONCI- LIATIONIS.

Si offers munus tuum ad altare, & illic recorda Matth. 5.
 tus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduer-
 sum te, relinque hic munus tuum coram altari, & abi-
 prius, reconcilieris fratri tuo.

Si peccauerit in te frater tuus, uade corripe eum Math. 18
 inter te & ipsum solum, & c. Dimitte fratri tuo, non
 dico tibi, usq; septies, sed usq; septuagesies septies.

Dimitte, si quid habetis aduersus aliquem: ut & Marc. 11.
 pater uester qui est in cœlis, dimittat uobis peccata
 uestra. Quod si non dimiseritis, nec pater uester di-
 mittet uobis peccata uestra.

Habeto beneuolentiam cum aduersario tuo, quū Matth. 5.
 eris in uia. Lu. 12. 1. Corinth. 6. Coloss. 3.

CONTRITIO CORDIS A DEO.

Peccatum Iuda scriptum est stilo ferreo in un- Hier. 17.
 gue adamantino, exaratum super latitudinem
 cordis eorum.

Nunc uos pharisei exteriora poculi catiniq; mun Lu. 11.
 datis, & quod intus est uestri, plenum est rapina &
 malitia.

Post

Hier. 31. Postquam enim conuertisti me, egi pœnitentiam
& postquam ostendisti mihi, pexcussi femur meum:
confusus sum, & erubui.

Hiere. 6. Quin potius confusione nō sunt confusi, & cru
bescere nescierunt.

Hiere. 8. Nullus est qui agat pœnitentiam super peccata,
dicens, Quid feci.

Ibidem. Quinimo confusione non sunt confusi, & erube
scere nesciunt.

MENTITI SVNT CREDEN
TES, OLIM.

Iudit. 12. **I**udith Holofernum fefellit uerbis mendacibus.

Gen. 18. Sara ridens post ostium domus suæ, tamen ne
gabat se risisse.

Iosue. 2. Rachab quum abscondisset exploratores, tamen
negabat se scire ubi essent.

Exodi. 1. Mentitæ sunt obstetrices Aegyptiorum, & non
perdiderunt infantes Hebræorum.

1. Reg. 16 Simulauit Samuël, quando dicebat se immolandi
causa aduentasse, quum tamen aliud sciret se factu
rum esse.

PECCATVM IRREMISSIBILE.

Mar. 3. **Q**ui conuictū dixerit in spiritum sanctum, non
habet remissionem in æternum: sed obnoxius
est æterno iudicio.

Luce. 12. Ei uero qui in spiritum sanctum conuictum di
xerit

xerit, non remittetur.

Quicumq; dixerit uerbum contra filium hominis Matt. 12.
remittetur ei. Qui autem dixerit uerbum contra spi-
ritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc saeculo
neque in futuro.

CONVICIA CONTRA VERBI MINISTROS.

Tolle de terra hominem istiusmodi: Non enim Aet. 22.
fas est eum uiuere.

Exierunt serui illorum, & dicebant: In furorem Mar. 3.
uersus est.

Hunc audiuius eum dicentem, uetantemq; tri- Luca 23
buta dare Cesari,

Festus magna uoce ait: Insanis Paule: Multa lite Aet. 20.
re te ad insaniam conuerterunt.

Nonne bene dicimus nos, quod Samaritanus es Ioan. 8.
tu, & demonium habes.

Homo iste non cessat loqui uerba contumeliosa, Actu. 6.
aduersus locum sanctum hunc & legem.

Recordati sumus, quod impostor ille dixit adhuc Mat. 27
uiuens: Post tres dies resurgo.

Alij autem irridentes, dicebāt: Musto repleti sunt Actu. 13.
isti.

Furor illis secundum similitudinem serpentis. Psal. 57

Quid uult spermologus ille loqui. Lu. 23. Actu. 18.

D

Conscien

CONSCIENTIAE CONSOLATIO.

Ioan. 14. **N**on relinquam uos orphanos: ueniam ad uos.
Psal. 90. Clamauit ad me, & ego exaudiam eum.

Ioan. 6. Eum qui uenit ad me, non eijciam foras.

Ibidem, Qui credit in me, habet uitam aeternam, nec uenit in iudicium.

Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, ego reficiam uos.

Ioan. 14. Quicquid petieritis patrem in nomine meo, dabit uobis.

Esa. 50. Nunquid abbreviata & paruula facta est manus mea, aut non est in me uirtus ad liberandum?

Num. 11. Nunquid manus domini inualida est?

Psal. 144. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum.

Esa. 43. Noli timere, quis redemi te, & uocaui te nomine meo. Meus es tu. Quā transieris per aquas tecū ero, & flumina nō operient te. Noli timere, ego tecū sum.

VANA FIDUCIA.

Hier. 30. **S**perantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in umbra Aegypti, per totum caput.

Esa. 2. Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus eius.

Hier. 17. Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum.

Matt. 10. Et inimici hominis domestici eius.

Haccine

Hæcine spes nostra, ad quos confugimus in auxilium, ut liberaret nos, & c. Esa. 20.

Et conteret urbes munitas tuas, in quibus tu habes fiduciam, gladio. Hierc. 5.

Vae qui descendunt in Aegyptum, ad auxilium iniquis sperantes, per totum caput. Esa. 31.

Nolite confidere in principibus, in filiis hominum in quibus non est salus. Psal. 149.

Nolite credere amico, & nolite credere duci tuo. Mich. 7.

Nisi dominus edificauerit domum, inuanum. Nisi dominus custodierit ciuitatem. Vanum est uobis ante lucem surgere. Psal. 126.

Esaie 49. 2. Paralip. 15. Prouerb. 11. Esa. 10.

Quod si putas in robore exercitus bella consistere, superari te faciat deus ab hostibus. Dei quippe est & adiuuare, & in fugam conuertere. 2. Par. 29.

CHRISTIANORVM CONVERSATIO IN VERITATE.

SI surrexistis una cum Christo, superna querite Coloss. 3. Subi Christus est.

Nemo qui militat, implicabitur uita negotijs, ut 2. Tim. 2. ei se in militiam delegit.

Nostre conuersatio in cœlis est, ex quo & seruato rem expectamus. Philip. 3.

Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & ueritate. Ioan. 4.

Regnum meum non est de hoc mundo. Ioan. 18.

D 2

Nam

2. Cor. 10 Nam in carne ambulantes, nō secundum carnem militamus.
- Hebr. 13. Non habemus hic ciuitatem manentem, sed futuram inquirimus.
2. Cor. 7. Charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore dei.

EBRIETAS.

- Eccle. 31. **Q**uam sufficiens est homini erudito uinum exiguum.
1. Pet. 4. Sat enim est nobis, quod antea fletu uoluntatem gentium, in desiderijs, uinolentijs, comestationibus, &c.
- Osae. 4 Fornicatio, & uinum, & ebrietas, auferunt cor.
- Prou. 23 Noli esse in conuiujs potatorum, nec in comestationibus eorum. Cui uae? Cuius patri &c. Nonne his qui commorantur in uino, & student calicibus epotandis?
- Luce 21. Cauete autem uobis, ne quando grauentur corda uestra crapula & ebrietate.
- Titū. 2 Sobrie, & iuste uiuamus in hoc presenti seculo.
- Prou. 20 Luxuriosa res uinum, & tumultuosa ebrietas.
- Ephes. 5 Ne inebriemini uino, in quo est luxuria.
- Prou. 21 Qui diligit epulas, in egestate erit. Qui amat uinum & pingua, non ditabitur.
- Eccle. 19 Operarius ebriosus non locupletabitur.

Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandū, Esaie. 5.
 & potandum usq; ad uesperam, ut uino aestuetis.

Dulcis est somnus operanti, siue parū, siue mul- Eccle. 5.
 tum comedat, saturitas autem diuitis.

Noli regibus dare uinum, quia nullum secretum, Prou. 31.
 ubi regnat ebrietas.

Ve qui potentes estis ad bibendum uinum, & uiri Esaie. 5
 fortes ad miscendam ebrietatem.

Multos exterminauit uinum, ignis probat ferrum Eccle. 31.
 durum, Sic uinum corda superbiorum arguet in ebrie-
 tatem potatum.

CASTIGATIO FERENDA

Qui diligit disciplinam, diligit scientiam, qui au Prou. 12.
 tem odit increpationes, insipiens est.

Melior est manifesta correctio, quam amor ab/ Pro. 17.
 sconditus.

Noli subtrahere à puero disciplinam, si enim per/ Pro. 23.
 cussis eum uirga, non morietur.

Stulticia colligata est in corde pueri, & uirga di/ Pro. 22.
 sciplina fugabit eam.

Fili mi, ne neglexeris correptionem domini, neq; Prou. 3.
 deficias, cum ab eo argueris.

Stultus irridet disciplinam patris sui, qui autem Pro. 15.
 custodit increpationes.

Qui autem illusor non audit, cum arguitur. Prou. 13.

CHRISTIANORVM VNITAS

Actu. 2. **O**Mnes autem qui credebant, coniuncti erant,
& habebant omnia communia.

Actu. 4. Multitudinis autem credentium erat cor unum,
& anima una, nec quisquam aliud eorum quæ possidebat, suum esse dicebat.

Actu. 5. Erant autem unanimiter omnes in porticu Salomonis.

Psal. 132. Quam bonum & iocundum est, habitare fratres in unum.
SANCTI VOCANTVR FIDELES.

Colos. 1. **H**abetis dilectionem in sanctos omnes, Timotheus frater, his qui sunt Colossis sanctis, & fidelibus fratribus, in Christo Iesu.

1. Cor. 1. In Christo Iesu uocatis sanctis, cum omnibus qui inuocant nomen.

Philip. 1. In omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis scriptura tota referta, & plena huiusmodi uocabulo.

CHRISTIANI CVM SACERDOTES SVNT, VERBUM DOCEANT, OPORTET.

1. Pet. 2. **V**os autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut uirtutes annuntietis eius, qui est tenebris uos uocauit, in admirabile lumen suum.

Psal. 50. Docebo iniquos uias tuas, & impii ad te conuertentur.

Credidi propter quod locutus sum, ego autem humilior sum nimis. Psal. 115.

Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum 2. Cor. 4. est. Credidi propter quod locutus sum. Psal. 115.

CRUX FERENDA EST.

SI quis uult post me uenire, abneget semetipsum, Matt. 16. & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim Luca. 9. uoluerit animam suam saluam facere, perdet eam. Qui autem perdidit animam suam propter me, inueniet eam.

Qui enim uoluerit animam suam saluam facere, perdet eam, qui autem perdidit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet eam. Marc. 8.

Sed esto particeps afflictionum Euangelij, iuxta 2. Tim. 1. potentiam dei, qui saluos fecit nos.

Tu igitur feras afflictionem, ut bonus miles Iesu Christi. Nam si commortui sumus, & conuiuemus, si 2. Tim. 2. sufferimus, & conregnabimus.

Secundum Euangelium meum, in quo malis afflictior, quasi facinorosus, usque ad uincula. At sermo dei non fuit uinctus. Ibidem.

CONFESSIONEM VERBI SE-

QUITUR PERSECUTIO.

ET percussit Phassur Hieremiam prophetam, Hier. 20. & misit eum in neruum, quod erat in porta Benjamin &c. elegantissimum caput.

Sedechias filius Chanana, & percussit Michea 2. Par. 18

maxillam, quod locutus fuerat in pseudopropheta.

Ioan. 10. Pater & ego unum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iudei, ut lapidarent eum.

Ioan. 18. Unus assistens ministrorum, dedit alapam Iesu, dicens. Sic respondes pontifici?

Testes sunt, & exemplum, Christus & Apostoli, & prophetae, qui passiones tales praedixerunt futuras, ob nomen Christi, & ob uerbum dei praedicatum.

Ioan. 16. Haec locutus sum uobis, ut non scandalizemini. Absq; synagogas facient uos.

Ioan. 15. Memento sermone me, quem ego loquutus sum uobis. Non est seruus maior domino suo: si me persequuti sunt, & uos persequentur.

Marc. 13. Videte autem uosmetipsos, tradent enim uos in concilijs, & in synagogis uapulabitis, & ante praefides & reges stabitis. propter me in testimonium.

Matt. 12. Cauete autem ab hominibus, tradent enim uos in concilijs, & in synagogis suis, flagellabunt propter me in testimonium illis, & gentibus, ne ergo timeatis eos.

Matth. 24. Marci 12. Luca. 21.

DE ESU CARNIUM.

1. Cor. 10. **O**mnino quodquod in macello uenditur, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.

1. Tim. 4. Abstine a cibis, quos deus creauit ad percipiendum, cum gratiarum actione, fidelibus, & ijs qui cognouerunt

runt ueritatem. Quia omnia bona, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.

Surge Petre, occide, et manduca. Ait autē Petrus, Act. 11. absit domine, quia nunquā manducaui omne cōmunē. Quod deus purificauit, tu commune dixeris?

Si quis uos uocat in fidelium ad cōnam, & uultis 1. Cor. 10. ire. Omne quod uobis apponitur, māducate, nihil interrogantes, propter conscientiam.

Nemo igitur uos iudicet, in cibo aut potu, aut in Colos. 2. parte diei festi, aut Neomania, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum, corpus autem Christus

Qui uestatur, domino uestitur, gratias enim domino agit, qui uestitur, non uestentem despiciat. Rom. 14

Atqui esca nos non commendat deo, neq; si comedamus, aliquid nobis superest, neq; si nō comedamus, quicquā nobis deest.

DE DELECTV DIERV.

Hic quidem iudicat, diem ad diem conferens, ille Rom. 14
le autem idem iudicat, de quouis die.

Omnia munda mundis: coinquinatis autem & in Titum 1. fidelibus, nihil est mundum, sed inquinata mens eorum, & conscientia.

Novi siquidem, & persuasum habeo per dominū Rom. 14. Iesum, nihil esse commune per se, nisi ei qui existimat aliquid esse commune, illi commune est.

Dies obseruatis, & menses, & tēpora, & annos. Galat. 4

E s Nihil

Mar. 7. Nihil est extra hominem, introiens in eum, quod possit eum coimquinare.

SCANDALVM QVANDO
VITANDVM.

Rom. 14. **I**nfirmum autē in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum, ne ponatis offendiculum, uel scandalum fratri.

Matt. 17. Ut autem non scandalizemus eos, uade ad mare, & mitte hamum.

Luc. 17. Va autem illi, per quem ueniunt scandala, utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & projiciatur in mare, quā ut scandalizet unum de pusillis istis.

Matt. 18. Qui offenderit unū de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundū maris. Va mundo à scandalis &c.

2. Cor. 6. Nemini dantes ullam offensionem, ut non uituperetur ministerium nostrum.

Rom. 15. Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere.

1. Cor. 10. Tales estote, ut nullum præbeatis offendiculum, neq; Iudeis, neq; Græcis, neq; ecclesiæ dei.

QVANDO NON VITANDVM.

Marc. 9. **E**t si scandalizauerit te manus tua, absconde illam. Et si pes tuus te scandalizat, amputa illū.

Quod

Quod si oculus tuus scandalizat, eijce eum, Bonū Marā. 9.
est tibi luctum introire in regnum dei.

Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & Matth. 18.
projice abs te. & 18.

Omnis plantatio quam non plantauit pater meus Matt. 15.
cœl. stis, eradicabitur. Sinite illos, cæci sunt, & duæ Marc. 9.
cæcorum.

Neq; Titus qui mecum erat, cum esset gentilis, Galat. 2.
compulsus est circumcidi, sed propter subintroducendos
falsos fratres, ut nos in seruitutem &c.

Neque passus est de Cepha, sed ei in faciem re= Galat. 2.
stitit &c.

Peruenit & Derben & Lystram, & discipulum Actu. 16.
Timotheum græcum, cui testimonium bonum redde=
bant, qui Lystris erant, Paulus secum proficiscā, Et
assumptum circumadit eum propter Iudeos, uideli=
cet, ne fraternitatem infirmorum offenderet, & offen=

DIVINITAS CHRISTI.

Dedi spiritum meum super eum, iudicium gen^{ti} Esai. 42.
tibus proferet.

Seruient domino deo suo, & David regi suo, quē Hier. 30.
suscitaba eis.

Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, & uocabi= Esai. 7.
tur nomen eius Emanuel, id est, nobiscum deus.

Omnes honorent filium, sicut honorat patrem, Ioan. 1.
qui

qui misit illum.

Esai. 9. Vocabitur deus pater futuri seculi, princeps pacis.

Ioan. 1. In principio erat uerbum, & uerbum erat apud deum.

Psal. 109 Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Ioan. 8. Antequam Abraham fieret, ego sum. Ego dixi,

& 10. dixistis.

DEVS PER CHRISTVM COG-
NOSCITVR.

Ioan. 10. **E**go sum ostium, id est, ego reuelo patrem. Si quis per me introierit, id est, si cui reclusero, uel discaussero tenebras, ingreditur, scilicet, fide, & egreditur, scilicet, confessione, docendo, seruabitur, & pascua inueniet, id est, uerbum uite.

2. Cor. 4 Gloria Christi, qui est imago dei inuisibilis, & inconficiui.

Ioan. 14 Qui uidet me, uidet & patrem meum, & nemo uenit ad patrem, nisi per me.

Ioan. 1. Verbum patris, & deum, nemo uidit unquam.

Psal. 67. Deus saluos faciendi nos, & dominus dei exitus mortis.

Ioan. 6. Nisi is qui est à deo, hic uidet patrem, & omnia

& 15. quæ audiui à patre, hæc loquor.

Titum. 3. Benignitas & humanitas dei saluatoris nostri apparuit, non ex operibus nostris quæ fecimus, sed secundum

eundem misericordiā suam saluos nos fecit. Eph. 1.

Sicut Christus per totum Euangelium coniungit Matt. 21.
se peccatoribus, nullum peccatorem spreuit, phariseos eijcit e templo, est, qui ex gratia uult saluare: Sic deus pater quoque est, qui nullum peccatorem reijcit, se saluare uult per Christum filium suum: quia Christus imago dei. Hæc consolatio in morte summa.

Nemo ueniet ad patrem, nisi per me.

Ioan. 6.

Lux uenit in mundum, omnem hominem illuminat, uenientem in hunc mundum.

Ioann. 1.

DEVS OMNIA IN OMNIBVS.

VNUS dominus, una fides, unū baptisma, unus Eph. 4
deus, & pater omnium: qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.

Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt Rom. 11.
omnia: ipsi honor & gloria &c.

Vnus est deus, qui est pater ille, ex quo omnia, & 1. Cor. 8.
nos in illum.

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Coloss. 2.
absconditi.

Omnes enim uos estis unum in Christo Iesu, per si Galat. 3.
deum illius.

Docebat enim eum, propter quem omnia, & per Hebr. 2.
quem omnia.

Omnia per illum, & in illum omnia, quæ in cælis & in terra sunt, &c. Ephes. 1.

In mundo

Ioan. 1. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est.

Coloss. 1. 1. Cor. 15. Num. 1. Danie. 6.

1. Cor. 12 Sed idem est deus, efficiens omnia in omnibus, ut
& 15. sit deus in omnibus.

DEVS OMNIA OPERATUR,
BONA ET MALA.

2 Cor. 3. **N**on quod idonei sumus ex nobis ipsis cogitare,
re, sed sufficientia nostra ex deo est.

Esa. 26. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra
operatus es nobis.

Hier. 32. Et dabo eis cor unum, & uiam unam, ut timeant
me in uniuersis.

Psa. 79 Deus conuertere nos: & ostende faciem tuam &
salui erimus.

2. Re. 7 Propter uerbum tuum: secundum cor tuum fecisti
omnia magnalia hæc.

Psal. 61. Nonne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enim
salutare meum.

Psal. 118. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam.

Philip. 2 Deus enim est qui operatur in nobis, & uelle, &
perficere pro bona uoluntate.

Ephes. 1. Qui operatur omnia secundum consilium uoluntatis
sue, ut simus in laudem.

Hier. 31 Castigasti me domine, & eruditus sum quasi iu-
uenculus indomitus: Conuertere me, & conuertar.

1. Re. 14 Si forte faciat dominus pro nobis, quia non est do-
mino

mino difficile saluare, uel in multis, uel in paucis.

Dominus dissipat consilia principum, reprobat eo Psal. 32.
gitationes gentium, & populorum.

Ne diceret in corde tuo, Fortitudo mea & robur Deut. 32.
manus mea, hæc mihi omnia præstiterunt: sed recorde-
ris domini dei tui, quod ipse uires tibi præbuerit.

Quod si putas in robore exercitus bella consistere, 2. Pa. 27.
re, superari te faciet deus ab hostibus. Dei quippe est
& adiuuare, & in fugam conuertere.

Et dabo eis cor unum: & spiritum nouum tri- Ezech. 11
buam in uisceribus eorum.

Dabo uniuersos filios doctos à domino. Esa. 54

Domine apud te est fons uitæ, & in lumine uide-
bimus lumen.

Dixit dominus ad Moysen: Quis fecit os hominis, Exod. 4.
aut quis fabricatus est mutum? Nonne ego? Ego do-
minus ero in ore tuo, doceboq; te quid loquaris.

Manus nostra excelsa: & nonne dominus fecit Deut. 32
hæc omnia?

Omnes sancti in manu illius sunt: & qui appro- Deut. 33.
pinquauit pedibus eius, accipient de doctrina illius.

Disciplina tua docebit me. Psal. 17.

Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & se- Tit. 2.
cularia desyderia.

Vnctio eius docet uos de omnibus: & uerum est, 1. Ioan. 3
& non mendacium.

ipsi

1. Theſ. 4. Ipsi enim uos à deo didicistis, ut diligatis inuicē.
 Esai. 28. Et erudiet illum in iudicio: deus suus docebit illū
 Psal. 93. Beatus homo quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum.
 Oſea. 7. Ego erudiui eos, & confortauī brachia eorum.
 Mich. 4. Et docebit nos de uijs suis, & ibimus in semitis eius.
 Oſea. 5. Et ego eruditor omnium eorum, quum uenerit:
 & 10. qui docebit uos iusticiam.
 Iob. 32. Qui nos docet super iumenta terræ, & super uolucres.
 Psal. 39. Deus docuisti me in iuuentute mea, quoniam non cognoui literaturam.
 2. Cor. 4. Habemus autem thesaurum istum in uasis fictilibus, ut sublimitas sit uirtutis dei, & non ex nobis.
 Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit denuo ex aqua & spiritu sancto, non introibit in regnum dei.
 Math. 16. Caro & sanguis tibi non reuelabit, sed pater meus cœlestis, qui est in cœlis.
 1. Cor. 2. Carnalis homo nō percipit ea quæ sunt spiritus.
 Ioann. 3. Non potest homo quicquam accipere, nisi ei è cœlo datum fuerit.
 Esai. 40. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri, &c.
 1. Cor. 14. Nemo potest dicere dominum Iesum, nisi per spiritum sanctum.

Non

Non quod idonei sumus ex nobis ipsis, sed omnis idoneitas nostra ex deo est. 2. Cor. 3.

Scio domine, quia nō hominis est uia eius: nec uiri ut dirigat gressus eius. Hier. 10

Dixerunt impij, cogitantes apud se non recte, Exi Sapiens, et cum tadio est tempus uitae nostrae, et non est refrigerium in fine hominis. 1. Ioannis 2.

Matth. 11. 1. Cor. 1. Ioan. 5.

Qua est enim fortitudo mea, ut sustineam, aut quis finis meus, ut patienter agam? 1ob. 6.

Quia ipsi in nobis sententiam mortis habuimus, et non simus fidentes in nobis, sed in deo. 2. Cor. 1.

Pactum meū fuit cum Leui, uita ac pacis: et de di ei timorem et timuit me, et à facie nominis mei pauebat. Malac. 2.

Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur Iosue uerba eorum, et pugnarent contra Israel, et caderent, et non mererentur ullam clementiam, ac perirent.

Quare eduxisti nos domine de uis tuis, et de semitīs tuis. Esai. 63.

Et quum propheta errauerit, et loquutus fuerit Ezechiel 14 uerbum, ego dominus decepi prophetam illum.

Dominus miscuit in medio eius spiritū uertiginis Esai. 19. Dat spiritum mendacij in ore omnium prophetarum 3. Re. ult. Et indurabo cor eius, et persequetur uos. Exo. 14.

Vniuersa propter semetipsum operatus est dominus. Prou. 16.

nus : impium quoq; ad diem malum.

Iob 12. Adducit consiliarios in stultum finem, & iudices in stuporem. Lege totum caput Iob.

2. Re. 16. Dimittite eum ut maledicat, dominus enim præcepit ei ut malediceret David. Et quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit?

Esa. 45 Ego dominus, & nō est alter, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacē, & creans malum. Ego dominus faciens hæc omnia.

Esa. 54. Ego creavi interfectorem ad disperdendum.

Amos. 3. Si erit malū in ciuitate, quod dominus nō fecerit.

Psal. 77 Misit in eos iram indignationis suæ, indignationem, & iram, et tribulationem, immissiones per angelos malos.

Eccle. 11. Bona & mala, uita & mors, paupertas, & honestas à deo sunt.

Aliud est, deum facere malū: aliud, deum esse malum. Facit malum, dum peccatū peccato punit. Quare iustissime malos punit, & suos efficacissime promouet: adeoq; magis quàm infernō ipso facit mala, dum malas peccantium uoluntates in ipsorum propensiones iuste rapit. At deus non est malus, neq; culpa mali in eo est: est enim bonitas ipsa. & quod in impijs operatur, iuste operatur. Sed ideo impij puniuntur & excæcantur, ut ostendat deus potentiā suam in eis, & fortitudinem, ut narretur nomen dei filijs

Exod. 9.

& ne

Et nepotibus, ut ipsi timorem habeant. Dum mulcta Exo. 12.
tur subsannator, imperitus commonefit. Et 13.

Et sapientes scientiam accipiunt. Ezech. 14. Prou. 21.
Osce 4. Et 9.

DOMINO PECCAMVS.

Tibi peccauimus expectatio Israel, saluator noster Hier. 14.
ster in tempore tribulationis.

Ego dixi domine miserere mei: sana animam me Psal. 118.
am quia peccaui tibi.

Pro nobis orate ad dominum, quia peccauimus domino Baruch 1.
mino deo nostro.

Peccauimus tibi, quia dereliquimus te dominum Iudic. 10.
deum nostrum.

Et peccauerimus domino, et non audieritis uocem Hier. 44.
domini. Psal. 50. 40. Baruch 2. Iudith 8. Hierem. 3

Esaie 42. Michee. 7.

DOMINVS HORTATUR AD POENITENTIAM.

Conuertimini filij reuertentes, dicit dominus, quia Hier. 3.
Ego uir uester, et sanabo auersiones uestras.

Conuertimini in toto corde ad me: et scindite cor Iohel 2.
da, et non uestimenta.

Si reuerteris Israel, ait dominus, ad me conuertere Hier. 4.
Conuertimini de uis uestris malis, et de cogitationibus uestris. Zacha. 1.

Conuertere ad dominum, et relinque peccata uestra. Eccl. 17.

Rom. 2. Benignitas dei ad pœnitentiam te adducit.

Hiere. 8. Attendi & auscultavi: nemo quod bonum est loquitur: Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, &c.

Hiere. 6. 17. 18. 24. 29.

Iona. 3. Ezech. 18. Esaia 44.

POENITENTIVM MISE-
REBITVR DEVS.

Ezec. 18. **S**I autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, non morietur.

Iona. 3. Quis scit si conuertatur & ignoscat deus, & reuertatur à furore?

Ezec. 33. Nolo moriem impij, sed ut conuertatur impius, & uiuat.

3. Re. 21. Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius.

2. P4. 12. Quia humiliati sunt non disperdam eos: dabo eis pauxillum auxilij, & non stillabit furor meus super Hierusalem.

Ezec. 17. Pœnitentibus autem dedit uiam iusticiæ. 2. Paralip. 30. 2. Esd. 1. Ecc. 12. & 17. Ezech 18.

ULTOR MALORVM DEVS.

Deut. 32. **M**Ea est ultio, & ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum.

Rom. 12. Non uos metipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est, Michi uindictam &c.

Eccl. 28. Qui uindicari uult à domino, inueniet uindictā, & homo

Et homo homini reseruat iram, Et à deo querit me-
delam.

Non fraudet in negotio fratrem suum, propterea 1. Thes. 4.
quod ultor est dominus de omnibus his.

Samus enim, qui dixit, mihi uindictam, Et ego re- Hebr. 10.
tribuam. Hester. 14. 15.

DOMINVS PROPE EST INVO-
CANTIBVS EVM.

Non dimittam, nec derelinquam te, cōfortare, Iosue. 1.
Et esto robustus.

Omni tempore benedic deum, Et pete ab eo, ut ui Tobie. 4.
as tuas dirigat.

Prope est dominus omnibus inuocantibus eum, om- Psal. 144
nibus inuocantibus eum in ueritate.

Quaecunq; promisit utiq; reddet, etiam quod peti- Rom. 4.
mus iuxta illud, quicquid petieritis patrem in meo no-
mine, dabit uobis.

Clama ad me, Et exaudiam te, Et annuntiabo Fier. 33.
grandia tibi.

Omnia quaecunq; orantes petitis, credite, quia ac- Marc. 11.
cipietis, Et euenient uobis.

Si duo ex uobis consenserint super terram de om- Matt. 18.
ni re, quaecunq; fiet illis à patre meo, qui est in illis.

Petite, Et dabitur uobis, pulsate, Et aperietur Matt. 7.
uobis.

Lc. 11. Ioan. 14. 6.

Hæc est fiducia quam habemus ad deū, quia quod 1. Ioan. 5

E 3   cunq;

anq; petierimus, secundū uoluntatem eius, audit nos,
scimus quia audit nos quicquid petierimus.

DEVS PVGNAT PRO SVIS.

Iosua. 10. **N**E timeas eos, in manus enim tuas tradidi illos
nullus enim ex eis tibi resistere poterit.

2. Par. 14. In te enim, & in tuo nomine habentes fiduciam,
uenimas, contra te homo non praualeat.

Deut. 33. Manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius
contra aduersarios eius erit.

2. Esd. 4. Deus noster pugnabit pro nobis, & nos ipsi facia-
mus opus.

Exo. 14. Dominus pugnabit pro nobis, & uos tacebitis.

2. Esd. 4. Nolite timere à facie eorum domini magni, & ter-
ribilis memento, & pugnate pro filiis uestris.

Esaï 30. Si reuertamini & quiescatis, salui eritis, in silen-
tio, & in spe erit fortitudo uestra.

Iosua. 23. 24. 2. Para. 19. 32.

CORRIPIT AC PROBAT

DEVS SVOS.

Esa. 48. **E**Cce excoxi te, sed non quasi argentum, elegi te
in camino paupertatis.

Psal. 16. Probasti cor meum, & uisitasti nocte, igne me ex-
aminasti.

Hier. 25. Ego incipio affligere, & uos quasi innocentes,
& immunes eritis.

Apoa. 3. Ego quos amo, arguo, & castigo,

Tempus

Tempus est, ut incipiat iudicium à domo dei. 1. Pet. 4.

Beatus uir qui suffert tentationem, quia compro- Iacobi. 1.
batus fuerit, recipiet.

Ecce quibus non erat iudicium, bibet, ut biberent Hier. 99
mlicem.

Super quem uideritis Thau, ne occidatis, & à Ezech. 9.
sanctuario meo inapite.

Quoniam probasti nos deus, igne nos examina sti Psal. 65.
sicut examinatur argentum.

Beatus homo qui corripitur à domino, increpatio/ Iob. 5.
nem ergo domini ne reprobet, quia ipse uoluerat, &
medetur, percutit, & manus eius sanabunt.

Vasa figuli probat fornax, & homines iustos ten/ Eccl. 27.
tatio tribulationis.

Et transiit illos per mare rubrum, & trans/ Sapiē. 10.
uexit illos.

Proba me, & tenta me, ure renes meos, & cor psal. 25
meum.

Oportet contristari in uarijs tentationibus, ut pro 1. Petri. 1.
batio uestrae fidei auro purior fiat.

Sicut igne probatur argentum & aurum camino, Pro. 17.
ita corda probat dominus.

Noli negligere disciplinam domini, neq; fatigeris, Heb. 12.
dū ab eo argueris. Quē enim diligit dominus, casti Pro. 3. 23
gat, flagellat, flagellat autē omnē filiū, quem recipit.

Nolite peregrinari in seruire estus, qui ad tenta. 1. Pet. 4.

tionem uobis fit.

Deut. 32 Iudicabit dominus populum suum.

1. Cor. 11. At cum iudicamur à domino, corripimur, ut non
damnemur cum hoc sæculo.

Prove. 3. Non deficias, cum à deo tentaris, id est, non diffi-
das, quin bona uoluntate talia fiant.

1. Cor. 10. Fidelis est deus, qui non uos finit tentari supra id
quod potestis.

Esaie. 9 Arguitur populus, quod non reuertatur ad perau-
tientem.

Psal. 26. Expecta dominum, & uiriliter age, & conforter-
tur cor tuum.

Ipse uero scit uiam meam, & probabit me quasi
aurum, quod per ignem transit.

BONA DEI VOLUNTATE

AFFLIGIMVR.

Iob. 1. **D**ominus dedit, dominus abstulit, sicut placuit
domino, ita factum est. Sit nomen domini be-
nedictum.

Ioan. 8. Volebant comprehendere eum, & nemo appre-
hendit eum.

Iob. 19. Misere mini uos saltem amici mei, quia manus do-
mini tetigit me.

Pro. 24 Et auferat iram suam ab eo.

Io. 7. 10. Querebant eum comprehendere, & interficere.

Matt. 4. Christus ducitur in desertum, & bona dei uolun-
tate

ante tentatur. Sic Ioannis. 6. Ego sum, nolite timere. Ioan. 6.

AFFLICTIS OPORTUNE SVB=

VENIT DEVS.

Iustum Loth oppressum à nephandorum iniuria, Gen. 19.
ac luxuriosa conuerſatione eripuit. Nouit domi- 2. Pet. 2.
nus pios de tentatione eripere.

Danielem ſeruauit in lacu à leonibus, & animas Dani. 6.
trium puerorum eripuit de incendio.

Mosen ſeruauit in Madian, ne quid poſſet aduer. Exod. 12.
ſum cum Pharaò, eripuitq; & liberauit eundem, ne
periret in aquis.

Noha ſeruatur in Archa, pereunte toto orbe. Gen. 7.

Rachab ſeruauit in deuſtatione Iericho. Ioſue. 6.

Liberauit Suſannam de poteſtate Iudicum, & la- Dani. 13.
pidantium.

Iacob ſeruauit à perſecutione Eſau, germani ſui, Gen. 27
ne interimeret eum.

Seruauit Hieremiã, ne lederetur in perſecutione Hiere. 32
ſub Sedechia, & fecit ei præputiũ Nabuchodonofor.

Ioſeph liberauit, ne interficeretur à fratribus &c. Gen. 37.

CORDIVM SCRVTATOR DEVS.

Ecce dominus cognofcet omnia opera hominũ, 4. Eſd. 16
& adinventiones illorum, & cogitationes illo-
rum, & corda illorum, qui ſcrutatur abyſſum.

Quoniam renum illius teſtis eſt deus, & cordis Sapiẽ. 1.
illius ſcrutator eſt uerus.

E 5

Inferi

- Prou. 15.** Infernus & perditio coram domino, quanto magis corda filiorum hominum.
- Pro. 17.** Sicut igne probatur argentum, ita corda probat dominus.
- Pro. 24** Si dixeris uires non suppetunt, qui inspector est cordis &c.
- Hiere. 11.** Qui iuste iudicas, & probas corda & renes.
- Psal. 7.** Scrutans corda & renes deus.
- Hiere. 17** Prauum est cor hominis & in scrutabile, ego dominus scrutans cor, & probans renes.
- Sapient. 1.** Qui interrogabit opera uestra, & cogitationes scrutabitur.
Et diriges iustum, scrutans corda, & renes deus.
- Apoca. 2** Et scient omnes ecclesie, quod ego sum ille, scrutans renes & corda.
- Prou. 5.** Respicit dominus uiam hominis, & omnes gressus eius considerat.

DOMINVS COMMENDAT INTENTIONEM, ET COR MAGIS QVAM FACTVM.

- Matt. 6.** **S**i oculus tuus fuerit simplex, totum corpus lucidum fuerit.
- Hiere. 5.** Domine oculi tui fidem respiciunt.
- 1. Reg. 7** Laudauit bonum propositum Dauidis dominus, quando concepiuit edificare templum, & non tamen permisit ei.

Explora

Explorauit animum Abrahæ, & tentauit, tamen Gen. 22
non admisit, ut mactaret filium suum.

OPERV M RETRIBVTOR EST
DOMINVS.

PLuet super peccatores laqueos ignis, & spiri- Psal. 10.
tus procellarum, pars calicis eorū.

Das schenck man in zu lohn.

Pones eos ut clibanū ignis, in tempore uultus tui.

Opus enim hoīs reddet ei, & iuxta uias singulorū Iob. 34.
restituēt eis, uere enim deus nō condemnabit frustra.

Quia tu reddes unicuiq; secundum opera sua. Psal. 61.

Iuxta uias tuas, & iuxta adinventiones tuas iudi- Ezec. 24
cabo te, dicit dominus.

Do unicuiq; iuxta uia suā, & adinventionū suarum. Hier. 17

Quoniam facile est coram deo, in die obitus retri- Ecclē. 11.
buere unicuiq; secundum uias suas.

Sicut fecisti, fiet tibi, retributionem tuam conuer- Abdia. 1.
tam in caput tuum.

Et tibi domine misericordia, quia tu reddas uni- Psal. 61.
cuiq; iuxta opera sua.

Et nūc retribuet uobis quidē dominus misericordi 2. Reg. 3.
am, & ego reddā gratiā, eo qđ fecistis uerbū istud.

Conuertam retributionē uestrā in caput uestrum. Iohel. 3.

Iuxta uias eius, & iuxta adinventiones. Osee. 12.

Dominus autem retribuet unicuiq; secundum iu- 1. Re. 26.
sticiam suam, & fidem,

Retri.

2.Re.12. Retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam, & secundum mundiciam manuum mearum reddet mihi.

Esa. 63. Vox domini reddentis retributionē inimicis suis.

Hier. 32. Cuius oculi aperti sunt super omnes uias filiorum
& 51. Adam, ut reddas unicuiq; secundum uias suas.

1.Re. 26 Dominus autem retribuatur unicuiq; secundum iusticiam suam, & fidem.

Dominus in ira sua conturbabit eos.

3.Reg. 8. Apoca. 2. Ecclē. 33. Hierē. 17. 25.

DEVS SOLVS INVOCAANDVS

Exod. 2. **N**on habebis deos alios nos coram me, non facies tibi sculptile, neq; omnem &c.

Matt. 23 Et patrem nolite uocare uobis in terra, Vnus est enim pater uester, qui in cœlis est.

1.Cor. 8. Nobis unus deus est, qui est pater ille, ex quo omnia in nos, in illum, & unus dominus.

Esa. 43. Ego sum dominus, & non est absq; me saluator.

Osee. 13. Ego dominus deus tuus ex terra Aegypti, & deū absq; me nescies, & saluator non est præter me.

1.Cor. 8. Scimus quod nullum est simulachrum in mundo, & quod nullus sit deus alius, nisi unus.

Ioan. 4. Nemo uenit ad patrem nisi per me, & quem pater & 6. ter traxerit.

Esa. 44. Ego primus & nouissimus, et absq; me nō est deus.

Deut. 4. Scito ergo hodie, & cogitato in corde tuo, quod
domi-

dominus ipse deus est in cœlo sursum, & in terra deorsum, & non est alius.

Ego sum, & non est ultra deus : Audite me domus Iacob, et omne residuum domus Israël. Hester. 14

Ego sum sanctorum tuorum, mea fortitudo &c. Deuter. 15
Iero. 32. Esa. 46. 47. 48. Hier. 2. Luc. 18.
2. Reg. 22. Mar. 10. Psal. 49. 41. 17. Act. 4.
2. Paralip. 20. Psal. 61. Iohelis. 2.

DEVS SOLVS ADORANDVS.

Adorabis dominum deum tuum, & illi soli Deut. 6.
seruies, &c.

Adorabunt eum omnes reges : & omnes gentes Psal. 71.
seruiant ei soli.

Omnes gentes quasque fecisti, uenient, & adorabunt te, & glorificabunt nomen tuum. Psal. 85

Adorate dominum in atrio sancto eius. Psal. 28.

Adorate eum qui fecit cœlum & terram, mare, & fontes aquarum, &c. Apoc. 14

DEVS ADORATUR SPIRITU ET VERITATE.

Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu Ioan. 4.
& ueritate: nam tales querit qui adorent eum.

Deus qui fecit mundum, non in manufactis templis habitat, nec in manibus humanis colitur. Act. 17

Itaque epulemur, non in fermento ueteri, sed in azymis sinceritatis & ueritatis. 2. Cor. 5.

Peccatores

PECCATORES SVSCIPIT DEVS.

- Rom. 4. **P**orro ei qui non operatur, sed credit in cum qui iustificat impium, imputatur fides ad iusticiam.
- Roma. 5. Quum adhuc essemus infirmi iuxta temporis rationem, pro impijs mortuus est.
- Psal. 106. Qui contriuit portas arearum, & ueltes ferreos contriuit, suscepit eos de uia iniquitatis eorum.
- Psal. 36. Quum ceciderit nō collidetur, quia dominus superponit manum suam.
- Actuū. 9. Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi recalcitrare.
- Psal. 64. Beatus quem elegisti & assumpsisti, habitabit in atrijs tuis.
- Ephes. 1. Elegit nos in ipso, antequam iacerentur fundamenta mundi.
- Lu. 7. 23. Legimus de Maria Magdalena, & de latrone. Ad Gene. 10. hæc, liberauit & suscepit Abraham ab idololatria, Iosue 24.

DOMINVS REFVGIVM
PAUPERVM.

- Psal. 9. **E**T factus est dominus refugium pauperis, adiutor in oportunitatibus, adiutor in tribulatione.
- Psal. 10. Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum,
- Psal. 11. Propter inopem & gemitum pauperum.
- Psal. 21. Edent pauperes & saturabuntur.

Verbi

VERBI DEFECTVM IMPIE-
TAS PARIT.

Afferet à Hierusalem & à Iuda ualidum & Esaiæ. 3.
fortem, & omne robur panis, et omne robur
aquæ, & prophetam.

Nubibus mandabo, ne pluant sup uineã imbrem. Esaiæ. 5.

Mittam famem in terram, non sanem panis, ne. Amos. 5.
que sitim aquæ, sed audiendi uerbum dei.

Inebriamini, & non à uino, mouemini, & non in Esaiæ. 27.
ebrietate: quoniam miscuit uobis dominus spiritum
soporis: Claudet oculos uestros, & prophetas, &
principes uestros, qui uident uisiones, operient.

Et propheta quum errauerit, & loquutus fuerit Ezech. 14
uerbum domini, ego dominus decepi illum prophe-
tam. Videlicet propter hominum maliciam nõ prædi-
catur eis, & mittantur pseudoprophete.

Scitote Israël stultum prophetam, insanum uirum Osee. 9.
spiritalem, propter multitudinem iniquitatis tuæ,
& multitudinem amentię.

DISCORDIAE FUGIEN-
DAE SVNT.

Sex sunt quæ odit dominus, & septimum dete- Prou. 6.
statur anima eius: Oculos sublimes, proferentem
médacia, &c. et eū qui seminat inter frēs discordias

Su furro & bilinguis maledictus, multos enim tur Eccl. 10.
bauit, pacem habentes.

Sic

Pro. 29. Sic homo iracundus suscitet rixas, uerba susurronis quasi simplicia.

Eccl. 28 Lingua tertia multos comouit, & dispersu &c.
Beatus qui tectus est a lingua nequam.

Prou. 17 Qui cogitat discordias, diligit rixas.

Eccl. 5. Non appelleris susurro in uia tua: & lingua tue ne capiaris, & confundaris. Denotatio pessima super bilinguem.

Exo. 23. Non suscipies uocem mendacij, nec iunges manum tuam, at pro impio dicas falsum testimonium.

Eccl. 21 Stultitia hominis auscultare per ostium, & prudens grauabitur contumelia.

Leuit. 19 Non eris criminator, nec susurro in populis. Non stabis contra &c.

Sapient. 1 Custodite ergo uos a murmuracione, quæ nihil potest prodesse: & a detractiōe parcite linguæ.
Lege tertium caput Iacobi, elegantissimum.

VICTVS DONATVR.

Psal. 103 **T**vdas escam illorum in tempore oportuno, aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.

Pro. 3.10 Habitacula autem iustorum benedicentur: & benedictio domini diuites facit.

Prover. 3 Honora dominum, & implebuntur horrea saturitate, & uino torcularia redundabunt.

Deut. 14. Dabis de fructibus, quos deus dedit tibi.

Domus

DOMVS DEI ECCLESIA.

Quomodo oporteat in domo dei cōuersari, quæ 1. Tim. 3.
est ecclesia dei, & firmamentum ueritatis.

Quoniam tempus, ut incipiat iudiciū à domo dei. 1. Pet. 4.

Sapientia ædificauit sibi domum, excidit colum- Prou. 9.
nas septem.

Incipias affligere à sanctuario meo. Hier. 25

Sacerdotem magnum super domum dei, acceda- Hebr. 10.
mus cum puro corde. Osee. 9. Iohel. 1.

DIES IUDICII.

Adueniet autem dies domini sicut fur, in quo 2. Pet. 3.
cæli magno impetu transient.

Si ergo non uigilaueris, ueniam ad te tanquam Apoca. 3
fur, & nescies qua hora ueniam ad te.

Nos qui uiuimus, qui residui sumus, in aduentum 1. The. 4
domini, &c.

Ecce dies domini ueniet crudelis, & indignatio/ Esa. 17.
nis plenus, & ira, & furoris.

Ecce dies domini ueniet succensa quasi caminus. Mala. 4

Consurgant & ostendant gentes in uallem Iosaf/ Iohel. 3.
phat.

Statim autem post afflictionem dierum illorum, Mat. 24
sol obscurabitur.

Quasi dies instet domini: quoniam nisi uenerit 2. The. 2
discessio primum.

Quoniā iuxta est dies domini super omnes gentes Abdia. 1.

Iohel.1. Ah, ah, dici, quia prope est dies domini, & quasi
uastitas à potente ueniet.

Sopho.1. Iuxta est dies domini magnus & uelox nimis.
Vox diei domini amara, dies iræ & tribulationis.

Apoc.16. Ecce uenio sicut fur: Beatus qui uigilat & cu-
stodit.

1. Thef. 5. Dies ille domini, ut fur in nocte, ita uenturus sit.

Iohel. 2. Et erit post hæc, effundam spiritum meum, ante-
quam ueniat dies ille magnus & terribilis.

2. The.1. Reuelabitur dominus Iesus de cælo, cum angelis
potentiæ suæ. Iob.19. Esa.66. Iohel.2. Lu.12.
Danic.9. Luca.17. Epistola Iudæ.

DESPERANDVM

NON EST.

Matt.20. **E**Runt nouissimi primi, & primi erunt nouissi-
mi. Luca.13.

Roma.11. Itaq; qui se existimat stare, uideat ne cadat.

1. Cor.10. Tentatio uos non apprehendat, nisi humana.

Ioan. 7. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me.
& 6. Nonne ego uos duodecim elegi?

Rom. 11. Tu uero fide constitisti: ne effæraris animo, sed ti-
meas. 1. Corinth.10.

1. Tim. 1. Exemplo Pauli, qui fuit blasphemus.

EPISCOPI OFFICIUM.

1. Pet. 5. **P**Ascite, qui in uobis est, gregem dei, prouiden-
tes, non coacte, sed spontaneè.

Non

Non coques hœdum in lacte matris sue, id est, ne Deut. 14
minem lēdas, neminem offēdas.

In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum Titum. 2
operum, in doctrina, in grauitate, integritateq̃.

Oportet enim episcopum inculpatum esse, non ui Titum. 1
nolentum, uirum unius uxoris, & non percuſſorem.

Sapientes abscondunt sapientiam.

Prou. 10.

Stude teipsum probatum exhibere deo, operarium 2. Tim. 2
non erubescendum, recte tractantem sermonem ueri
tatis.

Formam habeto sanorum uerborum, quos à me 2. Tim. 1.
audiſti cū fide & charitate, quæ est in Christo Iesu.

Porro seruum domini non oportet pugnare, sed 2. Tim. 2
placidum esse erga omnes, propensum ad docendum,
tolerantem malos cum mansuetudine, erudientem
eos qui obſiſtunt.

Exemplum esto fidelium in uerbo, in conuerſatio 1. Tim. 4
ne, in charitate, & ſpe. 1. Tim. 3.

VXOREM CONCIO=
NATORI LICET
DVCERE.

Conſtituas per ciuitates preſbyteros, ſi quis ſi Titum. 3
ne crimine eſt, unius uxoris uir, filios habens
ſubditos.

Oportet enim episcopum irreprehenſibilem eſſe, 1. Tim. 3.
unius uxoris uirum.

1. Tim. 3. Diaconi sint unius uxoris uiri, qui filijs suis bene
præsent, & suis domibus.

Hono. 13 Honorabile connubium in omnibus, & thorus
immaculatus.

Gene. 2. Non est bonum hominem esse solum: Faciamus ei
adiutorium simile sui.

1. Cor. 7 Melius est nubere, quàm uri.

INVENTORES RERVM.

Gene. 9. **P**lantauit uineam Noha primus.

Primus pastor ouium ipse Abel.

Gene. 4 Chain primū usum agriculturæ reperit, primusq;
ipse exstitit agricola.

Gen. 4. Iabel pater habitantiū in tentorijs, atq; pastorum.

Genes. 3. Iubal canentium pater in cythara.

Gene. 4 Iubalcain primus faber, in cuncta opera ferri.

VITAE SPACIA.

Gene. 21 **A**braham centum septuaginta quinq;.

Gene. 23 Sara uxor Abrahæ, centum uiginti septem.

Gene. 9. Noha nongenti quinquaginta septem.

Iared nongenti sexaginta septem.

Gene. 5. Facti sunt dies Adæ anni nongenti triginta.

Ibidem. Seth uixit octingentis & duodecim annis.

Dies Cham facti nongenti decem.

Deut. ult. Mose centū uiginti. Dies Aenos, nongenti quinq;.

Genes. 7. Mathusalem nongenti sexaginta nouem.

Manahuel octingenti quadraginta quinq;.

Iacob

Iacob aiebat. Dies peregrinationis meae sunt centum triginta annorum. Gen. 47.

IMAGINES ABOLENDAE.

EXodi. 20. 34. Baruch. 6. Leuit. 19. 26. Nu. 25. Deut. 11. 13. 4. 5. 7. 27. 1. Reg. 7. 4. Regū. 18. Iosue. 24. Iudicū. 10. Esaiæ. 42. 44. Psal. 69. 114. Michea. 1. 5. Abacuc. 2. 4. Regum. 10. 23. Ezech. 1. 4. 6. 2. Par. 31. 1. Cor. 5. 8. 10. 12. Galat. 5. 1. Thes. 1. 1. Tim. 5. 1. Pet. 4. Actuum. 15.

DE PESTE.

Leuitici. 26. Deut. 28. 2. Reg. 24. 1. Para. 21. Ezechielis. 7. 14. 28. 33. 38. Matt. 24.

DE FAME.

Deutro. 28. 32. 1. Reg. 24. Psal. 104. Eccl. 39. Hier. 11. 14. 34. 18. Amos. 8. Actu. 11. Apo. 18.

EVANGELIVM POTENTIA DEI.

Filius dei fuit cum potentia, secundum spiritum Rom. 1. sanctificationis.

Prædicamus Christū dei potentiam, ac dei sapientiam. Nam sermo crucis ijs quidem qui pereunt, stulticia est, ac nobis qui salutem cōsequuntur, potentia dei est.

Ecce enim annuntio vobis gaudium magnū, quod Luca. 2. futurum est toti populo.

Quoniam Euangelium nostrum fuit erga uos, nō 1. Thes. 1. per sermonem solum, uerumetiam per uirtutem, &

per spiritum sanctum excipientes uerbum in tribulatione multa, cum gaudio spiritus sancti.

1. Cor. 11. Notum autem uobis facio fratres Euangelium, quod Euangelizaui uobis.

1. Cor. 1. Videtis enim uocationem uestram fratres, quod non multi claro genere nati.

1. Pet. 1. Per eos qui uobis prædicarunt Euangelium per spiritum sanctum emissum è cælo, in quæ etiam Angeli.

Esai. 61. Spiritus domini super me, eo quod unxerit me, ad annuntiandum mansuetis misit me.

EVANGELIUM VERBUM VERITATIS.

Ephef. 1. **A**vdito uerbo ueritatis euāgelio salutis uestre.
Colof. 1. De qua prius audieratis per sermonem ueracem Euangelij, quod peruenit ad uos.

2. Pet. 2. Euangelium illis traditum fuit sancto præcepto.

EVANGELIUM GRATIOSUM EST.

Luce. 1. **E**T erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui.

Canti. 2. Sonat uox tua dulcis in auribus meis, uox enim tua dulcis, scilicet, euangelij.

Cant. 2.3 Vox dilecti mei, Eloquium tuum dulce.

Rom. 10. Quam speciosi pedes annuntiantium pacem, id est remissionem peccatorum, et gratiam, legis plenitudinem per Christum.

Visitauit

Visitauit, & fecit redemptionē, id est, in remissio- Luca. 1.
nem peccatorum.

Labia mea aperies, & annuntiabit laudem tuam. Psal. 50.

Ecce filia Zion, rex tuus uenit tibi mansuetus, sc= Zach. 9.
dens super asinum.

Meliora sunt ubera tua uino fragrantia unguen- Cantic. 1.
tis optimis.

Quam pulchri super montes pedes annuntiantis, Esa. 52.
& prædicantis pacem, id est, euangelium, siue remissio-
nem peccatorum annuntiantis bonum, prædicantis
salutem, dicentis Zion, regnabit deus tuus, uox specu-
latorum tuorum.

Diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedi- Psal. 44.
xit te deus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.

Dicite filiæ Zion. Ecce saluator tuus uenit. Esaia. 2.

Ecce super montes pedes euangelizantis, & an-
nuntiantis pacem.

Dabit euangelizantibus uirtute multa. Psal. 67

EVANGELII OFFICIA.

Iusticia enim dei per illud patefit ex fide in fidem. Roma. 1.
Renasamur non ex semine mortali, sed immor- Ephes. 1.
tali, per sermonem uiuentis Dei, & manentis in
æternum.

Arguet mundum de peccato, iustitia, & iudicio. Ioan. 15.

Palam fit ira dei de cœlo aduersus omnem im- Roma. 1.
pietatem.

*Spiritus omnia dijudicat, & à nemine dijudicari
uult.*

Euangelium hominū uires, & opera condemnat

Ioan. 15. Per dei Euangelium mundi reddemur.

**EVANGELIVM INTREPIDE AN-
NUNCIANDVM.**

*Osca. 8. IN gutture tuo sit tuba, quasi aquila super domū
domini, pro eo quod transgressi sunt fœdus meū,
& legem meam.*

*Esa. 40. Super excelsum montem ascede tu, qui Euange-
lizas Zion, exalta in fortitudine uocem tuā, qui euangeli-
zas Hierusalem, exalta, noli timere.*

*1. Thes. 2. Non ut hominibus placentes, sed deo, qui probat
corda uestra.*

*Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta uocem tuam,
& annuntia populo meo scelera eorum, & domui la-
cob peccata eorum.*

*Hier. 23. Suscitabo super eos pastores, & pascent eos, non
formidabunt ultra, & non pauebunt.*

*Esa. 26. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes
tota die, & tota nocte, in perpetuum non tacebunt.
Qui reminiscimini domini, ne taceatis, & ne detis si-
lentium ei, donec stabiliat, & donec ponat Hierusa-
lem laudem in terra.*

*Hiere. 1. Ne formides à facie eorum, nec enim timere te fa-
ciam uultum eorum. Ego quippe dedi hodie in ciui-
tatem*

tatem munitam, & in columnam ferream, & murum
 æreum, & bellabunt aduersum te, & non preuale-
 bunt, quia ego tecum sum, ait dominus, ut librem te.

Ecce dedi faciem tuam ualentiores faciebus eorum, Ezec. 3.
 & frontem tuam duriores frontibus eorum, & ut
 adamantem, & ut silicem dedi faciem tuam, ne time-
 as eos, neq; metuas à facie eorum.

Probatores te dedi in populo meo robustum, sicut Hier. 6.
 es & reprobabis eos, & faciam, ut eis sis terrori.

Noli timere, sed loquere, & ne taceas, propter quod Añ. 18.
 ego tecum sum. & nemo apponetur tibi, ut noceat te,
 quoniam populus est mihi multus in hac ciuitate.

Tu ergo ne timeas serue meus Iacob, ait dominus, Hier. 30.
 neq; paucas Israel, quia ego saluabo te de terra lon-
 ginq̃, & semen tuum de terra captiuitatis eorum,
 & non erit quem formidet, quoniam tecum ego sum,
 ait dominus, ut saluem te.

Noli timere serue meus Iacob, & rectissime quæ Esa. 44.
 elegi.

Et dabo te populo huic murum æreum fortem, & Hier. 15.
 bellabunt aduersum te, & non preualebunt, quia ego
 tecum sum, ut saluam te, & eruam te, dicit dominus.
 Et liberabo te de manu pessimorum, & redimam te
 de manu fortium,

Cum placuerint domino uia hominis, inimicos Prou. 16.
 quoq; eius conuertet ad pacem.

Pro. 30. Omnis sermo dei ignitus clypeus est omnibus sperantibus in se. Hiere. i. 46.

FIDEI EXEMPLA.

Gen. 15. **C**redidit Abraham deo, & reputatum est ei ad iusticiam.

Matt. 15. Magna est fides tua mulier, fiat tibi sicut cre-
didisti.

Luce. 1. Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum uerbum tuum.

Hebr. ii. Noha admonitus oraculo per fidem, aptauit ar-
cam, in salutem domus sue. Et uide totum caput.

Gene. 21. Sara uim ad concipiendum semen accepit, quod
fidelem indicare cum, qui promiserat.

3. Re. 18. Helias magna fiducia fidei ad Achab dixit. Non
ego turbaui Israel, sed tu, & domus patris tui, qui de
reliquistis legem dei &c.

Iob. 13. Etiam si occiderit me, in ipso sperabo.

Exod. 5. Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi in
deserto.

Daniel. 13. 2. Mach. 7. Iudic. 20. Iacobi. 7. 1. Reg. 17.
2. Regum. 12.

DILECTIONIS PROXIMI EXEMPLA.

1. Reg. 18. **I**onathas amore persecutus est Dauidem tanquam
cor suum.

Tobie. 1. Ex fraterna charitate mortuorum corpora sepe-
liuit Tobias. Luce. 10. 2. Reg. 1. Gen. 18.

Dauid

Dauid deplorauit Abner, & Ionathan animo suo 2. Reg. 3
charissimos.

Depracabatur & optabat, ut omnes Israelitæ pro Numeri.
phetarent, quotquot erant in castris.

Optabat, & sibi imprecabatur Paulus, anathema Rom. 9.
pro fratribus.

Moses rogabat dominum, ut ignosceret eis hanc Nu. 14.
culpā, & deleteret eum de libro uiuentiū, per totū cap.

Deplorabat Dauid Absolomū filiū aduersantem 2. Re. 18
parenti Dauidi.

Stephanus orauit pro inimicis, aiebat enim. Domi Actu. 7.
ne, ne statuas illis peccatum hoc.

EXEMPLA DILECTIONIS DEI.

Simon Iohannis diligis me? At ille, Etiā domine, Ioan. 21.
tu scās, quia amo te. Domine tu omnia nosti, tu
scās, quia amo te.

Quis nos separabit à dilectiōe dei? num afflictio? Rom. 8.
num angustia?, num persecutio?

De omni corde suo laudauit dominum, & dilexit Eccl. 47.
eum, qui fecit illum.

EXEMPLA DIVINAE OBE- DIENTIAE.

Paulus tremens ac stupens, dixit, domine quid me Acte. 9.
uis facere?

Discipuli uocati, statim relinquerunt omnia, & Luca. 2.
abierunt cum Christo.

Matt. 4.

Christus

Luce. 2. Christus obtemperauit legi, passus se circumadi.
Matt. 5. Non uenit Christus soluere uel abrogare legem,
sed implere.

Gen. 12. Reliquit Abraham terrā suā, bonorumq; possessi-
onem, & obediuit uoci domini, profectusq; cum fami-
lia ad Aegyptum usq;.

INOBEDIENTIA PVNITA.

1. Par. 10. **S**aul quia transgressus est mandatū domini, in-
steremit eum dominus.

3. Reg. 13. Propheta dei qui Hicroboam aræ suæ destructio-
nem annuntiavit, & mandatum uiolauit, & mansit
in ædibus alterius prophetae, à leone interemptus est
in itinere.

Gene. 3. Adam & Heua in exilium missi sunt, quod non
obsecundarunt sermoni domini.

3. Re. 10. Vir quidam de filijs prophetarum, quia noluit præ-
lium committere iuxta mandatum dei, leo uulnera-
uit eum in itinere.

Hier. 35. Rechabite nobis exemplo sunt, qui obedierunt hu-
mano statuto parentis sui.

2. Reg. 6. Ozam arcam domini palpitans, periit illico.

EXEMPLA PVNITAE HY- POCRISIS.

Actu. 5. **P**etrus ait ad Ananiam. Cur impleuit Satan-
as cor tuum, ut mentireris spiritui sancto.

2. Reg. 1. Apparuit homo, ueniens de castris Saul, ueste con-
cissa.

eissa, & pulucre conspersus caput, & uenit ad Dauid. Simulabat namq; ille se maxime dolere ob mortem horribilem Saul, quem tamen Dauid ob suam hypocrisim trucidari iussit. Consule 4. Reg. 5. caput.

Simon magus. Date & mihi, inquit, potestatem **Actu. 8.** istam, ut cuiusq; imposuero manus, accipiat spiritum sanctum, & obtulit ei pecuniam. Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tecum sit in perditionem, quoniam donum dei existimasti pecunia possideri.

Resistebat illis magus Elymas, Saulus dixit: O **Actu. 13.** plene omni dolo, & omni fallacia: Et nunc ecce manus domini super te, & eris cæcus &c.

Saul miserrime periit, & Balaam interficitur **gl'a 1. Reg. 31.** dio, eo quod dei propheta non erat. **Num. 31.**

EXEMPLA PATIENTIAE.

Filij Israël omnia familiaria apud Aegyptios, quibus **Exodi. 1.** uis dura æquis animis ferebant.

Eleazarus unus de primoribus scribarum. At ille **2. Mac. 6.** mortem gloriosam magis subire, quam odibilem uitam uiuere.

Dauid patientissimo animo tulit persecutionem **1. Re. 15.** filij sui Absolomi, ac maledicentiam Semai.

Iob exemplum unicum omnibus in afflictionibus **Iob. 1.** constitutis, aiebat: Dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit, ita factum est. Si bona recipimus, quid non & mala?

Danic. 3. Tres pueri in camino ardentē flammā passi sunt.
De patientia Ioseph, lege Gene. 41.

EXEMPLA MARTYRVM.

2. Mac. 6. **E** Lazarus mortem suam tulit grato animo.
Lucæ. 16. Lazarus ulcerosus morte detestabili periit,
& obiit.

Gene. 4. Chaim occidit, atq; neci dedit Abel germanū suū.

2. Pa. 24 Occiditur Zacharias de Machabeis.

Actu. 7. DE Stephano Act. 7. Ecclesiastica historia ple-
na huiusmodi.

EXEMPLA PVNITAE AVARI-
TIAE, ET EBRIETATIS,
ET LVXVRIAE.

Lucæ. 12. **A** Nima habes multa bona posita in annos plu-
rimos, requiesce, comede, bibe, epulare: &
animam eius diaboli nocte rapuerunt intempestius.

1. Reg. 21 Nabal impius, & avarus, vino oppressus, odibili
morte periit.

Gene. 6. Terra perditur diluuiο, propter corruptionem om-
nis carnis.

Iudic. 20 Perierunt enim sexaginta quinque millia uirorum
fortium, ob unum scelus perpetratum in uxorem Le-
uitæ, ab Gabaonitis, & p'us.

Gen. 19. Dominus perdidit Sodomam & Gomorram, mi-
tens ignē & sulphur, ob luxuriosam conuersationem.

EXEMPLA PVNITI ADVLTERRI.

Primoge-

Primogenitus Dauid occiditur à domino, propter stuprum perpetratum. 2.Re.13.

Holofernes tyrannus crudelissimus, prope potus, Iudith.13 occiditur à Iudith.

Diues gulosus, & superbus, qui edebat quotidie Luca.16. splendide, obiit, & sepultus est in inferno.

Scortatores occidit Pyrrhus, & occisi sunt uiginti quatuor millia hominum.

Adolescens, luxuriosis exemplo est omnibus, de Luca.15. quo apud Lucam habemus, facultates suas, et omnem suam substantiam dilapidans, luxuriose uiuendo.

Sichem interficitur cum omnibus ciuibus suis, propter stuprum. Gen.34.

EXEMP. PVNITAE SVPERBIAE.

Gigantes fastuosi et famosi, de terra deleti sunt. Gene.6. Senacherib rex Assyriorum arrogantissimus, inferens malum Israël, profligatur & interficitur cum centum & octoginta millibus hominum. 2.Re.19.

De diuite epulone habes Luca.12. & 16.

Herodē percuisset dñs, & consumitur à uermibus. Actu.12.

Nec pepercit angelis peccantibus: sed deirussit ad inferos usq; ad cruciandum. 2.Pet.2. Esai.14.

Numerauit Dauid Israël, & Iudæ, omnem populum sibi non displicens suæ potentia: & punitur propter hanc animi sui arrogantiam, & peste obierunt septuaginta millia uirorum. 1.Reg.17. Daniel.5.

Ezechias

4. Re. 20 Ezechias rex, quod demonstrasset potentiam domus suæ, nuncijs regis Babiloniæ, ad cum uenientibus, punitum genus suum.

EXEMPLA MALEDICENTIÆ
PVNITÆ.

2. Re. 23 **S**Emai pendit supplicium opprobrij sui, et maledicentiæ in Dauidem regem à domino electum.
Actuū. 1. Iudas se suspendit, & interijt pessima morte, meritisq; crepuit.

Deut. 21 Filius contumax lapidibus obruitur.

2. Reg. 2 Pueri ludibrio habentes senectutem Heliscum, licerantur.

Leu. 24 Blasphemus educitur extra castra.

2. Re. 17. Achitophel memor impiorum consiliorū suorum obstringit collum suum laqueo.

Danic. 6 Accusatores Danielis mittuntur in lacum leonum & 14. & à leonibus deuorantur.

3. Reg. 16 Zambri latro succendit seipsum, unā cum domo regis.

1. Reg. 31. Doëch Idumæus perijt cum Saul.

SEDITIONIS PVNITÆ
EXEMPLA.

2. Reg. 2 **S**Emai poenam sumpsit opprobrij, & tumultus sui in Dauidem regem.

Num. 16. Chore, Dathan, & Abyron conspirationem fecerant contra Moysen & Aaron, & absorpti sunt à terra.
Absolom

Abſolom patrem ſuū Dauidem perſequens, periit 1.Re.18.
 Exiitit Theodas, dicens ſe eſſe aliquid, cui cōſen Actu. 5.
 ſit numerus uirorum circiter quadringentorum: qui
 occiſus eſt, & omnes qui credebant ei.

Murmur & impatientia populi punitur igne, gla Exo.17.
 dio, ſerpentibus, morte ſubitanea. & 16.32

Iudas Galilæus exiitit, & auertit populum poſt Actu. 5.
 ſe, & ipſe periit, & omnes qui ei conſenſerūt, & di-
 ſperſi ſunt.

Sapiſſime exempla reperiuntur horum ſeditioſo-
 rum præcipue in libris Regum & Actis Apoſtolicis.

TYRANNORVM EXEMPLA.

Balthaſar rex, quia uafa domini prophanauit, Daniel.3
 & ludibrium cum his habuit, nocturnali tem-
 pore morte repentina periit.

Achab tyrannus crudeliſſimus, & natus tyranni 3.Re.22
 di, periit.

Ioab, qui interfecit duos probos uiros, tandem & 3.Reg.2
 ipſe interiit.

Ozam arcam domini palpitans, interiit illico. 2.Re.6.

Herodem percuffit dominus, & conſumitur à uer Actu.12
 mibus.

Impius Sedechias tortor Hieremiæ, priuatur ocu 4.Re. ul
 lis, & obiit in Babilonia. timo cap.

Balaam interficitur gladio, quia uerus propheta Num.31.
 dei non fuit.

4. Re. 10 Iehu occidit omnes sacerdotes Baal.
 4. Re. 9 Iezabel crudelissima iussu Iehu precipitatur, &
 equorum ungulis conculcatur.
 4. Re. 11. Athalia regina crudelis interficiens semen regū,
 & ipsa occiditur.
 Iudith. 1. Adonisedech tyrannus interficitur: & Pharaō
 Exod. 15 suffocatur in mari rubro.
 Iudith. 9 Abimelech tyrannus occiditur à fœmina.

ECCLESIA AEDIFICATA
 EST VERBO.

Pro. 9. **S**apientia aedificauit sibi domum, & excidit co-
 lumnas septem: Immolauit uictimas suas, miscuit
 uinum, & proposuit mensam suam: Misit anallas su-
 as, ut uocarent ad arcem, & ad moenia ciuitatis. Si
 quis est paruulus, ueniat ad me. Et insipientibus lo-
 cuta est, Venite & comedite panem meum, & bibite
 uinum quod miscui uobis. Relinquitte infantiam, &
 uenite & ambulate. Et in Epistola Iacobi apo-
 stoli legis, ecclesiam natam esse uerbo.

EFFICACIA VERBI DEI.

1. Reg. 3. **E**cce ego facio uerbum in Israël, quod quicumq;
 audierit, tinnient ambæ aures eius.
 Esaie. 55 Et quomodo descendit imber & nix de cœlo, & il-
 luc ultra non reuertitur, sed inebriat terram, et infun-
 dit eam, & germinare eam facit, & dat semen seren-
 ti, & panem comedenti: Sic erit uerbum meum, quod
 egredietur

egredietur de ore meo.

Fons scientiæ uerbi dei in excelsis, & ingressus illius mandata aterna. Eccles. 1.

Ecce ego do uerba mea in ore tuo in ignem, et populum istum in linguam, & uorabit eos. Hierc. 5.

Et percutiet terram uirga oris sui, id est, spiritu, & Euangelio. Esaie. 11.

Cælum & terra transibunt, uerba autem mea non transibunt. Mat. 24.

uiuus est sermo dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & perimgens usq; ad diuisionem animæ ac spiritus. Hebr. 4.

Omnis sermo dei ignitus clypeus, omnibus sperantibus in se. Prou. 30.

Inuenti sunt sermões tui, & comedi eos, et factum est mihi uerbū tuū in gaudiū, et in lætitiā cordis mei. Hierc. 15.

Beati qui audiunt uerbū dei, & custodiunt illud. Lucæ. 11.

Nunquid nō uerba mea sunt quasi ignis, dicit dominus, & quasi malleus conterens petram. Hier. 23.

Non natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus, hos qui in se crediderint, conseruat. Sapie. 16.

Vigilabo ego super uerbo meo, ut faciam illud. Hierc. 1.

Etenim neq; herba neque malagma sanauit eos, sed tuus domine sermo, qui sanat omnia. Sapie. 16.

Iam uos mundi estis propter sermonem meum, quem à me audistis. Ioan. 15.

Amen amen dico uobis, si quis sermonem meum Ioan. 8.

seruauerit, mortem non uidebit in eternum. Mat. 5
Luca. 16. Esa. 30. Lege Iohel. 2. cap. pulcherrimū.

EXCOMMVNICATIO VERA.

1. Cor. 5. **C**ongregatis uobis & meo spiritu, cum uirtute
domini Iesu tradere huiusmodi hominem Sa-
thanae in interitum carnis.

Matt. 18. Si peccauerit in te frater tuus, uade & corripe,

Luc. 17. &c. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut
ethnicus et publicanus Amen dico uobis: Quaecunq;
alligaueritis super terrā, erūt ligata & in cōlo, &c.

Titum. 3 Hereticum hominem post unam & secundam
correctionem deuita.

1. Tim. 3. Tradidi sathanae, ut discat non blasphemare.

Ephes. 5 Nolite communicare operibus infructuosis tene-
brarum, magis autem redarguite.

1. Timo. 6 Denunciamus autem uobis fratres in nomine do-
mini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis uos ab omni
fratre ambulante inordinate, & non secundum tra-
ditionem quam acceperunt.

CHRISTI EXTENVATIO.

Hebr. 4 **N**on enim habemus pontificem, qui non possit
compati infirmitatibus nostris, tentatum au-
tem per omnia.

Ioan. 3. Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est.

Mar. 15. Deus meus, deus meus, ut quid dereliquisti.

Ioan. 14 Vado ad patrem, quia pater maior me est.

Is enim affectus sit in uobis, qui in Christo Iesu, Philip. 2
qui cum esset in forma dei, non rapinam &c. sed se-
metipsum exinaniuit, formam serui accipiens &c.

Cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere Ioan. 13.
linteo.

Et nos putauimus percussum à deo, & humilia- Esa. 53.
tum, & non aperuit os suum, sicut ouis ad occasionē.

Deus meus respice in me, quare dereliquisti lon- Psal. 21.
ge à salute mea.

CHRISTIANVS EXPECTET LIBERATIONEM.

Expecta dominū, & uiriliter age, & cōfortetur Psal. 26.
cor tuum, & sustine dominum.

Si morem fecerit, expecta.

Abac. 9.

Non confundentur omnes qui te expectant.

Salutare tuum expectabo domine.

Gen. 49.

Ego autem ad dominum aspiciam, & expectabo Mich. 7.
dominū salutare meum.

Expectans expectaui, & non tradidit me morti. Psal. 39.

Qui credit, non festinet.

Esa. 38.

Expectabo dominum, qui abscondit faciem suam Esaia. 8
à domo Iacob, & pręstulabor eum.

Expecta illū, quia ueniens ueniet, & nō tardabit. Abac. 2.

Expecta dominum, & custodi uiam eius.

Psal. 36.

Super quo non confundentur, qui expectant eum. Esa. 49

Beatus homo qui suffert tentationem, & cum pro Iacob. 1.

batus fuerit &c.

Iacobi. 1. Omne gaudium existimate fratres, cum intentiones uarias incideritis.

Abac. 2. Quia adhuc uisus procul, & apparebit in finem, & non mentiretur.

Exo. 14. Dominus pugnabit pro uobis, uos tacebitis. Quid Tacere est, tacebitis, id est, quieti eritis, nihil ad rem facietis, quid sig. sed agetis quasi negocium nihil ad uos pertineat. Hoc nificet. tacere, est nihil aliud quam quietam patientiam habere.

Silētium uerū qd. nam su. Silentium, non tantum quod ore seruatur, sed ipsa omnino patientia, & quies contraria tumultui.

Esaiæ. 2. In silentio & in spe salui eritis, & erit fortitudo uestra, id est, nō tumultuādo, sed silēdo uincetis, hoc est, si sileatis, quiescat, impetum frenarit, tumultu abstinueritis, uindictam non quæsieritis, sed meā malum expectaueritis, mihi causam tradideritis. Ecce tunc eritis fortes, & uincetis.

FRATRIBVS ERRATA CON-
DONANDA.

Lucæ. 17. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum, & si pœnituerit, remitte illi.

Matt. 6. Domine, quoties peccabit in me frater meus, & .12. 18. remittam ei? Num usq; septies. Dicit illi Iesus. Non dico tibi, usq; septies, sed usq; septuagesies septies.

2. Tim. 2. Seruum dei non oportet pugnare, sed placidum esse

esse erga omnes.

Si remiseritis hominibus, remittuntur & peccata Marci. ii. uestra.

Fratres, propensa uoluntas quidem cordis mei.

Si quis uiderit fratrem suum peccare peccatum 1. Ioan. 5
nō ad mortem petat, & dabitur ei &c.

Ne despicias hominem auertentem se à peccato,
neq; improperes ei. Iam quidem omnino delictum in
uobis, quod iudicio contenditis, quare non magis in 1. Cor. 6.
iuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini?

Quapropter inexcusabilis es, o homo, qui cōdemnas Rom. 2.
nas alium &c.

Habeo beneuolentiam cum aduersario, cum suc= Matth. 5.
ris in uia, & si obtuleris munus tuum ad altare &c.

Vae qui spernis, nonne & ipse sperneris. Colos. 3. Esai. 33.

ELEEMOSYNA.

Honora deum tuū de substantia, & de primi Proue. 3.
tius omnium frugum tuarum da pauperibus,
& implebuntur horrea tua.

Qui despicit proximum suum, peccat, qui autem Pro. 14.
miseretur pauperi, beatus erit.

Attendite ne eleemosynam præstatis coram ho-
minibus.

Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam. Luca. 3.

Qui despicit amicum suum, indigens corde est. Prou. 11.

Cū facies conuiuū, uoca pauperes in domū tuam. Luca. 14

- Ephe. 4. Laboret operando manibus, quod bonum est, ut possit impartiri ei, qui opus habuerit.
- Act. 10. Eleemosyne tuæ asanderunt in memoriam coram domino.
- Luc. 12. Quod superest date eleemosynam, & ecce munda omnia sunt uobis.
1. Ioan. 3. Qui uero habuerit substantiā mundi, & uiderit fratrem suum egentē, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas dei manet in eo?
- Marc. 10. Vade & uende omnia quæ habes, & da pauperibus.
2. Cor. 8. Vestra copia illorum succurrat inopiæ.
- Luca 6. Date & dabitur uobis, & omni petenti abs te da.
- Psal. 111. Dispersit, dedit pauperibus, & iustitia eius manet in seculum.
- Deut. 15. Non obdurabis cor tuum, ne contrahes manum, sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum.
- Eccl. 7. Exorare & facere eleemosynam, ne despicies.
- Eccl. 4. Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos transuertas à paupere.
- Isa. 58. Frange esurienti panē, & egenos, uagosq; induc in domum tuam. Cum uideris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris.
- Luca. 11. Date eleemosynam, & omnia munda erūt uobis.
- Pro. 28. Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam.

Qui

Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, Prou. 21.
 & ipse clamabit, & non exaudietur.

Tobie. 4. 12. Matthæi. 25. Esuriui, Ecclesi. 17. 12. 3.

2. Corinth. 8. 9.

Cum effuderis esurienti animam tuam, & animam Esa. 58.
 afflictam repleueris, orietur in tenebris lux tua, & te
 nebræ erunt sicut meridies.

Feneratur domino, qui eleemosynam dat pau- Prou. 9.
 peribus.

PECCATVM FVGIENDVM.

Nonne si bene egeris, recipies? Sin autem ma- Gen. 4.
 le, statim in foribus peccatum tuum aderit.

Qui autem faciunt peccatum & iniquitatem, ho- Tob. 12.
 stes sunt animæ suæ.

Recordare obsecro te, quis enim unquàm innocēs Iob. 4.
 perijt, aut quando recti deleti sunt. Quin potius uidi
 eos qui operantur iniquitatem.

Ne delesteris in semitis impiorum, ne tibi placeat Pro. 4.
 malorum uia.

Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus pecca- Prou. 5.
 torum suorum constringitur.

Fugit impius, nemine persequente eum.

Pro. 28.

Caue, ne declines ad iniquitatem.

Iob 36.

Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter, qui Prou. 10.
 autem deprauat uias suas, manifestus erit.

Domus impiorum delebitur.

Prou. 14.

- Eccles. 7. Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste;
 Eccle. 12. Altissimus odio habet peccatores.
 Eccle. 21. Quasi à facie colubri fuge peccata, & si acceffe-
 ris ad illa, suscipient te.
 Eccl. 41. Vae uobis impij, qui dereliquistis legem domini al-
 tissimi.
 Esa. 57. Non est pax impijs, dicit dominus, Impij autè qua-
 si mare feruens, quod quiescere non potest.
 Eze. 18. Anima quæ peccauerit, ipsa morietur.
 1. Cor. 6. An nescitis, quod iniusti regni dei hereditatē non
 consequentur.
 Opera carnis & spiritus, Gal. 5. Psal. 74. Pro. 18.
 1. Petri. 3. Rom. 8. Iob. 11.

FIDES SOLA IUSTIFICAT.

- Gene. 15. **C**Redidit Abraham deo, & reputatum est illi
 ad iusticiam.
 Roma. 1. Iusticia enim dei in eo reueletur, ex fide in fidem,
 Abac. 2. sicut scriptum est. Iustus autem ex fide uiuit.
 Roma. 3. Arbitramur igitur fide iustificari hominem absq;
 operibus legis.
 Actū. 3. Fides quæ per eum est, dedit ei integritatem istam
 in conspectu omnium uestrum.
 Rom. 4. Ei uero qui operatur, merces non imputatur se-
 cundum gratiam, sed secundum debitum.
 Actū. 15. Cum fide purificauerit corda illorum.
 Gen. 15. In semine tuo benedicentur omnes gentes.

Mundi

Mundi estis propter sermonem meum, quem lo- Ioan. 17.
quutus sum uobis.

Huic omnes prophetae testimonium ferunt, quod Actu. 10.
remissionem peccatorum accepturus sit, per nomen
eius, quisquis crediderit in eum.

Neq; aramāsis quicquā ualeat, neq; praputiū, Galat. 5.
sed fides per dilectionem operans.

Atqui sine fide fieri non potest, ut quis illi pla- Hebr. u.
ceat.

Qui credit in me, habet uitam aeternam. Ioan. 3.

Crede in dominum Iesum, & saluus eris tu, & do Actu. 16.
mus tua.

Eccē pono in Zion lapidem, in summo ponendum i. Pet. 2.
angulo, electum, preciosum. Et qui crediderit in illo,
non pudefiet.

Viri fratres, notum sit uobis, quod per hunc uobis Actu. 13.
remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, a
quibus non potuistis per legem Mosi iustificari, per
hunc omnis qui credit, iustificatur.

Omnis qui fidit illi, non pudefiet. Esai. 26.

Quoniam scimus non iustificari hominem ex ope Galat. 2.
ribus legis nisi per fidem Iesu Christi, & nos in Chri-
stum Iesum credimus, ut iustificaremur ex fide Chris-
ti, & non ex operibus legis.

Gentes quae non sectabantur iusticiam, apprehen Rom. 2.
derunt iusticiam. Iusticiam autē eam quae est ex fide.

Iustifi

Rom. 5. Iustificati igitur ex fide, pacem habemus erga deum, per dominum nostrum Iesum Christum.

Rom. 4. Nam si Abraham ex operibus iustificatus fuit, habet quod gloriatur, at non per deum.
Iustificantur gratis per illius gratiam.

Rom. 3. Iustitia autem dei per fidem Iesu Christi, in omnes & super omnes, qui credunt in eum.

Si confessus fueris ore tuo dominum Iesum, & credideris in corde tuo, quod deus illum exaltauerit a mortuis, saluus eris.

FIDES DONVM DEI.

Ephes. 1. **Q**ui credimus secundum efficaciam roboris fortitudinis eius.

Ephes. 2. Gratia enim estis seruati per fidem, idque non a uobis, dei donum est, non ex operibus, ne quis glorietur.

Esai. 53. Quis credidit auditui nostro, & brachium domini Ioan. 12. ni cui reuelatum est.

Titum. 3. Iustificati gratiae ipsius haeredes sumus, secundum spem uitae aeternae.

2. The 3. Orate pro nobis, ut liberemur a peruersis, & multis, nam non omnium est fides.

Ioan. 6. Nemo potest uenire ad me, nisi fuerit ei datum a patre meo.

Philip. 1. Quia uobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam pro illo patiamini.

Ioan. 6. Haec est autem uoluntas patris mei, ut omnis qui uidet

57
uidet filium, et credit in eum. Hoc est opus dei, ut cre-
datis in eum quem misit ille.

FIDES ET SPES.

Viriliter agite & confortamini. Nolite timere Deut. 31.
nec paueatis ad conspectum eorum.

At non profuit illis audisse sermonē, quod is non Hebr. 4.
esset cum fide.

Huic omnes prophetae testimonium ferunt, quod Actū. 10
remissionem peccatorum accepturus &c. quisquis
crediderit in eum.

Nos enim spiritu, ex fide, spem iusticiæ expecta- Galat. 5.
uimus.

Ecce deus saluator meus, fiducialiter agam, non Esa. 21.
timebo.

Noli timere, quia ego tecum sum, & redemi te. Esa. 43.

Qui autem fiduciam habet mei, hæreditabit ter- Esa. 57.
ram, & possidebit montem sanctum meum.

Iustus autem ex fide uicturus est: & si se subdu- Abacu. 3.
xerit, non probabitur animo meo.

Domine si uis, potes me mundare.

Luce. 5.

Dominus est: Quod bonū est in oculis suis faciat. 1. Reg. 3.

Reporta arcam dei in urbem: Si in uicero gratiā 2. Reg. 15
in oculis dñi, reducet me, &c. Si autem dixerit mihi
non places, præsto sum, faciat quod bonū est corā se.

Veni, transcamus ad castra incircumcisorum, si 1. Re. 14.
forte faciat dominus pro nobis: quia non est domino
pro nobis

difficile saluare, uel in multis, uel in paucis.

Rom. 10. Si confessus fueris ore tuo dominum Iesum, & credideris in corde tuo, quod deus illum excitauit a mortuis, saluus eris.

1. Ioan. 5. Omnis qui credit Iesum Christum ex deo natus est.

Mar. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.

Hier. 5. Domine oculi tui fidem respiciunt.

Sapient. 3. Qui confidunt in illo, intelligent ueritatem.

Prouer. 3. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo.

Psa. 5. Et latentur omnes qui sperant in te.

Psa. 146. Beneplacitum est domino super timentes eum.

2. Pa. 20. Credite in domino deo uestro, & securi eritis.

2. Par. 16. Oculi domini contemplantur uniuersam terram, & prebent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt.

Hebr. 11. Atqui sine fide fieri non potest, ut quis illi placeat.

1. Mac. 2. Omnes qui sperant in eum non infirmantur.

Matth. 9. Confide filia, fides tua te saluam fecit.

Marci. 9. Si potes credere, Omnia possibilia credenti.

Ioan. 3. Sic enim deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat uitam eternam: & in iudicium non uenit, sed transiet a morte in uitam.

Ibidem. Qui in eum credit, non condemnatur.

Ioan. 5. Amen amen dico uobis, qui sermonem meum audit, & credit ei qui misit me, habet uitam eternam.

2. Pa. 14. Domine, non est apud te ulla distantia, utrum in paucis

paucis auxiliieris, aut in pluribus. Adiuua nos domine deus noster: in te enim & in nomine tuo habentes fiduciam, uenimus contra hanc multitudinem.

FIDES COMMEN-
DATVR.

Sponsabo te mihi in fide, & in iusticia, & dora. Osee. 2.
mire faciam eos fiducialiter.

Propterea & ego audiens fidem uestram, quæ est Ephes. 1.
in Christo Iesu.

Ad confirmandos uos & exhortandos pro fide 1. Thes. 3
uestra, ut nemo moueatur.

In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possi/ Ephes. 6.
tis &c.

Quæ mōbre increpa illos dure, ut sani sint in fide. Titum. 3

Audientes fidem uestram in Christo Iesu. Coloss. 1.

Gaudens ac uidens ordinem uestrum, & firma- Coloss. 2
mentum, quæ est in Christo Iesu, fidei uestræ.

Vt probatio uestræ fidei multo preciosior sit au/ 1. Petri. 1.
ro, Reportantes finem fidei uestræ salutem anima-
rum uestrarum.

Quamobrem increpa illos, ut sani sint in fide. Co Titum. 3
loßens. 1. cap.

FIDES, SPES,
CHARITAS.

Charitas patiens est, benigna est: Charitas non 1. Cor. 13.
emulatur, non est procax, non inflatur, non
est

est ambitiosa, non querit quæ sua sunt &c.

i. Petri. 1. Et dedit ei gloriam, ut fides uestra & spes in deo in obedientia charitatis.

i. Thef. 5 Induti loricam fidei & charitatis, & galeã spem salutis.

CHRISTVS FVNDAMENTVM.

i. Cor. 3. **F**undamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positū est, qđ est Christus Iesus.

Rom. 15. Si autem prædicaui Euangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alicnum fundamentum ædificare.

i. Pet. 2. Propter quod continet scriptura: Ecce ponam in Zion lapidem summum, angularem, probatum, electum, præciosum.

Esa. 28. Ecce ego mittam in fundamentis Zion lapidem probatum, electum, præciosum.

VSVRA NON ACCIPIATUR

A QVOQVAM.

Deut. 23 **N**on scenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno: fratri autem tuo absq; usura, id quo indiget accommodabis.

Leuit. 25 Si attenuatus fuerit frater tuus, & infirmus manu, ne accipias usuras ab eo, nec amplius q̃ dedisti.

Deut. 15. Dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris, nec ages quippiam callide in eius necessitatibus subleuandis.

Pecu

Pecuniam tuam non dabis ad usuram, & frugum Leuit. 25
superabundantiam non exiges.

Usuras ne singuli à fratribus uestris exigitis, com 2. Esdr. 8
moduimus plurimis pecuniam, & frumentum non
repetamini in commune, istud es alienum conceda-
mus, quod debetur uobis.

Non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, Deut. 15.
sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum.

Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi Exo. 22
ri, qui habitat tecum, nō urgebis eum quasi exactor,
nec usuris opprimes.

Qui pecuniam suam ad usuram non dedit, & mu Psal. 14.
nera super innocentes non accepit.

FIDELES TEMPLVM DEI.

AN nescitis, quoniā membra uestra templum 1. Cor. 6.
sunt spiritus sancti qui in uobis est?

In quo et uos coedificamini in tabernaculum dei Ephes. 2
in spiritu sancto.

Nescitis quia templum dei estis, & spiritus dei 1. Cor. 3.
habitat in uobis? Si quis autem templum dei uiolau-
erit, disperdet illum deus. Templū enim dei sanctum
est, quod estis uos.

Christus uere tanquam filius in domo sua, quā do Hebr. 3.
mus nos. Fiduciam & gloriam spei usq; in finem fir-
mā retineamus.

Vos enim estis templum dei uiuū, sicut dicit domi 2. Cor. 6.

H

nus.

nus, Quoniam inhabitabo in illis.

FIDELIS EGERE NON
POSSUNT.

Psal. 36. **I**unior fui etenim senui, & non uidi iustum derelictum, nec semen eius querens panem.

Prou. 10. Non affliget dominus fame animam iusti hominis; Et benedictio domini diuites facit.

Luce. 18. Amen dico uobis, nemo est qui relinquit domum aut parentes, &c. propter regnum dei, qui non recepturus sit multo plura in hoc tempore, & in seculo uenturo uitam eternam.

Marci. 10 Qui recipiat centupla nunc in tempore hoc.

3. Re. 17 Helias Thebytes à coruis pascitur, & postea à muliere Sareptana suscipitur cum farina &c. Et ex emplo est nobis Ioseph.

3. Re. 19 Helias ab angelis domini pascitur.

FIDELIS COHAEREDES, ET
FRATRES CHRISTI.

Rom. 8. **Q**uicumque enim spiritu dei aguntur, hi sunt filij dei: si autem filij dei, & haeredes: haeredes quidem dei, cohaeredes autem Christi.

Psal. 21. Narrabo nomen tuum fratribus meis.

Esai. 61. Vos autem sacerdotes domini uocabimini ministri dei, dicitur uobis.

Ephes. 3. Gentes esse cohaeredes & concorporales, & conparticipes promissionis in Christo Iesu.

Vos autem genus electum, regale sacerdotium, 1. Petri. 2.
gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes annun-
ciatis eius &c.

Charissimi, nunc filij dei sumus, & nondum ap- 1. Ioan. 3.
paruit quid erimus.

Et prophetabunt filij uestri & filiae uestrae &c. Iobcl. 2.
& quidem super seruos meos, & prophetabunt. Actuum. 2.
Iustificati gratia ipsius heredes sumus, secundum Titum. 3.
spem uitae aeternae.

Quod si filius heres per deum. Quoniam autem Galat. 4.
estis filij dei, misit deus spiritum filij sui in corda ue-
stra, clamantem, abba pater.

DEVS MENTIRI NESCIT.

Si negauerimus, & ille negabit nos: Si non cre- 2. Tim. 2.
dimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non
impossibile est mentiri deum fortis (potest. Hebr. 6.
simum, & fidelis est enim qui repromisit. & 10.

Fidelis autem deus est, qui confirmabit uos, & au- 2. The. 3.
stodiet à malo.

Deus fidelis, & absque ulla iniquitate, iustus & Deut. 32
rectus.

Fidelis dominus in omnibus uerbis suis, & san- Psal. 144.
ctus in omnibus operibus suis.

Secundum pietatem est in spem uitae aeternae, quam Titum. 1.
promisit, qui non mentitur. Deus autem ipse ante tem-
pora manifestauit temporibus suis uerbum suum.

FIDELIS NON DERE
LINQVITVR.

Pro. 24. **S**Epties in die cadit iustus, & resurget: lupi autem
Stem corruent in malum.

Psal. 144. **A**lleuat dominus omnes qui corruunt, & erigit omnes
elisos. Custodit dominus omnes diligentes se.

Iob. 4. **R**ecordare obsecro te, Quis enim unquam inno-
cens perijt, aut quando recti deleti sunt?

Psal. 36. **Q**uoniam brachia peccatorum conterentur, con-
firmat autem iustos dominus.

Ibidem. **Q**uoniam ceciderit non collidetur, quia dominus sup-
ponit manum suam.

DIVITIÆ IN SE SPE-
RANTES FALLVNT.

Psal. 51. **S**ed sperauit in multitudine diuitiarum suarum,
& preualuit in uanitate sua.

Prou. 11. **Q**ui confidit in diuitijs suis, corruet.

Psal. 61. **D**iuitiæ si affluant, nolite cor apponere.

Prou. 31. **S**i putauit aurum robur meum, & obrizo dixi, Fi-
ducia mea: Si lætatus sum super diuitijs meis.

Eccle. 5. **N**oli anxius esse in diuitijs iniustis, non enim pro-
derunt tibi.

1. Tim. 6. **D**iuitibus huius sæculi præcipe, neque sperare in in-
certo diuitiarum, sed in deo uiuo.

Prou. 13. **N**on inueniet fraudulentus lucrum, & substan-
tia hominis erit auri precium.

Vae vobis qui opulenti estis in Zion, & confiditis in monte Samaria Amos. 6.

Quam difficile, qui fiduciam habent in pecunijs, intrare in regnum cælorum. Lucæ. 18.

Va qui coniungitis domum ad domum, agrum ad agrum. Esaiæ. 5.

Vbi multe opes, multi & qui comedunt eas.

Diues cum dormierit, nihil secum auferet. Iob. 27.

Ne timueris cum diues factus fuerit homo. Psal. 48.

Auarus non implebitur pecunia, & qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. Eccle. 5.

Simul insipiens & stultus peribunt, & relinquent alienis diuitias suas. Psal. 48.

Diuitiæ uestre putrefactæ sunt, & uestimenta uestra à tineis comesta sunt. Iacobi. 5.

Ne dicas, quid est mihi opus, & erunt mihi ex hoc bona: ne dicas, sufficiens mihi sum. Ecclæ. 11.

Noli emulari in eo qui prosperatur in uia sua, in homine faciente. Psal. 36.

Quam difficile est diuitem intrare in regnum. Matt. 19.

Theaurizat, & ignorat cui congregat ea. Psal. 38.

Qui confidunt in uirtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Psal. 48.

FAMA BONA CVSTODIENDA.

Melius est nomen bonum, quam diuitiæ multe. Pro. 22.
Curam habet de bono nomine, hoc enim ma- Eccle. 41.

gis permanebit tibi.

Prou. 15. Lux oculorum letificat animam, fama bona impinguat ossa.

Philip. 4 Quaecunq; pura, quaecunq; accomoda, quaecunq; boni nominis &c.

QVAESTIONES STVLTAE VITENTVR.

1. Tim. 1. **N**eq; intenderet fabulis & genealogijs interminatis, quae quaestiones praestant magis q̃ edifi-

Titum. 1. Non intendentes Iudaicis fabulis, (ficant, & mandatis hominũ aduersantium à ueritate.

1. Tim. 4 Ineptas autem & inanes fabulas deuota.

2. Pet. 1. Non enim indoctas fabulas secuti.

Titum. 3. Stultas autē quaestiones, & contentiones, & pugnas legis deuota, sunt enim inutiles & uanae.

Rom. 15. Rogo autem uos fratres, ut obseruetis eos, qui dispersiones, offendiola praeter doctrinam quam didicistis, faciunt, declinate ab illis.

1. Tim. 6. Deuitans prophanas uocum nouitates, & appositiones falsi nominis scientiae.

2. Tim. 2. Stultas autem & sine disciplina quaestiones deuota, sciens generat lites.

Pro. 20. Honor homini est, qui separat se à cōtentionibus, omnes autem stulti miscentur contumelijs.

Prou. 1. **A**D sciendam sapientiam & disciplinam, & ad in-

VERBI DEI FRVCTVS.

ad intelligenda uerba prudentiæ, & suscipiendâ crû
ditionem.

Lucerna pedibus meis uerbum tuum, & lumen se, Psal. 118.
mitis meis.

Nunquid nō sapientia clamat, & prudentia dat Prou. 8.
uocem suam. O uiri ad uos clamito, & ueritatem mei
ditabitur guttur meum.

Assumite gladium, quod est uerbum dei.

Ephē. 6.

GLORIA DEI ALTERI NON

DATVR.

GLoriam meam alteri non dabo, & laudē me- Esa. 42.
am salpilibus.

Sed timui ne honorem dei mei transferrem ad ho Hester. 13.
minem, & ne quicquam adorarem, exapto deo meo.

Propter me faciam ut non blasphemur, & glori- Esa. 48
am meam alteri non dabo, ego ipse. Ego primus &
nouissimus.

GAUDIUM CHRISTIANORVM.

DOcti qui fuerint fulgebunt quasi splendor fir Dan. 12.
mamenti.

Oculus non uidit, nec auris audiuit, quæ dominus 1. Cor. 2.
preparauit diligentibus se.

Tristitia uestra uertetur in gaudium.

Ioan. 15.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ domine. Psal. 30.

Erit tibi dominus in lucem sempiternam, & deus Esa. 60.
tuus in gloriam tuam,

H 4 Oculis

Esai. 64. Oculis nō uidit deus absq; te, quæ preparasti ca-
petantibus te.

Matt. 19. Amen amen dico uobis, quod uos qui me sequi-
estis, ætuplum recipietis in futuro sæculo.

Apoc. 2. Vincenti dabo edere ex manna abscondito, & dabo
illi calceum candidum.

Matt. 25 Venite benedicti patris mei in regnum, quod para-
tum est ab initio mundi.

Esai. 40. Ecce dominus deus in fortitudine uenit, & brachi-
um eius dominabitur.

Mat. 25 Prudentes uirgines suas lampades paratas habeu-
tes, media nocte intromisse sunt.

Esai. 51, Et nunc qui redempti sunt à domino, reuertentur,
& uenient in Zion laudantes, & læticia sempiterna
super capita eorum,

Matt. 13. Iusti fulgebunt quasi sol.

GRATIAE CAPACES.

Matt. 5. **B**Eati qui esuriunt & sitiunt iusticiam, quoniā
ipsi saturabuntur.

Psal. 106 Quia satiauit animam inanem, & animam esuri-
entem satiauit bonis.

Esai. 9 Sedentes in tenebris, & in umbra mortis, uinctos
in mendacitate & ferro.

Ioan. 7. Si quis sitit, ueniat & bibat. Qui credit in me, si-
cut dicit scriptura, Flumina de uentre eius fluent
aque uiue.

Omnes

Omnes sitientes uenite ad aquas, & qui non habent
 argentum, properate, emite absq; auro. Esai. 55.
 In tribulatione murmuris doctrina tua &c. Esa. 28.
 Beati qui non uiderunt & crediderunt. Io. 20. 21

IN CHRISTIANOS NON
GRASSANDVM.

Qui enim tetigerit uos, tanget pupillam oculi
 mei, Zach. 2.

Et omnes qui te uastant uastabuntur, auctosq; pra-
 datores dabo in praedam. Hier. 30.

Quicquid fecisti uni ex minimis, mihi fecisti. Matt. 25.

Et ego ero ei, ait dominus, murus, ignis in arcibus
 eius, & in gloria ero in medio eius. Zach. 2.

Qui minimum ex his scandalizauerit, melius ut
 suspendatur. Matt. 18.

Omnes qui deuorant eum, delinquent mala, ueni-
 ent super eos. Hier. 2.

Vae qui praedaris, nonne & ipse depraedaberis? Esai. 33.

Qui autem uos conturbat, portabit iudiciũ suum. Galat. 5.

GLADII SECVLARIS VSVS.

Conuerte gladium in locum suum, omnes qui
 acceperint gladium, gladio peribunt. Mat. 26.

Quicumq; effuderit sanguinem humanum, funde
 tur sanguis illius. Gene. 9.

Cũq; diligentissime perscrutantes, & inuenie-
 rint testem falsum, reddent ei sicut fratri cogitauit, Deut. 19

Et auferes malum de medio tui.

Apoc. 13. Qui in gladio occiderit, oportet cum gladio occidi.

Exo. 21. Qui percuisset hominem, uolens occiderit, morte moriatur.

1. Tim. 1. Iusto non est lex posita, sed impio.

Exo. 21. Dentem pro dente.

Ius gladii Apostolus gladium secularem laudat, et gentium gladium gestarunt Nahaman Syrus, Nabuchodonosor, et Israelita, Daniel, et alij inter Assyrios. Certe gentium gladium gessit presidium Romanum, Iudea impositum.

Luce. 3. Et probauit Ioannes, Luce. 3. Estote contenti suis.

Actu. 10. pendijs uestris, et quod iustum est, facite, et Cor

Actu. 13. nelius, Act. 10. et Sergius procos, Act. 13. Deut. 24

**CHRISTIANVS SALVTIS SVAE
SIT CERTVS.**

Zach. 14 **E**T habitabunt in ea, et anathema non erit amplius
Hiere. 9 In hoc gloriatur, qui gloriatur, scire et nosse
1. Cor. 1. me, uult cognosci uoluntatem suam deus, uult gloriari de uoluntate sua.

Actu. 2. Vobis enim facta est repromissio, et filiis uestris, et omnibus qui longe sunt, quoscumque aduocauerit dominus deus noster.

Esa. 45 Israel saluatus est in domino salute eterna.

2. Tim. 1. Noui enim, certusque sum, quod is cui credidi, sit potens depositum meum custodire.

Rom. 8. Spiritus testatur unum cum spiritu nostro, quod simus filij dei.
Sciens

Scientes enim fratres dilecti, electionem uestram, 1. Theſ. 1.
quia euangelium noſtrum non fuit.

Noli timere, quia redemi te, & uocaui te in &c. Eſa. 43.

Conſule quartū cap. Pauli ad Roma. huiusmodi di Ro. 4. 5.
uinis promiſſionibus plenum. Chriſtianismus uerus,
qui de miſericordia dei certus ſit. Roma. 12. Vt diſcatis
quæ ſit uoluntas dei bona perfectæ &c.

HII LOCI VIDENTVR PVGNARE CVM PRAECEDENTIBVS.

Quis ſat ſi conuertatur & ignoſcat deus, & re/ Iona. 2.
uertatur à furore iræ ſuæ. Iob. 2.

Nefcit homo utrū amore uel odio dignus ſit. Con/ Eccle. 8.
ſule Philip. Melancth. in locis cōmunibus ſuper hunc
loam, de charitate & ſpe.

Indicabo tibi, o homo, quid ſit bonum, & quid do Mich. 6.
minus requirat à te &c.

HOMO AD IMAGINEM DEI CREATVS.

ET creauit deus hominē ad imaginē ſuā, ad ima Genes. 1.
ginem dei creauit illum, maſculū & feminam,

Deus creauit de terra hominem, & ſcandū ima Eccl. 17
ginem ſuam fecit illum.

Ad imaginem quippe dei factus eſt homo. Gene. 9.

Quoniā deus creauit hominem, & ſcandū ima Sapiē. 2.
ginem ſuam fecit illum.

Homines qui ad imaginem & ſimilitudinē dei fa- Iacobi. 3.
cti ſunt. Induētes

Colof. 3. Induentes nouum, cum qui renouatur in agnitione dei, secundum imaginem eius, qui creauit eum.

Gen. 4. Possedi hominem per deum.

HIERUSALEM COELESTIS DESCRPTIO.

Hebr. ii. **E**Xpectabat enim fundamenta, habentem ciuitatem, cuius artifex & conditor deus.

Apoc. 3. Et scribam super eum nomen dei mei, & nomen ciuitatis dei mei, nouae Hierusalem, quae descendit de caelo à deo meo, & nomen meum nouum.

Es[4]. 33. Oculi tui uidebunt Hierusalem opulentam, tabernaculum nequaquam transferri poterit, nec auferentur clauis eius in sempiternum, & omnes funiculi eius non rumpentur, quia solummodo ibi magnificus dominus deus noster.

Apoc. 21. Vidi ciuitatem sanctam Hierusalem nouam descendentem de caelo, à deo paratam, sicut sponsam ornata uiro suo.

Hier. 33. Non interibit de Dauid uir, qui sedeat super thronum domus Israel.

IUSTICIA EX FIDE.

Galat. 2. **S**cientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro, iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis.

Roma. 3. Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro etiam illo, nunc autem sine lege iustitia dei manifestata.

Vt & inueniat in illo, non habens meā iustitiam, Philip. 3.
 quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi Ie-
 su, quæ est ex deo, est iusticia in fide.

Christus uobis factus est ociosus, quicumq; per le Galat. 3
 gem iustificamini, à gratia excidistis. Nos enim sp̃i-
 ritu ex fide sp̃em iustitiæ expectamus: nam in &c.

A iusticia autem dei per fidem Iesu Christi, in oī Roma. 3.
 mnes & super omnes qui credunt in eum. Et, Arbi-
 tramur enim iustificari hominem per fidem sine oī
 peribus legis.

IUSTICIA DEI, NOSTRA

IUSTICIA.

Qui factus fuit nobis sapientia à deo, iusticiaq; 1. Cor. 1.
 & sanctificatio & redemptio.

Neq; enim in iustificationibus nostris prosterni- Danic. 9
 mus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus
 tuis multis.

Propter nomen meum longe faciam furorem me Esai. 48
 um, & laude mea infrenabo te, ne intereas.

Spiritus tuus bonus deducet me in terrā rectam, Psal. 142
 propter nomen tuum domine uiuificabis me in equi-
 tate tua.

Neque dicas in corde tuo, &c. propter iusticiam Deute. 9
 meam introduxit me dominus: Neq; enim propter iu-
 sticias tuas, & equitatem cordis tui.

Eccē deus saluator meus, fiducialiter agam, & nō Esai. 12
 timebo.

timebo, quia fortitudo mea & laus mea à domino.

Ezec 36 Non propter uos ego faciam, sed propter nomen meum, ut notum sit uobis.

Psal. 5. Domine deduc me in iusticia tua propter inimicos meos, dirige in conspectu tuo uiam meam.

2. Cor. 5 Qui non nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iusticia dei per illum.

2. Cor. 9 Nostis enim beneplacitum domini nostri Iesu Christi, quod propter uos pauper factus sit, quum esset diues, ut uos illius paupertate diti sceretis.

Esa. 59. Et saluauit sibi brachium suum, & iusticia eius ipsa confirmauit eum: Hæc est iusticia dei qua nos iustificat

SCRIPTURAE IUDICIVM PENE
SVBDITOS SIT.

1. Ioan. 4 **P**robate spiritus, si ex deo sint: quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum.

Matth. 7. Attendite à falsis prophetis, qui ueniunt ad uos
& 24. in uestimentis ouium: Ex fructibus namque eorum cognoscetis eos.

Deut. 13. Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium uidisse se dicat. Et si euenerit quod loquutus est, & dixerit: Sequamur deos alienos, quos ignoras, & seruiamus eis, non audies uerba prophetae, quia tentat uos dominus deus uester, &c.

Hier. 23. Nolite audire uerba prophetarum, qui prophetant uobis, & decipiunt uos.

Nemo

Nemo uos seducat in sublimitate sermonum, & Coloss. 2.
uidete ne quis uos decipiat per inanē philosophiam.

Oues meae uocem meam audiunt. Ioan. 10.

Omnia probate, & quod bonum est tenete. 1. Thef. 5.

Qui uerbum meum audit, & credit ei qui misit Ioan. 5.
me, habet uitam eternam.

Estis ciues sanctorum, & domestici dei, superedi Ephes. 2.
ficati super fundamentum Apostolorum & prophe-
tarum, ipso summo angulari.

Omnes prophetarū sententiæ huc referendæ sunt,
in quibus traditiones humanas cauendas esse monent

DE IUDICIIS DEI.

Iudicia domini uera iustificata in semetipsa. Psal. 118.

De celo auditum fecisti iudicium, terra &c. Psal. 75

Deus in sancto uia tua, quis deus magnus. Psal. 76

Memor fui iudiciorum tuorum à seculo. Psal. 118.

Iudicabit populos in iusticia & equitate. Psal. 7.

Dominus in æternum permanet. Parauit in iudi- Psal. 95.
cio thronū suū, & ipse iudicabit populos in iusticia.

Cognoui domine, quia iusticia iudicia tua. Psal. 118.

Sedisti super thronū qui iudicas iusticiam, Deus Psal. 7. 9

Iustus es dñe, & rectū &c. (iudex iustus. Psal. 118.

Incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuesti- Rom. 11.
gabiles uie eius.

C INIURIA FERENDA.

Cum consisteret peccator aduersum me, obmu Psal. 33.

tui

tui, & humiliatus sum, & filii.

Iob. 17. Absit à me, ut uos iustos esse iudicem.

Ioan. 18. Christus respondebat seruo: Quir me percutis?
Si scandalum inde infirmorum exurgere uideri-
mus, non debemus nostra taciturnitate admittere, ut
iuste agere in nos nostri calumniatores uideatur, sed
3 Reg. 18 dicere fortiter cum Iob, Absit ut uos &c. & cum He-
lia, Ego non conturbauit regnum Israel, sed tu, &
domus patris tui.

VITA MONASTICA IMMOLA-
TIO FILIORVM ET FILIARVM

Psal. 105 **E**T immolauerunt filios suos & filias suas da-
monijs.

4. Reg. 27 Seruierunt Baal, & consecrauerunt filios suos,
& 16. & filias suas per ignem.

Tulisti filios tuos & filias tuas, quas generasti
mihi, & immolasti eis.

Ezec. 23 Et habui eas, & pepererunt filios & filias: in su-
per & filios suos quos genuerunt mihi, obtulerunt
eis ad deuorandum.

Ezec. 20 In oblatione donorum uestrorum, quum traduc-
tis filios uestros per ignem.

Ezec. 16 Immolasti filios meos, et dedisti illos cōsecrans eis

INFIRMIORIBVS NON

INSULTANDVM.

Rom. 14 **T**V quis es qui iudicas de alieno famulo? proprio
domino

domino stat aut cadit, immo fulcietur ut stet: sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum, uel scandalum fratri.

Non coques hœdum in lacte matris suæ, hoc est. Deut. 14.
fratrem infirmum ne offendas, uel ledas. Exo. 24

Debemus autem nos qui potentes sumus infirmi Rom. 15.
tatem impotentium portare.

Sicut modo geniti infantes rationabiles sine do/ 1. Pet. 2.
lo lac concupiscite, in ea crescatis in salutem.

Qui stat, uideat ne cadat.

1. Cor. 10.

Nec pones coram cæco offendiculum: sed timebis Leuit. 19
dominũ deum tuũ, quia ego sum dominus deus tuus.

Suscipite infirmos, patientes estote erga omnes. 1. Thes. 3

Etiamsi occupatus fuerit homo in aliquo delicto, Galat. 5
uos qui spirituales estis, instaurate huiusmodi spiritus
mansuetudinis, considerans temetipsum, ne & tu
tenteris.

Hypocritæ arripiunt lapsus fratrum tantum ad ac/
cusandum, mordendũ, nec aliud agere possunt, quàm
Simon leprosus super Mariam Magdalenam, & pha/
risæus super publicanum, sordent eis peccatores.

Non reliquit Moses duræ ceruicis populum, Heli/
sæus & prophætæ reges Israël, non populum idolo/
latrias colentem reliquerunt.

Facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Hebr. 5.

Infirmum autem in fide assumite, non in discepta Rom. 14.
tionibus

tionibus cogitationum.

1. Cor. 3. Non potui uobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, & tanquam paruulis in Christo, lac nobis potum dedi non escam.

IN DOMINO ET IN TRIBVLA
TIONIBVS GLO
RIANDVM.

1. Cor. 1. **Q**ui gloriatur, in domino gloriatur.

2. Cor. 10. **Q**ui autem gloriatur, in domino gloriatur. Non enim qui seipsum commendat, commendatus est, &c.

Hiere. 9. Non gloriatur sapiens in sapientia sua, & diues in diuitijs suis: sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire & nosse me.

Roma. 5. Et gloriamur in spe glorie filiorum dei, nō solum in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur &c.

Iacobi. 1. Pro summo gaudio ducite fratres mei, quoties in tentationes incideritis uarias, scientes quod exploratio fidei uestre parit patientiam. Glorietur autē frater qui est humilis in sublimitate sua.

Psal. 31. Letamini in domino & exultate iusti, & gloriamini omnes recti corde.

Galat. 6. Mihi absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi.

1. Thef. 1. Excipientes uerbum in tribulatione multa, cum gaudio

gaudio spiritus sancti.

IMITATORES SIMVS CHRISTI,
ET APOSTOLI.

Sed ut nos met ipsos formam exhiberemus vobis 2. Theſ. 3.
ad imitandum nos.

Adhortor itaq; vos, ut imitatores mei sitis. 1. Cor. 4

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. 1. Cor. 11.

Pariter estote imitatores mei fratres, & consyde Philip. 3.
rate eos qui sic ambulant.

Estote ergo imitatores dei, sicut filij charissimi, Ephes. 5
& ambulate in dilectiōe, sicut et Christus dilexit nos

Imitatores eorum qui fide & patientia hēredita Hebr. 6.
bunt promissiones.

INIMICI DILIGENDI.

Diligite inimicos uestros, bene precemini de- Matth. 5
uouentibus vos, benefacite ijs qui vobis odio Luca. 6.
persequuntur.

Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitierit, Prou. 25
da ei aquam bibere.

Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, re Exod. 23
duc ad eum. Si uideris asinum odientis te iacere &c.

Quum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas: & Pro. 24
in ruina eius ne exultet cor tuum.

Si igitur esurit inimicus tuus, pascere illum: si sitit Roma. 12
da illi potum: Hoc enim si feceris, carbones ignis coa
ceruabis in caput illius.

IEIUNIUM VERUM.

Zach. 7. **C**um ieiunaretis & plangeretis &c. nunquid ieiunium ieiunastis? Iudicium uerum iudicate & misericordiam & miserationem facite unusquisque cum fratre suo, & uiduam & pupillum, & pauperem nolite calumniari, & malum uir fratri suo non cogitet in corde suo.

Esai. 48. Nolite ieiunare sicut usque ad hunc diem, nunquid tale ieiunium quod elegi? Nonne hoc magis ieiunium quod elegi? Dissolue colligationes impietatis, uagosque induc in domum tuam.

Matth. 6 Tu autem quum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne uidearis &c.

Psal. 34 Humiliabam in ieiunio animam meam.

Hier. 36. Prædicauerunt ieiunium in conspectu domini omni populo in Hierusalem, & uniuerse multitudini.

Ioel. 2. Conuertimini ad me in toto corde uestro, in ieiunio, & fletu, & in planctu: & scindite corda uestra & non uestimenta.

Actu. 13. Quum autem illi sacrificaret domino, ieiunarentque. Quumque ieiunassent & orassent &c.

Actu. 14 Precatique essent cum ieiunijs, commendauit eos dominus.

SPERANDUM IN DOMINO.

Psal. 9. **E**t sperent in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te domine.

Ego

Ego autem in misericordia tua speraui. Psal. 12.
 Consilium inopis confudistis, quia dominus spes
 eius est. Psal. 13.

Eruditus in uerbo reperiet bona, & qui sperat in
 domino, beatus est. Psal. 16.

Appone autem cor ad doctrinam meam, & redun
 dabit in labijs eius, ut sit in domino fiducia tua. Pro. 28.

Non sumus fidentes in nobis, sed in deo, qui susci
 tat mortuos, in quem sperauimus. 2. Cor. 1.

Qui sperat in domino, subleuabitur, qui uere cu
 stodit legem, beatus erit. Pro. 29.

Naum. 1. Daniel. 13. Sopho. 3. Esa. 40. Eccles. 34.
 9. 2. Hier. 40. 3. Esdr. 4. Sapien. 16. Ezech. 26. 31.
 32. Psal. 25. 30. 36. 39. 41. 20. 17. 14. 16. 12. 4. 5. 9.
 4. Regū. 18. pulcherr. caput, de responsione Ezechie
 Regis.

INDEX QVOMODO IUDICARE DEBEAT.

Quod iustum est iudicate, siue ciuis sit ille, siue Deut. 1.
 peregrinus, nulla erit distantia personarum.
 Ita paruum ut magnum, nec accipietis cuiusq; perso
 nam, quia dei iudicium est.

Non facies quod iniquum est, nec iniuste iudicabis Leuit. 19
 Non consyderes personam pauperis, nec honores uul
 tum potentis, iuste iudica proximo tuo.

Iudices & magistros constitues in omnibus por
 tis tuis Deut. 16

tis tuis, ut iudicent populum iusto iudicio, nec in alteram partem declinent. Non accipies personam, nec munera, quia munera excecant oculos sapientum, & mutant uerba iustorum, iuste quod iustum est persequeris, ut uiuas.

2. Par. 19. Præcipiens iudicibus. Videte (ait) quid faciatis, non enim hominis exeratis iudiciū, sed domini, & quodcumq; iudicaueritis, in uos redundabit. Sit timor domini uobis factum, & cū diligentia cuncta facite.

Ioan. 7. Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

Prou. 18. Accipite personam impij in iudicio, non est bonū ut declines à ueritate iudicij.

Prou. 16. Diuinitio in labijs regis, in iudicio non errabit os eius.

Eccle. 4. Ne accipias fratrem aduersus faciem tuā, ne reueraris proximum tuum in casu, nec retineas uerbum in tempore salutis, Eccle. 42. Exo. 23. Deut. 17.

IN CREDULITAS.

Rom. 14. **Q**uicquid non ex fide, peccatum est.

Psal. 103. Non crediderunt uerbo eius, & murmura uerunt in tabernaculis.

Titum. 1. Omnia munda mundis, coinquinatis autem & in fidelibus nihil est mundum.

Ioan. 3. Qui non crediderit, condemnatus est, & ira &c.

Ibidem. Vae dissolutis corde, qui non credunt deo.

Impiorum

IMPIORVM PROSPERITAS PIIS
OFFENDICVLO.

Iustus quidem tu es domine, si disputem tecum, ue- Hier. 12.
runtamen iusta loquar ad te. Quare uia impiorum
prosperatur, bene est omnibus qui prauaricantur, &
iniquè agunt? Plantasti eos, & radicem miserunt,
proficiunt, & faciunt fructum.

Vidi impium superexaltatum & elcuiatum, sicut Psal. 36.
cédros Libani &c.

Zelau super iniquos, pacem peccatorum uidens, Psal. 72.
quia non est respectus morti eorū, & firmamentum.

Laus impiorum breuis est, & gaudium hypocritæ Iob. 20.
ad instar puncti.

Voāstrabor ad te patiens, & non saluabis. Quare Abac. 1.
ostendisti mihi iniquitatem & laborem uidere præ-
dam, & in iusticiam contra me? Quare respicis con-
temptores, & taces? conuulante impio, iustior est se,
& facies hominis quasi pisces maris.

Etenim quia non profertur cito contra malos sen- Eccle. 8.
tentia, absq; timore illo, filij hominū perpetrant mala.

Eccē ipsi peccatores & abundantes in seculo, ob- Psal. 72.
tinuerant diuitias. Et dixi ergo sine causa iustificauī
cor meum.

Nolite iugū ducere cū infidelibus. Quæ enim par- 2. Cor 6
tiā patio iusticiæ cum iniquitate. Iob. 27. Eccle. 21.
Prouer. 5. 23. Psal. 72. Eccle. 7. 8.

Prouc. 1. Auerſio paruulorum interficiet eos, & proſperitas ſtultorum perdet eos, Abacuc. 1.

Pro. 4. Ne deleſteris in ſemitis impiorum, nec tibi placeat malorum uia.

Pro. 19. Parata ſunt deriſoribus iudiſia, & mallei percutientes ſtultorum corporibus.

Prou. 5. Pene ſum in omni malo, & in medio eccleſie & ſynagoge.

Non ex proſperitate impiorum, ſed aduerſitate ſuos ſanctos prophetas & Apoſtolos probauit. Vt uide

Pſal. 72. in iob, & pſal. > 2. & Hiere. 12. **Pro. 14.** **Pſal. 36.** & 68. **Num. 11.** **Prouer. 24.**

IMPIORVM POENA.

1. Pet. 2. **I**N tartarum præcipitatos, tradidit ſeruatos in iudicium.

Iob. 21. Impius ad diem perditionis ſeruatur.

Eſa. 24 Et congregabuntur in congregatione unius faſas in lacum, & claudentur ibi in carere, & poſt multos dies uiſitabuntur.

2. Pet. 2 Et quibus caligo tenebrarum reſeruatur.

Pſal. 36 Quoniam qui malignantur, exterminabuntur.

IMPIVS PROPPIO IVGVLATVR GLADIO.

Prouc. 3. **I**Niquitates ſue rapiunt impium, & ſunibus peccatorum ſuorum conſtringitur.

Ecl. 27. Qui in altū mittit lapidē, ſuper caput eius cadet.

Lacum

Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foueam quam fecit. Psal. 7.

Gladius eorum intret in cor eorum, id est, suo se gladio iugulatur, & impij in laqueum quem ceteris parauerunt, cadunt. Psal. 36.

Et qui foueam fodit, inādit in eam, & qui statuit lapidem proximo suo, offendit in eo, & qui alij ponit in laqueum cadit. Eccl. 27.

Foderunt foueam, & inādit in eam. Psal. 56.

Qui fodit foueam, incidet in eam, & qui uoluit lapidem mittere, reuertetur ad eum. Hier 45. Pro. 26.

Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendant eum in laqueum, cadat in idipsum. Psal. 34.

Et malitiā Nabal reddidit dominus in caput eius. 1. Reg. 25.

In laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. Psal. 9.

In operibus manuum suarum comprehensus est pes eorum. Ibidem.

Infirmate sunt contra eos linguæ eorum. Psal. 63.

Infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt. Psal. 9.

Incidit in foueam quā fecit, iniuria obruet os impij. Psal. 36.

Ea ipsis sunt exitio, quibus sperant alijs oppressis regnum, gloriā paraturos. Ut cū Saul Dauidem persequeretur, quoties in eius manus incidit. Iudæi cum Christum opprimere ardebant, sese perdidit. Sic

Pharao, sic Absalom, sic Nabal.

Ezec. 22. Viā corū in caput corū reddidi, ait dominus deus,
IMPIOS PVNIT DEVS PER
IMPIOS.

Esaï. 10. **V**AE Assur uirga furoris mei, & baculus ipse
est. In uirga enim percutiet te, & baculum su-
um leuabit super te in uia Aegypti.

4. Reg. 13. Azahel Rex Syria afflixit Israel cunctis diebus
Ioachaz.

ALIQVANDO PER PIOS.

Gen. 14. **Q**UOD cum audisset Abram captum, scilicet, Lot
fratrem suum, numerauit, percutit eos, & per-
secutus est usq; Heba.

Iosua. 10. Dixitq; dominus ad Iosua, ne timeas eos, in ma-
nus enim tuas tradidi illos. Irruit itaq; Iosua super
eos repente.

1. Reg. 13. Recensui quæcunq; fecit Amalech Israeli, restitit
ei in uia. Nūc uade ergo & percutite Amalech, & de-
molite uniuersa eius, non parcas ei.

IMPII POENITERE NESCIUNT.

3. Reg. 13. **E**XARUIT manus Hieroboam, quam extenderat
contra uirum dei, nec reuersus est ab impietas-
te sua.

Exod. 9. Misit Pharao & uocauit Moysen & Aaron, dicēs
ad eos. Peccaui, etiam nunc dominus iustus, & ego
& populus meus impij. Orate dominum, ut desinant
construere

tonitrua dei, tamē non uere poenituit, & semel popu-
lum dimittere non uoluit.

Iudei ter retrorsum ceciderunt, tamē non meliores Ioan. 18.
facti &c.

Consule totum decimum nonum caput Gene. Inue-
nies quomodo Sodomitas admonuerit.

De Saulo lege, qui saepius saule admonitus, nunquā 1. Re. 24.
agnouit benignitatem diuinam, neq; ductus ad poeni-
tentiam ueram, sed redijt semper ad pristinam mali-
tiam persequendi Dauidem, ut canis ad uomitum 1. Re. 26.
redit.

IMPIIS NON ADHAERENDVM.

Exite de medio illorum, & separamini ab illis, 2. Cor. 6.
dicit dominus, & immundum ne tetigeritis.

Ne commercium habueritis cum operibus tenebra Ephe. 5.
rum, quin ea potius etiam arguite. Ne sitis igitur con-
sortes illorum.

Præcipimus autem uobis fratres, per nomen do- 2. The. 3.
mini nostri Iesu Christi, ut subducatis uos ab omni
fratre, qui inordinate se gerit.

In uias gentium non abieritis, & in ciuitates Sa- Matt. 10.
maritanorum ne intraueritis.

Si quis uenit ad uos, hanc doctrinam non affert, 2. Ioan. 1.
ne recipiatis cum in domum, nec Aue ei dixeritis.

Qui enim dicit illi Aue, communicat operibus eius
malis &c.

Sic admonet

Sic admonet Christus discipulos, ut abstinere-
rent fermento phariseorum, & aiebat. Cæa sunt & dures
cæcorum.

IMPIIS QVOD TIMENT
ACCIDIT.

Exec. ii. **G**ladium metuistis, & gladium inducam su-
per uos, ait dominus deus, & eijciam uos de
medio eorum eius &c.

Prou. i. Ego quoq; in interitu uestro ridebo, & subsanna-
bo cum uobis, id quod timebatis, euenerit.

Esa. 66. Ego eligam illusiones eorum, & quæ timebatis,
adducā eis, quia uocaui, & nō erat qui responderet.

Prou. 10. Quod timet impius, ueniet.

Exec. ii. Daboq; uos in manu hostium, gladioq; cadetis.

IMPIORVM COR LAC COA-
GVLATVM.

Psal. ii 8. **C**oagulatum est sicut lac cor eorum.

Pro. 2 8. Fugit impius, nemine persequente eum.

Esa. 6. Audite audientes, & nolite intelligere.

Esa. 2 8. Dixistis enim, percussimus fœdus cum morte.

Pro. 2 8. Impius in diem perditionis seruat.

Esa. 26. Domine, in angustia requisierunt te.

Exec. 33. Venite audiamus, quis sit sermo egrediens.

Esa. 37. Non est pax impijs, impij sicut mare feruescunt.
Folij uolantis deterrebit eos.

Hiere. 18. Desperauimus post cogitationes nostras.

Et crunt

Et erunt in tenebrositate opera eorum, & dicet, Esa. 29.
 Quis uidet, & quis scit nos? &c.

Filij mendaces, filij nolentes audire legē dei. Qui Esa. 30.
 dicunt uidentibus, nolite uidere, & aspicientibus, no-
 lite aspicere nobis ea quę recta sunt, loquimini nobis
 placentia.

LIBERO ARBITRIO CARET HOMO.

SCio domine, quia non est hominis uia eius: nec Hier. .10
 uiui est ut ambulet & dirigat gressus suos.

Nemo potest uenire ad me, nisi pater qui me mi- Ioan. 6.
 sit, traxerit eum.

Omnis plantatio quam non plantauit pater, eras/ Matt. 15.
 dicabitur.

Non enim quod uolo, facio bonum: sed quod non Rom. 7.
 uolo malum, hoc ago.

Sine me nihil potestis facere. Ioan. 15.

Hi qui uocati sunt, promissionem accipiant æter Hebr. 9.
 nę hereditatis.

Non quęcunq; uolueritis, eadem faciatis. Galat. 5.

Non potest homo quicquam accipere, nisi fuerit Ioan. 3.
 ei datum ē cælo.

Perditio tua Israël ex te, tantummodo in me aus/ Osee. 13.
 xilium tuum.

Non quod idonei sumus ex nobis ipsis cogitare 2. Cor. 3.
 quicquam, tanquam ex nobis ipsis: sed si aliquid ido-
 nei

nei sumus, id ex deo est.

Philip. 2. Nam deus est qui agit in uobis, & ut uelitis, & ut efficiatis pro bono animi proposito.

Roma. 11. Quoniam ex illo, & per illum, & in illum omnia.

Hier. 30. Quis enim iste est qui applicet cor suum, ut appropinquet, ait dominus?

Psal. 36. Apud dominum gressus hominis dirigentur.

Prou. 16. Hominis est animam preparare, & domini gubernare linguam.

Hier. 24. Et dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum dominus.

Psal. 13. Non est qui faciat bonum, nec unus quidem.

Gen. 8. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.

Psal. 118. Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.

Prou. 16. Cor hominis disponit uiam suam, sed domini est dirigere gressus eius.

Hier. 17. Sana me domine, & sanabor.

LOCI QUI VIDENTUR STABILITATE LIBERVM ARBITRIUM.

Matt. 19. **Q**uod si uis ad uitam ingredi, serua mandata.
Luce. 9. Si quis uult post me uenire, abneget semet ipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur

Rom. 7. Nam uelle adest mihi, at ut faciam bonum, non reperio.

reperio. Ex illa conflictatione sequitur clare, omnia
sanctorum etiam opera peccata esse, quia quam diu
nuit caro, tam diu concupiscentia aduersatur spiri-
tui. Galat. 5. Caro concupiscit &c.

Hierusalem Hierusalem, quæ occidis prophetas, Matt. 23
& lapidas eos qui ad te missi sunt.

Laua à malicia cor tuum Hierusalem, ut salua fias. Hierem. 4

Si quis igitur expurgarit seipsum ab his, erit uobis in honorem sanctificatum. 2. Tim. 2

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios dei fieri &c. Ioan. 1.

Sub te erit appetitus eius, & tu uere dominaberis illius. Gen. 4.

Si quis uoluerit uoluntati eius obtemperare, cognoscat de doctrina. Ioan. 7.

En propono in conspectu uestro hodie benedictionem & maledictionem. Deute. 11.

Domine deus aperuit mihi aurem, & ego non contradico, retrorsum non abij. Esa. 50.

Quumque quaesieris ibi dominum deum tecum, inuenies eum, si tamen in toto corde quaesieris, & tota tribulatione animæ tuæ. Deut. 4.

Si quaesieritis eum inuenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet &c. 2. Par. 2

Mandatū quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est. Deut. 30.

te est, neq; procul positum, nec in cœlo situm &c.
Consule & lege annotationes in Deutero.

Vos dereliquistis me, & ego relinquam uos.

LIBERTAS CHRIS-
TIANA.

Ioan. 8. **S**i ergo uos filius liberauerit, uere liberi eritis,
& ueritas liberabit uos.

Galat. 5. In libertate qua uocati estis fratres, tantum ne de-
tis libertatem in occasionem carnis.

Rom. 7. Iustificati ergo ex fide pacem habemus, hoc est li-
bertatem: ut Ioan. 8.

2. Cor. 3. Vbi autem spiritus domini, ibi & libertas.

1. Cor. 9. Nam quum liber essem ex omnibus, omnium me
seruum feci, ut plures lucrifacerem.

Ioan. 8. Si manseritis in sermone meo, liberi eritis.

LEX VMBRA TANTVM EST,
NON IUSTIFICATIO.

Hebr. 10. **V**mbra enim habens lex futurorū bonorum,
non ipsam imaginem.

Coloss. 2. Nemo ergo uos iudicet in cibo, quæ sunt umbra
futurorum, corpus autem Christi.

Hebr. 7. Nihil enim ad perfectum adduxit lex.

Galat. 3. Itaq; lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex
fide iustificemur.

Esaïæ. 1. Quis quasiuit hec de manibus uestris, ut ambula-
retis in atrijs meis?

Lex

LEX AFFECTVM EXIGIT.

Diliges dominum deum tuū ex toto corde tuo, Deute. 6.
 & ex tota anima tua, & ex tota fortitudi- Mar. 12.
 ne tua. Eruntq; uerba hæc, quæ ego præcipio tibi ho- Matt. 22
 die in corde tuo.

Non enim auditores legis iusti sunt apud deum, Roma. 2
 sed factores legis iustificabuntur.

Non concupisces uxorem proximi tui, non domū, Deut. 5.
 non agrum.

Si uolueritis & audieritis me, bona terræ come- Esaiæ. 1.
 detis.

Ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptū Roma. 2.
 in cordibus suis.

Diligas eum, ac seruias domino deo tuo in tota Deut. 10.
 anima tua.

Aufferte malum cogitationum uestrarum ab oculis meis. Esaiæ. 1.

Qui enim diligit proximū, legem impleuit: Nam Rom. 13
 non occides, non furaberis, &c.

LEGIS DOCTORES.

Volentes esse legis doctores, non intelligentes 1. Tim. 1.
 neq; quæ loquimur, neq; de quibus affirmāt.

Et erunt in uobis magistri mendaces, qui introdu- 2. Pet. 2.
 cunt perniciosas sectas.

Erunt enim tempora, quum sanā doctrinam non 2. Tim. 4
 sustinebunt, sed ad sua desyderia coaceruabunt sibi

K magistros

magistros prurientes aures.

LIGANDI ABSOLVENDIQVE
AVTORITAS.

Matt. 16.

et 18.

A Men dico uobis, quaecumq; alligaueritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumq; solueritis super terram, erunt soluta et in caelo.

Ioan. 20

Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.

2. Cor. 2

Sufficit huiusmodi homini increpatio haec, quae facta est à pluribus.

1. Cor. 5.

Congregatis uobis et meo spiritu, cum uirtute domini nostri Iesu Christi, tradere huiusmodi hominem sathanae, in interitum carnis, ut spiritus saluus fiat in die domini.

Haec autoritas toti ecclesiae data est.

LABORANDVM SINGVLIS.

Genes. 3.

IN sudore uultus tui uesceris pane tuo, donec reuertaris in terram etc.

Prou. 12.

Qui operatur terram suam, satiabitur panibus etc.

Ephe. 4

Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.

1. Thef. 2

Memores enim facti estis fratres laboris nostri, et fatigationis, nocte ac die operantes, ne quenquam uestrum grauaremus.

De fru

De fructu oris sui unusquisq; replebitur, & iuxta Prou. 12.
Opera manuum suarum retribuetur ei.

Et operemini manibus uestris, sicut precipimus 1. The. 4
uobis, ut honeste ambuletis.

Labores manuum tuarum quia manducabis, bea Psal. 127
tues, & bene tibi crit.

Propter frigus piger arare noluit, mendicabit er Prou. 20.
go aestate, & non dabitur illi.

Nam & quā essemus apud uos, hæc denunciaba 2. The. 3
mus uobis: quoniam si quis nō uult operari, nec man
ducet.

Vade ad formicam o piger, considera uias eius, Prou. 6.
& disce: quæ parat cibum in æstate, & congregat
in messe quod comedat.

Desideria occidunt pigrum, noluerunt enim quic Prou. 21.
quā manus eius operari.

Scultus complicat manus suas, & dicit: Melior est Eccle. 4
pugillus cū requie, q̄ plena utraq; manus cum labore.

Sicut auis nascitur ad uolatu, sic homo ad labore Iob. 6.

Per agrum hominis pigri transiui, & ecce ope/ Pro. 24.
ruerunt superficiem eius spinæ, & maceria lapidum
destructa erat: quod cum uidissem, dixi, vsq; quo pi
ger dormies, usq; quo de somno consurges?

Iste cōsolabit nos ab operibus & laboribus ma Genes. 3.
nuum uestrarum in terra, cui maledixit dominus.

Non oderis laboriosa opera, & rustificationem Eccle. 7

creatam ab altissimo.

Eccle. 11. Qui obseruat uentum non seminat, & qui considerat nubes, nunquam metet.

Zach. 13. Homo agricola sum ego, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.

LOQ VACITAS VITANDA,
TACITURNITAS VERO
SERVANDA.

Eccle. 7. **N**Oli esse uerbosus in multitudiue presbyterorum, & non iteres uerbum in oratione tua.

Iacobi. 1. Sit autem omnis homo uelox ad audiendum, tardus autem ad loquendum.

Ephes. 4. Omnis sermo spurcus non procedat ex ore uestro

Philip. 4. De cetero fratres quaecūq; sunt uera, quaecūq; pudica, quaecūq; iusta, quaecūq; bonæ famæ, sequimini.

1. Cor. 15. Corrumpunt bonos mores colloquia praua.

Matt. 15. Non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.

1. Petr. 3. Qui enim uult uitam diligere, & dies uidere bonos, coërceat linguam suam à malo, & labia eius ne loquantur dolum.

Pro. 25. Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur uerbum in tempore suo.

Eccle. 8. Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignem illius lingua.

Prou. 30. Duo rogaui, ne ne deneges mihi, antequam moriar uanitatem

aruanitatem, & uerba mendatij longe fac à me.

De omni uerbo otioso reddenda erit ratio. Matt. 12.

In multiloquio non deerit peccatum, qui autem Prou. 10.
moderatur labia sua prudentissimus est.

Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus, & Eccle. 9.
temerarius in uerbo suo odibilis erit.

Prouer. 26. 15. 25. 13. 29. 18.

LAPSVS LINGVAE.

ET qui labitur lingua sua, sed nō ex animo, quis Eccle. 19
est enim qui non deliquerit in lingua sua.

Beatus uir qui nō est lapsus uerbo ex ore suo &c.

In multis enim offendimus omnes, lingua modicū Iacobi. 3.
quidem membrum, & magna exultat. Ecce quantus
ignis quā magnam siluam incendit, & lingua ignis
est uniuersitas iniquitatis &c.

MARIA VIRGO MATER CHRISTI.

ECce uirgo concipiet, & pariet filium. Esai. 9.

In semine tuo benedicentur omnes gentes. Gen. 22.

Beatus uēter qui te portauit, & ubera quae suxisti. Luca. 11.

Maria autem conseruabat omnia uerba haec, con= Luca. 2.
ferens in corde suo.

Iurauit dominus Dauid in ueritate de fructu uētris. Psal. 88.

In figuris ostensa, ut in uirga Amygdali Aaronis, Nu. 17.

quae supernaturaliter florebat, cū esset arida stipes,
Ita Maria sine naturali sanguine & potētia peperit.

K 3 Vellus

Iudic. 8. Vellus Gedeonis quod cœlesti rore humefactum
est, significauit.

MALITIA HUMANA.

Hier. 17. **P**rauum est cor hominis & inscrutabile.

Gene. 6. Vicens autem deus, quod multa malitia homi-
num esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenti
esset ad malum omni tempore.

Gene. 8. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malū
prona sunt ab adolescentia sua.

Ioan. 13. Qui manducat mecum panem, leuabit contra me
calaneum suum.

Psal. 40 Etenim homo pacis meæ, in quo speraui, qui edebat
panes meos, magnificauit sup me supplantationē.

Hierc. 9. Vnusquisq; se à proximo suo custodiat, & omni
fratre suo non habeat fiduam, quia omnis frater sup
plantans supplantabit.

Mich. 7. Nolite credere amico, & nolite confidere in duā,
& inimici hominis domestici eius.

Hierc. 9. Et omnis amicus fraudulentē incedit, & uir fra-
trem suum deridebit, & ueritatem non loquentur.

VERBI MINISTRI MITTUN-
TVR A DEO.

Matt. 9. **M**essis quidem multa, operarij autē pauci. Ro-
Lucæ. 10. gate ergo dominū messis, ut mittat operarios
in messem suam.

Rom. 10. Quomodo uero prædicabunt, nisi mittantur, sicut
scriptū

scriptum est. Quàm speciosi pedes euangelizantium Naum. 1.
pacem, euangelizantium bona. Esa. 52.

Nec quisquàm sumit sibi honorem, sed qui uocatur à deo tanquàm Aaron. Hebr. 5.

Dixit illis spiritus sanctus. Segregate mihi Paulū & Barnabam in opus quod accersiui eos. Actu. 13.

Paulus Apostolus non ab hominibus, neq; per hominem, sed per Iesum Christum deum patrem &c. Galat. 1.

Notū uobis facio euangeliū, qd' à me prædicatum est, nō esse secūdū hominē. Nā nō ab homine accepi. Ibidem.

Certi facti quod uocasset nos deus euāgelizare eis. Actu. 16.

Ecce ego mittam pisces multos super montem exaltum, ascende tu &c. Esa. 140.

Et ministerium uerbi quod accepi à domino Iesu testificari euangelium gratiæ dei &c. Actu. 20.

Paulus seruus Iesu Christi, uocatus Apostolus, segregatus in euangelium dei. Roma. 1.

Dabo uobis pastores iuxta cor meum, & pascent uos scientia & doctrina. Iohel. 2. Esa. 30.

Non mittebam prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Hier. 23.

Cum dominus non miserit eos, & perseuerauerūt confirmare sermonem. Ezec. 13.

Quotquot autē uenerunt, fures sunt & latrones. Ioan. 10.

Cum ergo nō misissem eos, nec mandassissem eis, qui nihil profuerunt populo huic. Hier. 23.

- Mat. 22. Et misit seruum suū uocare inuitatos ad nuptias;
 Ezech. 13. Vt prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritū
 suum, & nihil uident, cum dominus non miserit eos,
 Hier. 28 Audi Anania, nō misit te dominus, & tu confide-
 re fecisti populum istum in mendatio.
 Hier. 14 Non misi eos, & nō praecepi eis, neq; locutus sum
 ad eos uisionem mendacem, & diuinationem fraudu-
 lentam, & seductionem cordis sui prophetant uobis
 falso propheta uaticinantur in nomine meo.

MVRMVR CONTRA DEVM.

- Num. 14. **E**T murmurati sunt contra Moſen & Aaron
 cuncti filij Israel, locutus est dominus ad Mo-
 ſen & Aaron, dicens. Vſquequo multitudo haec peſſu-
 ma murmurat contra me &c.
 Exo. 17. Qui iurgatus contra Moſen, ait, Da nobis aquam
 ut bibamus, quibus reſpondit Moſes. Quid iurgami-
 ni contra me? Cur tentatis dominum, & murmurat
 uit populus contra Moſen.
 Num. 16. Murmurauit autem omnis multitudo filiorū Iſra-
 el ſequenti die contra Moſen & Aaron, dicens. Vos
 interfeciſtis populum domini. Vide totum caput, &
 de Chore qui periit cum ſuis ſeditioſis &c.
 3. Re. 16. Venit Achab in occurſum Heliae, & cum uidiſſet
 eum, ait. Tu ne es ille qui cōturbas Iſrael? & ille ait,
 Non ego conturbaui &c.
 Num. 13. Inter haec Caleb compeſcens murmur populi qui
 oriebatur

77

proiebatur contra Moſen.

Morte moriatur, qui prophetauit aduerſus ciuita Hier. 26
tem iſtam, & ait Hieremias ad principes, & ad om-
nem populum, dicens. Ego autem ecce in manibus ue-
ſtris ſum, facite mihi quod bonum & rectū eſt in oau-
lis ueſtris, ueruntamen ſatote & cognoſcite, quia ſi
occideretis me, ſanguinem innocentem tradetis con-
tra uosmetipſos.

CONTEMPTVS DEI.

VAE tibi Corozaim, Vae tibi Bethſaida, quia ſi Matt. 11.
in Tyro & Sydone factae eſſent uirtutes &c.
Et tu Capernaum, nunquid uſq; in cœlum &c.

Demas enim me dereliquit, diligens hoc ſaeculum, 2. Tim. 4
& abiit Theſſalonicam.

Vxor Lot non audiuit conſilium angeli, & reſpi- Gen. 18.
ciens retro transformatur in ſalis ſtatuam.

Samuel obiurgauit Saul, quod non expectauerat, 1. Reg. 13
aiebat. Stulte egiſti, & nō cuſtodisti mandata domi-
ni dei tui, quae praecepit tibi. Lege decimum quintum
caput 1. Regum. 15.

Rhoboam rex, quia non obtemperauit conſilio ſe- 1. Re. 12.
niorum, perdidit ſe, & commotum eſt regnum.

Iſrael non obediuit monitis Moſe, & aſcendens Nu. 14.
in montem, percutitur.

Pilatus quia non audiuit uxorem de Chriſto mo- Mat. 27
nentem, praecepit Chriſtum trucidari.

1. Reg. 15. Passim in prophetis legitur, & præcipue de Saul,
qui non obediuit uoci domini.

MIRACVLA CONTRA SCRIPTV-
RAM NIHIL.

Deut. 13. Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui som-
nium uidisse se dicat, & prædixerit signum atq;
portentum, & euenerit quod locutus est, nec credas
ei, quia tentat uos dominus deus uester, utrum cum di-
ligatis &c. per totum caput.

Leuit. 19 Non declinetis ad magos, nec ab hariolis aliquid
suscipiemini, ut polluamini per eos.

Luc. 16. Si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiã agent.
Ait autem illi. Si Moysen & prophetas non audiunt,
neq; si quis ex mortuis surrexerit, credent.

Esaie. 8 Cũ dixerint ad uos, querite à phythonibus, et à di-
uinis. Nunquid nõ populus à deo suo requirit uisionẽ
p mortuis & uiuis? Ad legẽ magis, & ad testimoniũ.

Deut. 18. Caue ne imitari uelis abominationes illarũ genti-
um, nec phythones consulat, neq; diuinos, & querat
à mortuis ueritatem.

1. Re. 27. Sic falsa imago Samuelis fefellit Saul, cum iuberet
& consuleret Phythonissam, & Samuelem suscitari.
A magis & hariolis nil suscipietur, neq; à mortuis.

MVNDVS CHRISTIANOS PERSE-

QVITVR.

Ioan. 7. **N**on potest mundus odisse uos, me autem odit,
quia

quia ego testimonium perhibeo de mundo.

Si mundus uos odio habuerit, scitote quia me prior rem uobis odio habuerit. Ego elegi uos de mundo, propterea odit uos mundus.

Seruus nō maior domino suo, si me persecuti sunt, et uos persequentur. Ioan. 15. et 13.

Nolite mirari fratres, si odit uos mundus, nos sciamus, quoniam translati sumus de morte ad uitam. 1. Ioan. 1.

MALO NON RESISTENDVM.

Benedicite persequentibus uos, benedicite, et nolite maledicere, et non uosmetipsos defendentes. Rom. 12.

Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut deus in Christo donauit uobis. Ephe. 4.

Supportantes inuicem, et donantes uosmetipsis, si quis aduersus aliquem habet quærelam, sicut dominus donauit uobis, sic et uos et c. Colos. 3.

Nulli malū pro malo reddētes, prouidentes bona, nō tantū corā deo, sed etiā corā omnibus hominibus. Rom. 12.

Si fieri potest, quod ex uobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Non uosmetipsos defendentes charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est enim. Mihi uindictam et c. Daut. 32.

Delictum omnino est in uobis, quod iudicia habetis inter uos. Quare non magis iniuriā accipitis et c. 1. Cor. 6.

Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed è contrario. Math. 5.

Non

Leuit. 19. Non queras ultionem, nec memor eris iniurie.
Luca. 9. Domine uis dicimus, ut ignis descendat de celo,
& consumat illos, & increpauit eos. Nescitis cuius
spiritus estis. Filius hominis non uenit perdere animas,
sed saluare.

i. The. 5. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed
semper quod bonum est sectamini inuicem in omnes.

i. Pet. 2. Hec est enim gratia, si propter dei conscientiam
sustinet quis tristitias, patiens iniuste. In hoc enim uo-
cati estis, & Christus passus pro nobis. Qui cum male
diceretur, non maledicebat, tradebat causam iuste
iudicanti.

Luca. 6. Benedicite maledicentibus uobis, & orate pro a-
lumniantibus uos.

Psal. 7. Si reddidi retribuentibus mihi mala.

Matt. 5. Ne resistatis malo, sed quisquis impegit alapa
in dexteram maxillam, obuerit illi & altera.

Pro. 20. Ne dicas, reddam malum pro malo, expecta domi-
num, & liberabit te.

M V T V V M D A N D V M.

Matt. 5. **Q**ui petit à te, da ei, & uolenti mutuari à te,
ne auertaris.

Luca. 6. Benefacite & mutuū date, & nihil inde sperantes,

i. Tim. 5. Diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, cō-
municare.

Deut. 24. Non pernoctabit pignus, si pauper est apud te,
sed

sed statim reddes ei ante solis occasum.

Si pecuniam mutuatam dedcris populo meo paupere Exo. 22.
 ri, qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor
 nec usuris opprimes. Si pignus à proximo tuo accepe-
 ris uestimentum ante solis occasum, reddes ei.

Usuras ne singuli à fratribus uestris exigatis. 2. Esd. 5.

Si attenuatus fuerit frater tuus, & infirmus ma-
 nu, & susceperis eum quasi aduenam & peregrinū,
 & uixerit tecum, ne accipias usuras ab eo, nec am-
 plius quàm dedisti.

Non fœnerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, Deut. 23.
 nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Fra-
 tri autem tuo absq; usura, id quod indiget accommo-
 dabis: Leuitici. 25.

MALICIA PROPRIA NOS ARGVET.

Arguet te malicia tua, & auersio tua incre- Hier. 2
 pabit te.

Quum processerint peccata nostra coram homi- 4. Esd. 16
 nibus, & iniquitates erunt qui accusatores stabunt
 in die illo.

Si iniquitates nostræ responderint nobis, domine Hier. 14
 fac propter misericordiam tuam &c.

Propter maliciam populi mei, nunquid me ad ira Hier. 7
 cundiam prouocant, dicit dominus? Nonne semetip-
 sos in confusione vultus tui?

Dormientes

Hiere. 3. Dormiemus in confusione nostra, & operiet nos
ignominia nostra, quoniam domino peccauimus.

Hier. 4. Omnia autem hæc mala uenient propter malici-
am cogitationum uestrarum, uia tuæ & cogitatio-
nes tuæ fecerunt hæc tibi, ista malicia tua, quia ama-
ra, quia tetigit cor tuum.

Daniel. 3. Iudicia uera fecisti iuxta omnia quæ induxisti su-
per nos, & in iudicio induxisti omnia hæc propter
peccata nostra. Amos. 3. Tobie 13. Thren. 1. 2. 4.

MODESTIA CHRISTIANORVM.

Matth. 5. **N**on potest ciuitas abscondi supra montem po-
nita: neq; accendunt lucernam & ponunt eam
sub modio &c. Sic luceat lux uestra coram homini-
bus, ut uideant opera uestra bona, &c.

Phili. 4. Modestia uestra nota sit omnibus hominibus: do-
minus enim prope est.

1. Cor. 9. Sed castigo corpus meum, & in seruitutem redi-
go, ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus
efficiar.

1. Pet. 2. Obsecro uos tanquam aduenas & peregrinos, ab-
stinete uos à carnalibus desyderijs, quæ militant ad-
uersus animam, conuersationem uestram inter gen-
tes habentes bonam.

Titum. 2. In omnibus temetipsum præbe exemplum bono-
rum operum, in integritate, in doctrina, in grauitate

2. Cor. 4. Commendantes nos ipsos apud omnem conscien-
tiam

tiam hominum in conspectu dei.

Tales estote, ut nullum præbeatis offendiculum, 1. Cor. 12. neq; iudæis, neq; Græcis, neq; ecclesiæ dei.

Prouidentes bona, non tantum coram deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, pacem habentes cū omnibus hominibus, quod ex uobis est.

MENDACIA FUGIENDA.

DEponētes mendacium, loquimini ueritatem, Ephe. 4. unusquisq; cum proximo suo, quoniā sumus inuicem membra.

Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum, Eccle. 7. neq; in amicum similiter facias.

Os autem quod mentitur occidit animam. Sapien. 1.

Noli contradicere uerbo ueritatis ullo modo, nec Eccle. 4. de mendacio in eruditionis confundaris.

Qui nititur mendacijs hic pascit uentos, idem autem Prou. 10. tem ipse sequitur aues uolantes.

Qui quod nouit loquitur, iudex iusticiæ est: qui autem mentitur, testis est fraudulentus. Prou. 12.

Testis falsus nō erit impunitus, & qui mendacia loquitur, non effugiet. Prou. 19.

Sex sunt quæ odit dñs: Oculos sublimes, mendacem linguam, & proferentem mendacia, testem fallacem, & cum qui seminat inter fratres discordias. Prou. 6.

Primum mendacium protulit diabolus. Vnde Ioan. 3. an. 8. Mendax est, & pater eius Ioan. 8.

Mors

MORS CHRISTI PRO OMNIB;
BUS SATISFECIT.

1. Pet. 2. **Q**ui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo
Esa. 53. super lignum, ut peccatis mortui iusticia ui-
uamus, cuius liuore sanati sumus.
- Ephes. 1. In quo habemus redemptionem per sanguinem
eius in remissionem peccatorum.
- Coloss. 1. Gratias agentes deo & patri, qui dignos nos fe-
cit in partem sortis sanctorum in lumine.
1. Cor. 15. Tradidi enim uobis in primis quod & accepi, quo-
niam Christus mortuus est pro peccatis nostris, se-
cundum scripturam.
- Coloss. 2. Et uos quum mortui essetis in delictis, & in pre-
putio carnis uestrae conuiuificauit, cum illo donans uo-
bis omnia delicta, delens quod aduersus nos erat &c.
- Esa. 25. Et precipitabit in monte isto faciem uinculi colli-
ligati super omnes populos, precipitabit mortem in
sempiternum.
- Titum. 2. Ut nos redimeret ab omni iniquitate, & munda-
ret sibi populum acceptabilem, sectatorem &c.
1. Petri. 1. Non auro uel argento redempti estis, sed precio-
so sanguine, quasi agni incontaminati & immacula-
ti Christi, praecogniti quidem ante mundi constitutionem.
1. Timo. 1. Christus Iesus uenit in hunc mundum peccatores
saluos facere, quorum ego primus sum.
1. Tim. 2. Homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum in re-
demptionem

demptionem pro omnibus.

Ecce agnus dei, qui tollit peccata mundi. Ro. Ioan. 1.
ma. 3. 5. 1. Petri. 4. Ioan. 6. Coloß. 1.

Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eri Galat. 1.
peret nos de præfenti fæculo nequam.

Ecce enim euangelizo uobis gaudium magnum, Lucat. 2.
quod erit omni populo, quia natus est uobis faluator,
qui est Chriftus.

Vocabis nomen eius Iefum: ipfe enim faluum fa- Matth. 2.
ciet populum fuum à peccatis eorum.

Facti eftis prope in fanguine Chrifti, ut reconci Ephes. 2.
liet ambos in uno corpore deo. 1. Theß. 5.

MORS GENERALIS.

Statum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc au Hebr. 9.
tem iudicium.

Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus ue Mat. 24.
ſter uenturus ſit.

Inuidia autem Diaboli mors introiuit in orbem Sapie. 2.
terrarum.

In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima Eccle. >
tua, & in æternum non peccabis.

Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis Sapie. >
initium, unus ergo introitus eſt omnibus ad uitam, et
ſimilis exitus.

Bona & mala, & mors, & paupertas à deo ſunt Eccle. 11.
Nunquid non paucitas dierum meorum finiatur Iob. 10.

L breui.

breui? Nunquid sicut dies hominis dies tui?

Ecll. 41. O mors quàm amara est memoria tua, homini pacem habenti in diuitijs.

Eccle. 14 Memor esto, quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quia demonstratum est tibi.

Psal. 88. Quis est homo qui uiuet, & nō uidebit mortem? Eruet animam suam de manu inferi.

MORS NON T
M E N D A.

Esaia. 51 **N**olite timere opprobrium, & blasphemiam eorum non metuatis. Quis tu es qui timeas ab homine mortali? &c. Pulcherr. cap.

Ecll. 41 Nolite metueri iudicium mortis.

Luca. 9. Qui perdiderit animam suam propter me, saluum faciet illam.

Matt. 10. Ne ergo timueritis eos, Et, Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: Sed potius &c.

Actu. 21. Ego autē non solum alligari, sed & mori in Hierusalem paratus sum, propter nomen domini Iesu.

Sapient. 3 Iustorum autem animæ in manu dei sunt, & non tanget illos tormentum malitiæ.

Tobia. 3. Expedi enim mihi mori magis quàm uiuere.

Sapient. 9 Tunc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt, & qui abstulerant labores eorum.

Noli

Noli timere fili mi, pauperem quidem uitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus deum

In nullo terreamini ab aduersarijs, quæ est illis causa perditionis, uobis autem salutis. Philip. 1.

Non enim dedit spiritum timoris, sed potentie ac dilectionis, ac sobrietatis. 2. Tim. 1.

Ego ipse consolabor uos. Quis tu ut timeas ab homine mortali, & à filio hominis? qui quasi scænum ita arefcet, & obliuisceris domini factoris tui. Esaiæ. 37.

Et timorem eius ne timeatis, neque pauceatis, dominum exercituum ipsum sanctificate, & ipse pauor uester, & ipse terror uester: & erit uobis in sanctificationem, &c. Esaiæ. 34.

MORS PIORVM DE- PLORANDA.

Mortuus est autem Samuel, & congregatus est uniuersus Israël, & planxerunt eum nimis 1. Reg. 29

Fleuerunt Moyses filij Israël in campetribus Moab triginta diebus, & completi sunt dies planctus lugentium Moysen. Deu. 34

Quumque sepelissent Abner in Hebron, leuauit rex Dauid uocem suam, & fleuit super tumulum Abner. Fleuit autem omnis populus. 2. Reg. 3.

Vetus testamentum plenum huiusmodi fletibus.

Iudith defuncta est, & luxit omnis populus dies septem. Iudith. 16

MORS IMPIORVM NON
DEPLORANDA.

1. Re. 25 **P**ercussit dominus Nabal, uindicans causam op-
probrij sui in Dauidem.

3. Re. 22. Achab immaniſſimus miserrime obiit et cōsumptus.

1. Reg. 31 Saul ense miserrime confoditur. 1. Reg. 18.

De Absolom patrem suum Dauidem persequente.

1. Reg. 4. Exod. 17. 15. 32. Gen. 6. 34. Exod. 15.

3. Reg. 16. 2. Reg. 2. 17. Iudicum. 1. 2. Reg. 6. Act. 12.

Dani. 5. 4. Reg. 19. 8. 9. & ult. 1. Reg. 31. Dan. 13. 4

Reg. 11. Gen. 38. 2. Machab. 5. Iudith. 13. Iosua. 7. 3.

Reg. 15. Num. 31. 4. Reg. 10. Deut. 21. Daniel. 6. 14.

4. Reg. 2. 1. Reg. 17. Gen. 6. Luca. 16. & 12.

MAGISTRATVS.

Deut. 16. **I**udices & magistros cōstitues in omnibus portis
tuis, quas dñs deus tuus dederit per singulas tri-
bus tuas, ut iudicent populum iusto iudicio, nec in al-
teram partem declinent: Non accipias personam. Ius-
te quod iustum est persequeris, ut uiuas.

2. Pa. 19 Iosaphat rex Iuda constituit iudices terræ in cun-
ctis ciuitatibus Iuda munitis, per singula præcipiens
iudicibus, & ait: Videte quid faciatis: non enim homi-
nis exercetis iudicium, sed domini: & quodcunq; iu-
dicaueritis, in uos redundabit: Sit timor domini uo-
biscum, & cum diligentia cuncta facite. Item. 2. Es-
dra. 8. Deuter. 27.

Mercennarius

MERCENARIUS DIGNVS
MERCEDE.

Quicūq; tibi aliquid operatus fuerit, statim & Tobia. 4
mercedem restitue, & merces mercenarij tui
apud te omnino non remaneat.

Non negabis mercedem indigentis & pauperis Deut. 24
fratris tui siue aduenæ, qui tecum moratur, sed eadem
die reddes ei præcium laboris sui ante solis occasum,
quia pauper est, & ex eo sustentat animam suam, ne
clamet contra te ad dominum.

Non morabitur opus mercenarij tui apud te usq; Leuit. 19
mane.

Non obligabis os boui trituranti. Deut. 25.

Operarius dignus est mercede sua. Luca. 10.

Qui effundit sanguinem, & qui fraudē facit mer- Eccl. 34
cenario, fratres sunt. Eccle. 7. Matth. 20.

Merces operariorum qui messuerunt regiones ue. Iacobi. 5
stras, quæ fratri data est à uobis, clamat, & clamor
eorum in aures domini Sabbaoth introiuit.

Ero testis uelox, qui calumniant mercedem mer- Malac. 3.
cenarij.

Dignus operarius est mercede sua. 1. Tim. 5.

OMNIA FIUNT NECESSARIO.

Hominis est animam præparare, & domini gu Prou. 16.
bernare linguam.

Nonne duo passerēs affe uenient, & unus ex illis Matt. 10.

L 3 non

non cadet super terram sine patre uestro.

Prou.16. Cor hominis disponit uiam suam, sed domini est dirigere gressus eius.

Matt.6. Si fœnum agri sic crescit, quod hodie est, cras in clibanum mittitur, quanto magis uos modicæ fidei.

Esa. 63. Quare errare nos fecisti domine deus de uijs tuis indurasti cor nostrum, ne timeremus te.

Matt.10. Capilli uestri capitis omnes numerati sunt.

Treno.3. Quis est iste qui dixit, ut fieret, domino nō iubente.

Prou.16. Vniuersa propter semetipsum operatus est dominus, impium quoq; ad diem malum.

1.Reg.9. Quid similius casui fortuito, quā quod Saul abiit

10. quæsiturus aſinas, & ungitur à Samuele, inaugura-
turq; regno.

Eccle.8. Et intellexi quod omnium operum dei, nullū pos-
sit homo inuenire rationem eorū quæ sub cælo sunt.

NVTV DEI OMNIA

FIVNT.

2.Re.17 **D**omini autem nutu dissipatum est consilium
Architophel utile, ut induceret dominus super
Abſolom malum.

Sapi. 15. Tu autem deus noster uerus es, patiens, & in mi-
sericordia disponens omnia.

Iudi.14. Parentes autem eius nesciebant, quod res à domi-
no fieret.

1.Re.26. Tradidit enim te dominus hodie in manum me-

am, & nolui extendere manum meam in Christum
domini mei.

Et nō acquieuit rex populo, quin aduersatus fue- 3.Re.12.
rat eum dominus, ut suscitaret uerbum suum, quod lo-
cutus fuerat in manu. Abiæ Silomitæ.

Mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas, 1.Reg.31.
1.Paralipo.10.

Factum est autē cū audissent inimici nostri, nun- Neemie
tatum est nobis, dissipauit deus consilium eorum.1u. Esdr. 2.
dith.10. 2.Paralip.11. & 10.3.Reg.2.

Non est sapientia, non est prudentia, non est con- Prou.21.
siliū contra dominum.

Dominus dissipat consilia gentium, reprobauit au- Psal.32.
tem cogitationes populorum, reprobauit consilia prin-
cipum.

Væ qui profundi estis corde, ut à domino abscon- Es4. 29.
datis consiliū, quorum sunt in tenebris opera.

Verum quid mihi & uobis Tyrus & Sydon. Nun- Iohel. 3.
quid ultionem uos reddetis mihi? Et si ulciscimini uos
contra me cito, uelociter reddam uicissitudinem uobis
super caput uestrum.

Iuxta enim uoluntatem suam facit, tam in uirtuti- Danic. 4.
bus cœli, quàm inhabitatoribus terræ, & non est qui
resistat manui eius, & dicat ei, quare fecisti.

Quis enim dicet tibi, quid fecisti? aut quis stabit Sapiē.12.
contra iudicium tuum? Aut quis tibi imputabit,

si perierint nationes tuas, quas tu fecisti.

Naum. 1. Ante faciē indignationis eius quis stabit, & quis resistit in ira furoris eius?

Hebr. 13. 1. Corinth. 3. Iob. 3. Rom. 1. Esa. 40.

NEMO POTEST DVOBVS DOMINIS SERVIRE.

Matt. 6. **N**emo potest duobus dominis servire, aut enim unum odio habebit, & alterum diligit, aut unum sustinebit, & alterum condemnet.

Lucæ. 9. Sine ut mortuos sepeliāt mortuos, tu autem uade & annuntia regnum dei, Matth. 8.

Hebr. 12. Rectos facite pedibus uestris, ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur.

Matt. 12. Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonū aut facite arborem malam, & fructum eius malum.

1. Cor. 6. Nolite iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas luci ad tenebras.

1. Cor. 10. Non potestis calicem domini bibere, & calicem dæmoniorum. Nō potestis mensæ domini participes esse, & mensæ dæmoniorum.

Apoc. 3. Quia neq; frigidus es, neq; calidus.

3. Reg. 18. Usquequo claudicatis in duas partes, si dominus est deus, sequimini eum, si autē Baal, sequimini illū.

Deut. 5. Non declinabitis neq; ad dexteram, neq; ad sinistram, sed per uiam quam præcepit tibi dominus.

Volūtas

VOLUNTAS DEI NON NOSTRA
SPECTANDA.

Veruntamen nō sicut ego uolo, sed sicut tu uis. Mat. 26
An putas quod non possum rogare patrem me- Ibidem.
um, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim le-
giones angelorum?

Abba pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer a/ Mar. 14
licem hūc à me, sed nō qd' ego uolo, sed quod tu & c.

Tempus meum nondum aduenit.

Ioan. 7.

VERBUM DEI RESPICIENDVM,
ET NON PERSONA.

Ne deficiatis ob afflictiones meas, quas pro uo. Ephef. 3.
bis tolero, quæ est gloria uestra.

Turba cum audisset sermones eius, dicebant. Hic Ioan. 7.
est uere propheta. Alij dicebant. Hic est Christus.

Principes & omnis populus ad sacerdotes & pro Hier. 26.
phetas. Non est uiro huic iudicium mortis, quia in
nomine domini dei nostri locutus est ad nos.

Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius Ioan. 7.
audierit ab ipso. Mea doctrina non est mea.

Propter quod non deficiamus, sed licet is qui foris 2. Cor. 4
est noster homo corrumpatur.

AB OPERIBVS BONIS NON CES-
SANDVM.

Decet panis, non sunt aquæ, anima nostra iam Num. 21
nauseat super cibo isto leuissimo, quā ob rem

L 5

misit

misit dominus in populum ignitos serpentes.

Num. 11. Filij Israel male audiūt, quod educti ex Aegypto, cupiebant rursus ad Aegyptiacos pisces & pipones.

1. The. 5. Non dormiamus sicut & ceteri, sed uigilemus, ut sobrij simus.

Galat. 6. Bonum autem facientes, non deficiamus, tempore enim suo, metemus non deficientes.

Ephe. 6. Orantes omni tempore in spiritu, & in ipso uigilantes in omni instantia.

Mat. 26. Discipuli corripuntur à Christo, quod tempore afflictionis torpebāt, & dormiebant, Mar. 14. Lu. 22.

4. Re. 30. Ezechias correptus ab Esaia propheta, eo quod ostendisset omnem potentiā domus suæ ijs uiris, à rege Babylonie ad eum uenientibus.

Osee. 13. Exo. 32. Deut. 32. Hier. 5. Neemia. 9. Luca. 12. 16. Deut. 31.

Lege adulterium Dauidis. 2. Regum. 11. & 24. cum numerauerat populum suum, in causa otium & securitas.

NON IUDICANDVM TEMERE.

Rom. 14. **T**V quis es qui iudicas alienum seruum, domino suo stat, aut cadit, stabit autem &c.

Luca. 6. Nolite iudicare, nec iudicamini, nolite condemnare, & non condemnamini.

Ioan. 7. Nolite ante tempus iudicare, nolite iudicare secundum faciem.

Nolite

Nolite ante tempus iudicare, quousq; ueniat domi 1. Cor. 4.
nus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & ma-
nifestabit consilia cordium &c.

Sic loquimini, & sic facite, sicut per legem liberi Iacobi. 1.
tatis inapientes iudicari. Iudicium enim sine miseri-
cordia, illi qui non facit misericordiam.

Non ergo amplius inuicem iudicemus, sed ut ma- Rom. 14.
gis iudicate, ne ponatis offendiculum alicui.

Quis intentabit crimina aduersus electos dei? De Rom. 8.
us est qui iustificat, quis ille qui condemnat?

IUDICES NON TEMERE

IUDICENT.

Vocauitq; dominus deus Adam, & dixit ei, ubi Genes. 3.
es, & ait. Vocem tuam domine audiui, & ti-
mui &c. non expulit Adam, nisi confessus esset cul-
pam. Ait dominus ad Cain. Vbi est frater tuus? Qui Gen. 4.
respondit, nescio. Nunquid custos sum fratris mei?
Itaque facta & finita expostulatione, maledixit
Cain.

Inquisieris diligenter, & uerum esse repereris, & Deut. 17.
abominatio facta est in Israel, educes uirum ac mulie-
rem, qui rem sceleratissimum perpetrarunt &c.

Cum diligentissime perscrutantes, & inuenerint Deut. 19.
testem falsum dixisse contra fratrem suum mendaciū,
reddent ei sicut fratri cogitauit &c.

Consule. 19. caput Gen. de Sodomitis.

Gen. 19.

Tempus

TEMPVS NON STATVENDVM
EST DEO AD EXAVDI-
ENDVM.

Esa. 65. **E**ritq; antequàm clamèt, ego exaudiam, adhuc illis loquentibus, ego audiam.

Ephe. 3. Qui potēs est omnia facere superabundāter quàm petimus, aut intelligimus secundum uirtutē, quæ operatur in nobis.

Matt. 6. Scit enim pater uester quid opus sit uobis, anteq̃ petatis eum.

Iudith. 4. Scitote quoniā exaudiet dominus preces uestras, si manentes permanseritis.

Iudith. 8. Et qui estis uos, qui tentatis dominum? Posuistis uos tempus miserationis domini, & in arbitrium uestrum diem constituistis ei.

Rom. 8. Existimo enim quod non sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur, nam expectatio creaturæ reuelationem filiorum dei expectat, uanitati enim creaturæ subiecta &c.

Abac. 2. Si moram fecerit expecta illū, quia ueniens ueniet, & non tardabit.

Esa. 28. Qui crediderit, non festinet.

Ps. 30. Beati omnes qui expectant eum.

DOCTRINIS VARIIS NON CIR-
CUMFERAMVR.

Ephe. 4. **V**tiam non simus paruuli fluctuantes, & circumfer-

cumferamur omni uento doctrinae, in neqtia hominū

Doctrinis uarijs & peregrinis nolite abduci. Hebr. 13.

Non uentiles te in omnem uentum, & non cas in Eccle. 5.
omnem uiam. Esto firmus in uia domini, & in ueri/
tate sensus tui, & scientia: & prosequatur te uer=
bum pacis & iusticiae, &c.

OPERA NON IUSTIFICANT.

ET facti sumus immundi omnes nos, & quasi Esa. 64.
pannus menstruatae uniuersae iusticiae nostrae.

Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Hier. 2.
Borith, maculata es in iniquitate tua coram me.

Verebar omnia opera mea, sciens quod non par= Iob. 9.
ceres delinquenti. Si autem & sic impius sum, quare
frustra laboraui?

Non est enim homo iustus in terra, qui faciat bo/ Eccle. 7.
num, & non peccet.

Non potest homo accipere quicquam, nisi ei è cœ Ioan. 3.
lo datum fuerit. Omnem palmitem in me non feren/ & 15.
tem fructum, tollet eum.

De pharisæo & publicano, Et tamen publicanus Luca. 18.
iustificatus in domum suam abiit.

Ecce omnes iniusti, & uana opera eorum, uentus Esa. 44.
& inane simulachra eorum.

Vos quum feceritis omnia quae praecepta sunt uo- Luca. 17.
bis, dicite, Serui inutiles sumus, quod debuimus facer=
re fecimus.

Ex

- Roma. 3.** Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro
coram illo.
- Actu. 15.** Neq; nos neq; patres nostri portare potuimus, sed
per gratiam Iesu Christi credimus saluari, quemad-
modum & illi.
- Philip. 3.** Propter quem omnia detrimentum feci, & arbi-
tror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, ut inueniar
in illo, non habens meam iusticiam, quæ est ex lege,
sed illam quæ est ex fide Iesu Christi.
- Ephc. 2.** Gratia enim estis saluati per fidem, & hoc nõ ex
uobis: Dei enim donũ est, non ex operibus, ut ne quis
glorietur.
- Ioan. 6.** Hoc est opus dei, ut credatis in eum quem misit
ille.
- Psal. 142.** Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens.
- Deut. 9.** Ne dicas in corde tuo, cum deleuerit eos dominus
& 7. deus tuus in conspectu tuo, propter iusticiam meam
introduxit me in terram, sed propter impietates &c.
- Roma. 3.** Arbitramur enim iustificari hominem per fidem,
sine operibus legis.
- Esa. 59.** Tela eorum non erunt in uestimentum, neq; ope-
rientur operibus suis: opera eorum, opera inutilia.
- 2. Tim. 1** Qui saluos nos fecit, non secundum opera nostra
sed secundum propositum suum, & gratiam qua da-
ta est.

Non

Non ex operibus iusticiæ quæ fecimus nos, sed se Titum. 3
cundum misericordiam suam saluos nos fecit.

Iustificati ergo gratis gratia ipsius.

Nisi quis renatus fuerit ex spiritu sancto, non intrabit in regnum dei. Ioan. 3.

Deuteronomij. 26. & 7. Psalmo. 43.

Opera bona sunt, quæ fides cordis operatur, quæ sunt odisse iniquitatem, & diligere iusticiam.

Fidei opera Roma. 12. docet castigare corpus os = Fidei ope
ferre, quod fit dum corpus castigatur, ieiunando, ui- ra.
gilando, laborando. 1. Pet. 2. Offerite spirituales hos-
tias & oblationes.

Iustificatio respicit personam, non opera, quia
persona non opus iustificatur, uel damnatur. Con-
clusum, quod nullum opus iustificat personam. Cete-
rum oportet prius sine omnibus operibus per aliquid
aliud iustificari, Genesis 4. Respexit ad Abel & ad
munera eius. Prius respexit ad Abel personam, dein-
de ad munus: Ad Caim non respexit, neque ad mune-
ra eius.

Duplicia bona opera, aliqua ante, aliqua post ius- Duplicia
tificationem. Quæ præcedunt, splendent solum, & sunt bo-
na opera
na sunt utilia. Quæ sequuntur, sunt bona.

Ratio & natura opera quæ prius fiunt bona,
uult esse & iustificare hominem, & personam,
cum tamen homo in primitiua natiuitate malus sit.

Psal.

Psal. 115. Omnis homo mendax. Gen. 6. Homo ab adoleſcentia. Quaecunq; fiunt, carnalia ſunt &c.

Opera poſt fidē. Opera poſt fidem illius natura eſſe debent, & ita fieri non multis illis merendo uel iuſtificando. Nam hoc oportet ante opera adeſſe, ſed ſolum ad caſtigandum corpus, & ad proximi utilitatem. Et hic eſt uerus dei cultus in operibus, ut talia opera gratis ad gloriam dei fiant. Quid opus habet ipſe tuis ieiunijs? Si non cum his tuis ieiunijs peccatum & crimen domares, quae uult mortificari & domari. Act. 7. Cum templis aedificandis & inſtaurandis, nihil gratum ſit deo: ut oſtendit Stephanus. Act. 7.

ARBOR OPERVM.

Cognitio dei.

EX recta dei cognitione ſequitur leta conſcientia, libera, & pacifica. Ex hac creſcit laus & amor erga deum: ut qui talia immenſa bona contulit nobis per Chriſtum ex hoc, deinde ſequitur uoluntarius animus facere, & omittere, & pati, omne quod deo beneplacet, ſiue in uita, ſiue in morte. Quam diu uiuis, habes exercere tuam fidem, & orare, et quam diu uiuis, nō potes eam ſatis confirmare. Hoc eſt fundamentum noſtræ hereditatis, ſuper quod deinde bona opera aedificanda ſunt. Quid bonorū operum habet Chriſtus? Nonne ideo bona ſunt omnia, quia tibi in bonum facta ſunt propter deum, qui commiſit ei talia opera facere tibi in bonum. Sic Chriſtus patri obediens

obediens in hoc fuit, quod nobis seruiuit & dilexit nos. Nunc quando tu sat habes, non habes amplius præceptum, in quo Christo seruias & obedias, quàm ut omnia tua opera eo dirigas, ut proximo utilia sint. Ideo in cœna dixit: Hoc est præceptum meum, ut diligaris uos inuicem. Fides facit quod Christus noster sit: & suis amor facit, ut nos sui simus.

Euangelium docet duplicia bona opera: altera Christi Euange-
sti propria, per quæ nos in fide saluamur: altera no- lium du-
stra propria, per quæ proximus noster iuuatur. pliaa ope

Cum cognouisti Christum, satis habes, quid hic a- ra docet.
ges in terra: nō ociosus eris. Cor quod cognouit Chri-
stum, cupit ut & alius sciat. Vnde incipit prædicare
alijs, & dominare quicquid cōtra cognitionē Christi
est. Hinc inde statim sequitur CRUX, & cōiucia Crux:
tur corpus, uitam, bona, amicos in periculum statu-
unt, donec te expellant ab eis in uitam æternam: tat-
men in his omnibus gaudendum, & æquissimo ani-
mo hæc omnia ferenda, ipsis etiam inimicis tuis hū-
manum esse existimes & præbere.

Hæc est recta Christiana uita, quod alijs seruit, si
cut tibi seruiuit, debemus alijs seruire, non ex merito Vita chri-
aut immerito eorum, sed mera charitate, præmium, stiana
non ab ipsis sed à deo expectare. Opus nō fit in gra- que sit,
tiam dei: hoc est, ille homo non cognoscit deum, nec
honorat eum, cū hoc opus putat se suis uiribus fecisse

M

quod

quod nemo in gratia & in Euangelio docet.
OPERA VIDENTVR MERCEDEM
AC IUSTIFICATIONEM
PROMITTERE.

- Iona. 3. **E**T uidit deus opera eorum, & conuersi sunt de
uia sua mala, & misertus est deus sup maliciã,
Gene. 15. Noli timere Abraham, ego protector tuus sum,
& merces tua magna nimis.
Mat. 25. Esuriui enim & dedistis mihi manducare, sitiui,
& dedistis mihi bibere, hospes erã, & collegistis me.
Hierc. 31. Quiescat uox tua à ploratu, & oculi tui à lachry
mis, quia est merces operis tui, ait dominus.
Pro. 24. Si dixeris, uires non suppetunt, qui inspectores
cordis ipse intelligit, nihil fallit, reddetq; homini iux
ta opera sua.
Hier. 32. Cuius oculi aperti sunt super omnes uias filiorũ
Adam, ut reddas unicuiq; secundum uias suas.
Actu. 10. Orationes tuæ et eleemosynæ tuæ ascenderunt in
memoriam in conspectu dei.
Ephes. 6. Scientes, quoniam unusquisq; quodcunq; fecerit
bonum, hoc recipiet à domino.
Galat. 6. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet.
Psal. 61. Potestas dei est, tibi domine misericordia, quia tu
reddes unicuiq; iuxta opera sua.
Exec. 33. Vnumquenque iuxta uias suas indicabo de uobis
domus Israël.

Redde

Redde unicuique secundum vias suas, quas nosti cum 2. Par. 6
habere in corde suo.

Qui calicem aquæ frigide dederit uni ex his minimis: amen dico vobis, mercedem non perdet. Marci. 9.

Hoc autem dico vobis, qui parce seminat, parce 2. Cor. 9
& metet.

Reddet deus iustis mercedem. Sapie. 10.

Qui bona fecerunt, ibunt in resurrectionem, qui vero mala, ibunt in ignem æternum. Mat. 25.

Filius hominis est venturus in gloria patris sui, cum angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera eius. Math. 16.

OPERA CHARITATIS ER/ GA PROXIMUM.

Frange esurienti panem tuum, & egenos uagosque induc in domum tuam. Esai. 58.

Finis autem præcepti est charitas, de corde puro, & conscientia, & fide non ficta. 1. Tim. 1.

Ne dicas amico tuo, uade & reuertere, & cras dabo tibi, quum statim possis dare. Prouer. 3.

Vnusquisque proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicit comportare &c. Esai. 41.

Non oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue eum, nec habeas super illo peccatum. Leuit. 19.

Quum repeteres à proximo tuo aliquam rem quam debet tibi, non ingredieris eius domum, ut pignus auferas. Deut. 24.

Leuit. 19. Non facies calumniam cum proximo, nec ui op-
primes cum.

2. Esd. 4. Neemias mandauit Israëlitis, qui ob annonam op-
pugnauerant bona sua, ut gratis fratribus restitue-
rentur.

Ioan. 15. Hoc est præceptum meum, ut diligatis uos inui-
cem sicut ego dilexi uos.

Mat. 22 Dilige proximū tuū sicut te ipsum. **Lu. 10. Mar. 12.**

OPERA MISERICORDIAE.

Prouc. 21. **F**acere misericordiam & iudiciū magis placent
domino quā uictimæ.

Ezee. 18 Et uir si fuerit iustus, & fecerit iudicium & iusti-
ciam, & hominem non contristauerit.

Osee. 6. Misericordiā uolo, & nō sacrificiū. **Mat. 9. & 12.**

Eccle. 35 Et qui facit misericordiam, offert sacrificium.

Mach. 7 Iudicium uerum iudicate, misericordiam & mise-
rationes facite, unusquisq; cum fratre suo.

Matt. 25 Quā diu nec fecistis uni de minoribus his, nec
mibi fecistis.

Mich. 6. Facere iudicium, & diligere misericordiam.

Mara. 12. Diligere proximū suum ut seipsum, plus est quā
uniuersa holocausta & uictimæ.

OPERA TESTIMONIA FIDEI.

2. Pet. 1. **F**ratres magis satagite, ut per bona opera cer-
tam uestram uocationem & electionem ue-
stram faciatis.

De his

De his te confirmare, ut curent bonis operibus præ- Titum. 3
esse, qui credunt deo.

In omnibus bonam fidem ostendentes, ut doctrinā Titum. 2
saluatoris nostri dei ornent in omnibus.

Cepit Iesus facere & docere. Act. 1.

Formam habet sanorum uerborum, quæ à me audi- 2. Tim. 1.
sti in fide & dilectione in Christo Iesu.

In omnibus tripsum præbe exemplum bonorum Titum. 2
operum in doctrina, in integritate, in grauitate, uer-
bum sanum irreprehensibile.

Luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant Math. 5.
opera uestra bona, & glorificent patrē uestrum, qui
est in cœlis, Mar. 4. Luca. 8.

Vt digne ambuletis uocatione, qua uocati estis cū Ephe. 4.
omni humilitate, & mansuetudine &c.

Vt in omnibus semper omnem sufficientiam ha- 2. Cor. 9.
bentes, abundetis in omne opus bonum.

ORATIO QVALIS.

Obscuro igitur primum omnium fieri obsecra 1. Tim. 2.
tiones, orationes, postulationes, gratiarū acti-
ones, leuantes puras manus, sine ira & disceptatiōe.

Mulier crede mihi, quia ueniet hora, quando neq; Ioan. 4.
in monte, neq; in Hierosolymis adorabitis patrē, sed
ueniet hora, & nunc est, quando ueri adoratores ado-
rabunt patrem in spiritu & ueritate &c.

In omni deprecatione & obsecratione orantes Ephe. 6.

M 3 omni

omnitempore in spiritu, & in ipso uigilantes in omni instantia.

1. The. 5. Sine intermissione orate, in omnibus gratias &c.

Luce. 6. Exijt in montem orare, & erat pernoctans in oratione dei.

Luca. 5. Ipse autem sedebat in desertum, & orabat.

Neamias ministrat regi, atq; ad interrogata responderebat, & tamen non minus cessat orare deum.

Mat. 14. Et dimissa turba, ascendit in montem orare.

ORATIO NON VACILLET.

Marc. 11. **O**Mnia quæcunq; orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient uobis.

Iacobi. 1. Postulet à deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropere, & dabitur ei, postulet autem in fide, nihil hæsitans.

Matt. 21. Amen amen dico uobis, si fidem habueritis, & nõ hæsitaueritis, & omnia quæcunq; petieritis in oratione credentes, accipietis.

Luca. 11. Cũ oratis, dicite. Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum &c.

ORARE DEBEMVS PRO INVICEM, ETIAM PRO INIMICIS.

Gen. 14. **L**Euo manum meam ad dominum deum excelsum, possessore cœli & terre, quod &c.

1. Rc. 12. Absit autem à me hoc peccatum à domino, ut cessem orare pro uobis, et docebo uos uiam bonam & rectam.

Domine

Domine ne statuas illis hoc peccatum.

Actu. 7.

Depræcatus est Dauid dominum pro paruulo, & ieiunauit Dauid ieiunio, & ingressus &c. 2. Re. 12.

Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint, id lob. 1.
est, maledixerint in cordibus suis &c.

Ora pro nobis dominū, quoniā mulier sancta es, iudith. 3
& timens deū. Et orate, ut firmū faciat deus consiliū
meū, nihil aliud fiat, nisi oratio p me ad dominū &c.

Orate pro inuicem, ut saluemini.

Iob. 5.

Orantes omni tempore in spiritu, pro omnibus sanctis, & pro me. Ephe. 6.

Nam oratio iusti hominis multū ualet. Sic Helias 3. Re. 17
orauit, ut non plueret, & non pluit per tres menses, & 18.

& rursus orauit, & cælum dedit pluuiam. 4. Reg. 1.

Depræcatus est Isaac pro uxore sua, eo quod esset sterilis. Gen. 15.

Orauerūt pro ipsis, ut acciperent spūm sanctum. Actu. 8.

Egressus Moses, tetendit manus ad dominum, & effaucerunt tonitrua & grando. Item. Exo. 8. 32. 17.

Pater dimitte illis, ne sciunt quid faciūt. His uerbis Luc. 23.
orauit ipse Christus pro inimicis suis.

Dixerūtq; ad Samuelē, ne cesses pro nobis clama- 1. Reg. 7.
re ad dominū deū nostrū, ut saluet nos de manu &c.

ORANDVM EST IN AFFLICTIONI-
BVS.

O Ratio autem fiebat sine intermissione ab Ec- Actu. 12,
clesia

clesia ad deum pro Petro, saluat, coniecto in uincula
ab Herode.

Luc. 22. Orate ne intretis in tentationem, & factus in agonia, prolixius orabat, & factus est sudor eius sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.

Actu. 7. Lapidabant Stephanum inuocantem & dicentē, Domine Iesu, suscipe spiritum meum.

Iona. 2. Orauit Ionas ad dominum deum suum de utero pisces, & dixit. Clamaui de tribulatione mea ad dominum, & exaudiuit me.

Dani. 9. Oraui ad dominum deum meū, & confessus sum, & dixi. Obsecro domine deus magne &c. Dani. 13. 3.

Neemia Sedi & fleui, & orabam ante faciem cœli, & du
Esdr. 2. xi. Quæso dñe cœli, & fortis, magne atq; terribilis.

ORATIO SPIRITUALIS.

Matt. 6. **E**T cum oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui
amant in Synagogis, & in angulis platearum
stantes orare &c.

Exo. 14. Mose angustatus, sed tamen in domino confisus,
licet non præmissa uocæ, & oratione uocali, clamaue-
rit, tamen auditus à domino. Quid clamas ad me?

Eccle. 5. Pauci sunt sermones tui coram domino.

Esai. 1. Cum multiplicaueris orationem, non exaudiam.

Ioan. 4. Deus adoratur in spiritu & ueritate.

1. Reg. 1. De Anna legitur, quod loquebatur in corde suo,
& labia eius non mouebantur, & uox eius penitus
non audiebatur.

Psallam spiritu, psallam & mente, orabo spiritu, 1. Cor. 14
orabo & mente.

ORANDVM SEMPER.

O Portet semper orare, & non deficere. Luce. 18
Sine intermissione crate, in omnibus gratias 1. The. 5.
agite.

Spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi Rom. 12.
instantes.

Orationi instate, uigilantes in ea gratiarum acti- Colos. 4
one orantes.

Orantes omni tempore in spiritu, & in ipso uigi- Ephe. 6.
lantes, in omni instantia & obsecratione.

Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem. Mat. 26.

Spiritus quidem promptus, caro autem infirma. Mar. 14.

Cor suum tradet ad uigilandum diluulo ad domi- Eccl. 39.
num, qui fecit illum, & in conspectu altissimi depre-
cabitur.

Nō impediaris, ora semper, & ne uerearis usq; ad Eccl. 18.
mortem iustificari ante orationem prepara animā.

Dixeruntq; ad Samuelem. Ne cesses orare & de 1. Reg. 17
mare pro nobis ad dominum deum nostrum, ut saluet
nos de manu Philistinorum.

ORATIO CHRISTIANORVM

SIT SOBRIA.

Humiliabam in ieiunio animam meam, & ora- Psal. 34
tio mea in sinu meo conuertetur.

Tobi. 12. Bona est oratio cum ieiunio, & eleemosyna magis est quam thesauros auri recondere, quoniam eleemosyna à morte liberat, & facit inuenire uitam eternam.

Actu. 10. Orationes tue & eleemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu dei.

Eccle. 7. Exorare & facere eleemosynam ne despicias.
ORARE OPORTET VNANIMITER ET HUMILITER.

Actu. 4. **V**nanimiter leuauerunt uocem ad deum, & dixerunt. Domine tu qui fecisti caelum & terram.

Actu. 1. Orantes dixerunt. Tu domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris &c.

Actu. 20. Et cum haec dixisset, positus genibus suis orauit cum omnibus illis, magnus autem fletus factus est omnium.

ORANDVM SIMPLICITER.

Eccle. 35. **O**Ratio humiliantis se in nubes penetrabit, & donec propinquet, non consolabitur, & non descendet, donec altissimus aspiciat.

Matt. 8. Leprosus ueniens, adorabat eum, dicens. Domine si uis, potes me mundare.

Ibidem. Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic uerbum, & sanabitur puer meus.

Luce. 18. Publicanus longe stans, nolebat nec oculos ad caelum leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens. Domine propitius esto mihi peccatori.

Orandum

ORANDVM, VT PRAEDICATO-
RES VERBI DEI LIBE-
RE LOQVANTVR.

ORantes pro me, ut detur mihi sermo in aperti-
one oris mei, cum fiducia notum facere myste-
rium euangelij, pro quo ligatione fungor. *Ephe. 6.*

Orate pro nobis, ut sermo dei currat, & clarifice-
tur sicut apud uos, & ut liberemur ab importunis &
malis hominibus. *2 The. 3.*

Orantes simul pro nobis, ut deus aperiat nobis osti-
um sermonis ad loquendum mysterium Christi. *Colos. 4.*

Rogate autem dominum messis, ut mittat opera-
rios in messem suam. *Lucæ. 10.*

Et nunc domine aspice in minas eorum, & da seruis
tuis, ut cum omni fiducia loquantur sermonem &c. *Actu. 4.*

OBEDIENTIA MELIOR VICTIMA.

Melior enim est obedientia quam uictima, &
auscultare magis quam offerre adipem arietum. *1. Reg. 15.*

Sanctet regnum tuum de manu tua, quia non obedisti
uoci domini, neque fecisti iram furoris domini &c. *1. Reg. 28.*

Vir obediens, loquitur uictorias.

Pro. 21.

Qui custodit præceptum, non experietur quicquam mali. *Eccle. 8.*

Maledictus uir qui non audierit uerba huius &c. *Hiere. 11.*

Multo enim melior est obedientia, quam stultorum &c. *Eccle. 4.*

Iudicate mane iudicium, & eruite ui oppressum
de manu calumniantis. *Hiere. 20.*

Facere

Prou. 21. Facere misericordiam & iudicium magis placet domino, quàm uictimæ.

Hiere. 7. Non præcepi eis in die, quæ eduxi eos de terra Aegypti, de uerbo holocaustorum & uictimarum, sed hoc uerbum præcepi eis, dicens. Audite uocem meam. Vide primum cap. Esaiæ.

MAGISTRATVI OBE-
DIENDVM.

Rom. 13. **O**mnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Nam non enim potestas est, nisi à Deo. Quæ autem ordinata sunt, à deo sunt. Itaq; qui resistit potestati, dei ordinatione resistit.

Titum 3. Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire.

1. Pet. 2. Subiecti igitur estote omni humane creature, uel humano statuto propter deum.

Mat. 22 Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt dei deo dentur.

Psal. 71. Ego dixi, dii estis, id est, iudices & doctores in populo, uidelicet, appellatione dei, & cōstitutione sunt tales, non hominum ordinatione.

Mat. 17. Ut autem non scandalizemus eos, uade ad mare, & mitte hamum, & eum pisem qui primus ascenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies staterem illum, sumes, da ei pro me & te.

Rom. 13. Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tribu-
tum

tum, cui ueſtigal, ueſtigal.

Dijſ non detrahes, & principi populi tui non ma- Exo. 22
ledices. Act. 23.

Omnes qui non obtemperarunt magiſtratu ſup-
plicium ſumpſerunt, & puniti ſunt, de Chore, Nume-
ri. 16. & ſæpiſſime reperiuntur exempla horum ſedi Num. 16
tioſorum, præcipue in libris Reg. & Act. Apoſt.

Vide Exodi 18. cap. quomodo poteſtas ſæcularis Exod. 13
inſtituta ſit.

PRINCIPIBUS QVANDO NON OBEDIENDVM.

Petrus & Ioannes reſpondentes dixerunt: Si iu- Act. 4.
ſtū eſt in cōſpectu dei, uos potius audire quā
deū, iudicate.

Saul dixit: Morte morieris Abimelech, tu & om- 1. Re. 22
nis domus patris tui, & ait emiſſarijs: Conuertimini
& interficite ſacerdotes domini. Noluerūt autem ſer-
ui regis extendere manus ſuas in ſacerdotes domini.

Obedire deo magis oportet quā hominibus. Act. 3.

Timuerunt autem obſetrices deum, & non fece- Exodi. 1.
runt iuxta præceptum regis Aegypti, ſed conſerua-
bant mares.

Matathias magna uoce dixit: Et ſi omnes gentes 2. Mac. 2
regi Antiochi obediunt, ut diſcedant unusquiſq; à ſer-
uitute legis patrum ſuorum, & conſentiant manda-
tis eius: ego & filij mei & fratres mei obediemus le-
gi patrum

gi patrum nostrorum . Propitius sit nobis dominus;
Nō est nobis utile relinquere legem & iusticias dei,
Non audiemus uerba regis Amiochi, uec sacrificabi-
mus, transgredientes legis nostræ mandata, ut eamus
altera uia.

IRAE RESISTENDVM.

- Iacobi. 5. **N**olite ingemiscere fratres in alterutrum, ut
non iudicemini.
Psal. 4. Irascimini & nolite peccare: sol non occidat su-
Ephe. 4. per iracundiam uestram.
Roma. 13. Et carnis curam ne feceritis in desyderijs.
Eccle. 7. Ne sis uelox ad irascendum, quia ira in sinu stul-
ti requiescit.
Roma. 6. Non ergo regnet peccatum in uestro mortali cor-
pore, ut obediatis concupiscentijs eius.
Rom. 12. Non uosmet ipsos defendentes charissimi, sed da-
Deut. 32. te locum iræ. Scriptum est enim: Mihi uindictam, &
ego retribuam, dicit dominus.

CHRISTO OMNIA SVBIE- CTA SVNT.

- Psal. 8. **O**Mnia subiecisti sub pedes eius, oues & bo-
ues uniuersas, insuper & pecora campi.
1. Cor. 13. Omnia subiecit pater sub pedes eius, præter se.
Mat. ult. Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.
Ephe. 1. Supra omnem principatum constituens ad dexte-
ram suā in cœlestibus, & uirtutē, & dominationem
Ioan. 13. Omnia dedit ei pater in manus, & quia à deo exiit.
Constituit

Constituisti eum super omnia opera manuum tua Hebr. 2.
rum, Et, Omnia subiecisti sub pedibus eius.

Ita pater, quoniam sic placitum fuit ante &c. Matth. 11
Omnia mihi tradita sunt à patre meo, &c.

Sede à dextris meis, quoadusq; ponam inimicos Hebr. 1.
tuos scabellum pedum tuorum. P sal 109

Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Lucæ. 10.
Apocal. 1. Daniel. 7. 1. Petri. 3. Ioan. 3. & 16. Esa. 33.

SOLICITUDO IN DEVM

CONIICIATUR.

OMnem solitudinē proicientes in eum, quo 1. Pet. 2.
nam ipsi est cura de uobis.

Contenti presentibus: ipse enim dixit, Non te derelinquam. Hebr. 13.
seram neq; derelinquam.

Non affliget dominus fame animam iusti, & in si Prouc. 10
dias impiorum subuertet: producit iumentis fœnum,
& herbam seruituti hominum: Dante te illis, colli-
gent, aperiente te manum tuam, omnia complebuntur.

Benedictio domini diuites facit, nec sociabitur eis Ibidem.
afflictio.

Affixit te penuria, et dedit tibi cibū manna, quod Deute. 8
ignorabas tu.

Nihil solliciti estis, sed in omni oratione & obse Phil. 4.
eratione cum gratiarum actione.

Nolite ergo solliciti esse, dicentes: Quid mandu- Matth. 6
cabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, &c.

Qui

2. Cor. 9. Qui autem administrat semen seminanti, & panem ad manducandum prestabit, &c.

Matt. 16. Quid cogitatis inter uos modice fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis neq; recordamini quinque panum in quinque millia hominum, & quomodo prunos sumpsisistis?

Psal. 54. Iacta super dominum curam tuam, & ipse te eruet: & non dabit in eternum fluctuationem iusto.

OMNIBVS PROPHE-

TARE LICET.

Iohel. 2. **E**T erit in nouissimis dieb. dicit dominus, effundam de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filij uestri & filiae uestrae, & uidebunt uisiones &c.

Aclu. 2. Si est tibi intellectus, responde proximo tuo.

Eccle. 5. Ponite corda uestra in omnia uerba mea quae ego testificor uobis hodie, ut mandetis ea filiis uestris custodire.

1. Cor. 14. Prophetae autem duo aut tres dicant, & ceteri dijudicent &c.

Deute. 6. Eruntque uerba haec, quae ego praecipio tibi hodie, & u. 4. in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis, & meditaberis

ORDINATIO PRAESBYTERO-
RVM OLIM QUOMODO
FIEBAT.

1. Tim. 5. **M**Anus cito nemini imposueris, neque communicaues peccatis alienis.

Orantes

Orantes imponentesq; eis manus, dimiserunt illos, Actu. 13.
 Et ipsi quidem missi à spiritu sancto.

Impositionis quoq; manuum, ut resuscites gratiã 2. Tim. 1.
 quæ est in te, per impositionem manuum mearum.

Apostoli manus imponunt accepturis spiritum san Actu. 8.
 Num. Act. 9. Exodi. 29.

ORPHANORVM PATER DEVS.

Liberabit pauperem à potente, Et pauperem cui Psal. 71
 non erat adiutor. parcet pauperi Et inopi, Et
 animas pauperum eorum saluas faciet.

Ne attingas paruulorum terminos, Et agrum pu Prou. 23.
 pillorum ne intres: propinquus enim illorum fortis
 est, Et ipse iudicabit contra te causam illorum.

Facit iudicium pupillo Et uiduæ, amat peregrini Deut. 10.
 num, Et dat ei uictum atq; uestitum.

Dominus custodit aduenas, pupillum Et uiduam Psal. 146
 suscipiet, Et uias peccatorum disperdet.

Turbabuntur à facie eius patris orphanorum, et Psal. 67
 iudicis uiduarum.

Tibi derelictus est pauper, orphanorum tu eris ad Psal. 9.
 iutor.

Non derelinquam uos orphanos, ueniam ad uos. Ioan. 14

Væ qui condunt leges iniquas, Et scribentes iniu Esaiæ. 10
 sticiam scripserunt, ut opprimerent in iudicio paupe
 res, Et uim facerent uiduæ, Et cause humilium po=
 puli mei, ut essent uiduæ præda eorum, Et pupillos di
 riperent.

N

Opprima-

Sapien. 2 Opprimamus pauperem istum, & non parcamus uiduæ, nec reuereamur canos multi temporis.

Scriptura plena est huiusmodi locis, quia orphani & uiduæ sunt imbecilles coram mundo, quam ob causam dominus protector eorum est.

SCULPTILIA CONFRINGENDA.

Deut. 7. **A**ras eorum subuertite, & confringite statuas lucosq; succidite, & sculptilia comburite.

Deut. 12. Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri eritis, dissipate aras eorū, confringite statuas, lucos igne cōburite, & idola cōminuite.

Exo. 34. Aras eorū destrue, cōfringe statuas, lucosq; succide

4. Re. 11. Ingressus est omnis populus terræ templum Baal & destruxerunt aras eius, & imagines contriuerunt ualide.

2. Par. 14. Assa fecit quod placitum erat in conspectu dei sui & subuertit altaria, &c.

4. Re. 23. Altare illud excelsum destruxit, & combussit, & comminuit in puluerem.

2. Pa. 23. Ingressus est omnis populus domum Baal, & destruxerunt eam, & altaria, & simulachra illius contriuerunt.

PRAEDESTINATIO.

Exodi. 33. **E**go ostendam omne bonum tibi, & uocabor in nomine domini coram te, & miserebor cui uolero, & clemens ero in quem mihi placuerit.

Dominus

Domini enim sententia fuerat, ut indicaretur cor Iosue, ut.
da eorum, & pugnarent contra Israel, & caderent;
& non mererentur ullam clementiam, sed ut perirent.

Vniuersa propter semetipsum operatus est domi Prou. 16.
nus: impium quoque ad diem malum.

Prædestinati secundum propositum eius, qui ope Ephes. 1.
ratur omnia secundum consilium voluntatis sue.

Repromissionem accipiant, qui uocati sum, ateri Hebr. 9.
ne hereditatis.

Et crediderunt quotquot erant præordinati ad ui Actu. 13.
tam æternam.

Dilexi uos, dicit dominus, & dixistis, In quo dile Malac. 1.
xisti nos? Nonne frater erat Esau Iacob, dicit domi-
nus, & dilexi Iacob, Esau autem odio habui?

Non uolentis est, neque currētis, sed misercordis dei. Roma. 9

Quos dedisti mihi ego custodiui, & nemo ex eis Ioan. 17.
perijt, nisi filius perditionis.

Domini autem nutu dissipatum est consilium Achi 2. Re. 17
tophel utile, ut induceret dominus &c.

Vocauit uos uocatione sua sancta, non secundum 2. Tim. 1.
opa nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam quæ
data est nobis in Christo Iesu ante æterna tempora.

Nonne duo passeret assc uenēūt? & unus ex illis Matth. 10
non cadet super terram sine patre uestro. Vestri aut
capilli capitis omnes numerati sunt.

Nemo potest uenire ad me, nisi fuerit ei datum, Ioan. 6.

aut nisi pater traxerit eum.

Eze. 24 Sed nec mūdaberis prius, donec quiescere faciam indignationem meam in te.

Roma. 11 In hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae dei saluae factae sunt, quod quærebat Israel, hoc non est consequutus.

3. Reg. 12 Non acquieuit Rhoboam populo, quoniam aduersatus fuerat eum dominus, ut suscitar et uerbū suum quod loquutus erat.

Prou. 21. Sicut diuisiones aquarū, ita cor regis in manu domini, quocumq; uoluerit inclinabit illud.

Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem.

Prou. 20 A dño dirigūtur gressus uiri, quis aut hominum?

2. The. 2 Quod elegerit ab initio in salutem, in sanctificatione.

Ioan. 15. Ego uos elegi, & posui uos ut eatis, & fructum
& 6. afferatis. Omne quod dat mihi pater, nō eijciā foras

2. Tim. 2 Cognouit dominus qui sunt eius.

Deu. 29 Non dedit uobis dominus cor intelligens, & oculos uidentes, & aures quæ possint audire.

Prou. 16. Cor hominis disponit uiam suam, domini autem est dirigere gressus suos.

Deut. 2. Noluit Sion rex E sebon dare nobis transitū: quia indurauerat dominus deus tuus spiritum eius, & obfirmauerat cor illius.

Ioan. 6. Sciebat enim ab initio Iesus, qui essent credituri.
Cum

Cum auertisset humerum suum, ut abiret à Samu/ 1. Reg. 10
ele, immutauit ei dominus cor aliud.

Filij Heli non audierunt uocem patris sui, quia uo 1. Reg. 12
luit dominus occidere eos.

PECCATORES SVMVS OMNES

NATVRA.

Sensus enim & cogitatio humani cordis in ma= Gene. 8.
lum prona sunt ab adolescentia sua.

Omnes declinauerūt, simul inutiles facti sunt, nul Psal. 13.
lus est iustus, ne unus quidem.

Videns autem deus, quod multa malitia hominum Genes. 6.
esset in terra, & aucta cogitatio cordis intenta esset
ad malum omni tempore.

Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Hier. 2.
Borith, maculata es in iniquitate tua coram me.

Omnes enim peccauerunt, & egent gloria dei. Roma. 3.

São enim quia prauaricans prauaricaueris, & Esa. 48.
transgressorem ex utero uocaui.

Gramē seminis mali seminatū est in corde Adam 4. Esd. 4.
ab initio, & quantum impietatis generauit usq; nūc.

Nos omnes pleni sumus impietate.

Vidit præsumptionem cordis eorum, quoniam ma/ Eccle. 18
la est, & cognouit subuersionem, quoniam nequā est.

Iniqui omnes filij hominum, & iniqua illorū om- 3. Esd. 4.
nia opera, & non est in ipsis ueritas.

Quid est homo, ut immaculatus sit, & ut iustus Job. 15.

appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius,
nemo immutabilis, & cœli non sunt mundi in conspe-
ctu eius, quanto magis abominabilis & inutilis ho-
mo, qui bibit quasi aquam iniquitatem.

- Psal. 5.** Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt, nō
est qui faciat bonum, non est usq; ad unum.
- Hier. 17.** Prauum est cor hominis & inscrutabile.
- Psal. 115.** Omnis homo mendax.
- Eccle. 7.** Non est homo iustus in terra, qui faciat bonū, &
non peccet.
- 1. Ioan. 1.** Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ip-
si nos seducimus, & ueritas in nobis non est.
- Exo. 34.** Auferas iniquitatem, & scilicet atq; peccata, nū-
lusq; apud te per se innocens est.
- Matt. 19.** Nemo bonus nisi unus deus solus. **Mar. 10.** **Lu. 18.**
- Psal. 50.** Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in
peccatis concepit me mater mea.
- Pro. 20.** Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus
sum à peccato.
- Eccle. 3.** Ne despicias hominem auertentem se à peccato,
neq; improperes ei, memento quoniam omnes in cor-
ruptione sumus.
- Esai. 64.** Et facti sumus ut immundi omnes nos, & quasi
pannus menstruata mulieris.
- Ephe. 2.** Eramus natura filij iræ, sicut & ceteri.
- Rom. 11.** Conclussit enim deus omnia in incredulitate, ut
omniū

omnium misereatur. Osee. 4. Psal. 31. & 57.

Alienati sunt peccatores à uulua, errauerunt ab uite Psal. 57
ro, locuti sunt falsa.

PECCATVM PVNIT PECCATVM,
ET EXCAECAT HOMINEM.

NEc mundaberis prius, donec quiescere faciam Ezech. 24
indignationem meam.

Omnia hæc mala uenient propter malitiam cogita- Hier. 4.
tionum uestrarum,

iniquitates uestræ diuiserunt inter uos & deum Esai. 59.
uestrum, & peccata uestra absconderunt faciem eius
à uobis, ne exaudiret.

Quorum autem cor post offendicula & abomina- Ezech. 11.
tiones suas ambulat, horum uiam in capite suo ponā,
dicit dominus deus.

Propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter Ezech. 30.
peccata tua dura fca hæc tibi.

Excecauit enim illos auaritia & malitia eorum. Sapiē. 2.

Et sicut non probauerūt deū habere in notitia, tra- Roma. 1.
didit illos deus in reprobū sensum, ut faciant ea quæ
nō conueniūt, repletos omni iniquitate, malitia &c.

Mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis Ibidem.
recipientes &c.

IUSTIFICATIONIS INITIVM

NON PENES NOS EST.

Confidens in hoc ipsum, quia qui cæpit in no- Philip. 1.
N 4 bis

bis opus bonum, perficiet usq; in diem Christi.

Colos. 1. Secundum operationē eius, quam operatur in me uirtute. Qui idoneos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine sanctorum.

Philip. 2 Deus est enim qui operatur in uobis, & uelle & perficere pro bona uoluntate.

Psal. 79. Et perfice eam quam planta uit dextera tua, & super filium hominis quem confirmasti tibi.

Hier. 17 Sana me domine, & sanabor, saluum me fac, & saluus ero, quoniam laus mea tu es.

Psal. 85. Da potentiam tuam seruo tuo, id est, robur spiritus, ut possim in te persistere, uel inuitis portis inferorum. **Hiere. 31. Psal. 79. 85. 118.**

PRINCIPEM MALVM MERETVR
POPVLI PECCATVM.

Esaie. 3. **E**T dabo pueros principes eorum, ut effœminati dominabuntur.

Osee. 13. Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatione mea.

Iob. 34. Qui regnare facit hominem hypocritam, propter peccata populi.

Esa. 29. Claudet oculos uestros, & prophetas & prināpes uestros, qui uident uisionem, operient.

Esaie. 1. Principes tui infideles, socij furum, omnes diligūt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & causa uiduæ non ingreditur ad illos.

Comedentes

Comedentes & bibentes surgite principes, arripite *Eesai. 21.*
 & clypeum.

Princeps postulat & iudex in reddendo est. Et *Mich. 7.*
 principes eius in muneribus iudicabant. *Eccl. 3.*

Principes eius in medio illius quasi lupi rapientes *Ezec. 22.*
 praelum, ad effundendum sanguinem, & ad perden-
 das animas, & auare sectando lucrum.

Ceperunt principes furere à uino, extendit manū *Osc. 7.*
 suam cum illis.

Principes eorum in medio eorum, quasi leones *Soph. 3.*
 rugientes.

PECCANS SERVVS PECCATI.

A Men amen dico uobis, quia omnis qui facit *Ioan. 8.*
 peccatum, seruus est peccati.

Cū enim serui essetis peccati, liberi fuistis iusticiæ. *Rom. 6.*
 Libertatem illis promittentes, cum ipsi serui sint *2. Pet. 2.*
 corruptionis &c.

PROPHETIAE DE CHRISTO VENTURO.

E T erit in nouissimis diebus, præparatus mons *Esa. 2. 2.*
 domini in uertice montiū, & eleuabitur super
 colles &c. per totum caput.

Non auferetur sæptum de Iuda, & dux de femo *Gen. 49.*
 re eius, donec ueniat qui mittendus est, & ipse est ex
 & 3.
 peccatio gentium. *Dan. 9.*

- Hier. 23.** Ecce dies ueniunt, dicit dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex, & sapiens erit, Et uocabunt eum deus noster, Gen. 22. Deut. 28.
- Esaï. 7.** Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, & uocabitur nomen eius Emanuel, quod est deus nobiscum. Zacharia. 8. & 9.
- Ezec. 37** Dauid seruus meus princeps eorum in perpetuum, Et perauit illis fœdus pacis, pactum sempiternum eritis. 2. Regum. 7.
- Esaï. 28.** Ecce ego mittam in fundamentis Zion lapidem angularem, lapidem probatum, Qui crediderit non festinet. Agge. 2. Veniet desideratus cunctis gemitibus.
- Ezec. 37** Seruus meus Dauid rex super eos, & pastor unus erit omnium eorum. In iudicijs meis ambulabunt, & mandata mea custodient, & facient ea.
- Esaïa. 11.** Egredietur uirga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spūs domini.
- PROPHETIAE DE ANTICHRISTO ET REGNO SVO.
- Marc. 13.** **C**um uideritis autem abominationem desolatam, quoniam stantem ubi non debet, qui legit intelligat.
- 2. The. 2** Quoniam nisi uenerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne &c.
- Dani. 8.** Cōsurget rex impudēs facie, & intelligēs propositiones, & roborabitur fortitudo eius, sed nō uiribus. Gladius

Gladius super brachium eius, & super oculū dextrum eius, brachium eius ariditate siccabitur. Et oculus dexter eius tenebrescens, obscurabitur. Zach. 11.

Et erit in templo abominatio desolationis, & usque Dani. 9.
que ad consumationem.

Audistis quod antichristus uenturus sit: nunc antichristi multi facti sunt: Vnde scimus quia nouissima hora est. Ex nobis prodierunt, sed nō erant ex nobis.

Et faciet iuxta uoluntatem suam rex, & eleuabitur, & magnificabitur aduersus omnē deum, & aduersus deum deorum loquetur. Dani. 11.

Probate spiritus, si ex deo sint, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. 1. Ioan. 4.

Adbuc sume tibi uasa pastoris stulti, quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non uisitat, dispersum nō quaeret, & contritum non sanabit. Zach. 11.

Bestia quarta, regnū quartum erit in terra, quod maius erit omnibus regnis, & deuorabit uniuersam terram: & sermones contra excelsū loquetur &c. Dani. 7.

Nam mysterium iam operatur iniquitatis, tantum ut qui teneat, nūc teneat, donec de medio fiat. 2. The. 2.

PROPHETIAE APOSTOLORVM DE PSEVDOPROPHETIS

ADVENTVRIS.

Spiritus autem manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus 1. Tim. 4.

spiritibus erroris & doctrinis demoniorum in hypo-
crisi loquentium mendacium.

1. Ioan. 4 Charissimi nolite omni spiritui credere, sed proba-
te spiritus, si ex deo sint, quoniam multi pseudopro-
phetæ exierunt in mundum.

2. Pct. 2. Fuerunt uero & pseudoprophetæ in populo, sicut
& in uobis erunt magistri mendaces, qui introducēt
sectas perditionis.

2. Tim. 3. Hæc autem sato, quia in nouissimis diebus insta-
bunt tempora periculosa, & erunt homines seipso-
s amantes, cupidi uoluptatum amatores, magis quam
dei, habentes speciem quidem pietatis, uirtutem ab-
negantes.

Epistola Subintroierunt enim quidam homines, qui olim
Iude. præscripti sunt in hoc iudicium impij, domini nostri
gratiam transferentes in luxuriam.

Philip. 3 Videte canes, uidete malos operarios, uidete con-
cisionem.

2. Tim. 4 Erit enim tempus, cum sanam doctrinam nō su-
stinebunt, sed ad sua desyderia coæruabunt sibi ma-
gistros prurientes auribus, & à ueritate quidem au-
ditum auertent, ad fabulas autem conuertentur.

2. Pct. 3. Hoc primum scientes, quod uenient in nouissimis
diebus in deæptione illusores iuxta proprias concu-
piscētiās ambulantes, dicentes. Vbi est promissio aut
aduentus eius. Act. 20. 2. Cor. 11. Rom. 16.

Prædicato.

PRAEDICATORES VERBI
DEI AVDIANTVR.

Credite in domino deo uestro, & securi eritis. 2. Pa. 20
Credite prophetis eius, & cuncta euenient
prospera.

Reuertimini à uestris pessimis uijs, & custodite 4. Re. 17
præcepta mea & ceremonias, iuxta omnem legem
quàm præcepi patribus uestris: & sicut misi ad uos
in manu seruorum meorum prophetarum.

Omnia ergo quæcunq; iusserint uos seruare, serua Matt. 23.
te & facite.

Qui uos audit, me audit: & qui uos spernit, me Luca. 10.
spernit.

Qui recipit quemcumq; misero, me recipit. Ioan. 13.

Qui reijcit uos, non reijcit homines, sed deum. 1. The. 4
Exodi. 18. Deut. 32. 33. Iob. 34. Psal. 137. Esa. 49 Verbum
46. Hier. 9. 5. 6. 31. Ezech. 2. Mich. 6. dei præci

POENA ILLORVM QVI VERBO pitur au/
DEI ADVERSANTVR. diri.

Dabo eos in uexationem uniuerfis regnis ter/ Hier. 29
re in maledictionem, & in stuporem, & in
sibulum, & in opprobrium cunctis gentibus, ad quas
ego eieci, eo quod nō audierint uerba mea, dicit do-
minus, quæ misi ad eos per seruos meos prophetas, de
nocte consurgens, & mittens, & non audistis uos, er-
go audite uerbum domini.

Noluc

Zach. 7. Noluerunt attendere, & auerterunt scapulam, recedentes, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor posuerunt ut adamantem, ne audirent legem & uerba quæ misit dominus exercituum in spiritu suo sancto, per manum prophetarum priorum: & factum est sicut loquutus sum, & non audierunt: Sic clamabunt, & non exaudiam, dicit dominus exercituum.

Prouc. 1. Conuertimini ad correctionem meam: En proferam spiritum meum, & ostendam &c.

Matth. 10. Quicumque non receperit uos, neq; sermones uestrorum, exeuntes foras de domo, uel ciuitate, excutite puluerem de pedibus uestris: Amen dico uobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum in die iudicii, quàm illi ciuitati.

Esaie. 5. Abiecerunt legem domini exercituum, & eloquium sancti Israel blasphemauerunt: ideo iratus est furor domini in populum suum, & extendit manum suam super eum, & percussit eum.

Hiere. 11. 25. 4. Reg. 17. Esa. 30. Ezech. 22. Hierc. 23. 2. Thess. 1. 1. Pet. ult. Lcuit. 26. Hierc. 28. 6. Matth. 11. Luca. 10. Mar. 6. Matth. 18. Lu. 9. Act. 14. Hierc. 35. 10. 13. 1. The. 4. Eze. 33. 3. Deu. 21. Psal. 77.

PSEVDOPROPHETAE NON
AUDIANTVR.

Hierc. 23. Nolite audire uerba prophetarum, qui prophetant uobis, & decipiunt uos, uisionem cordis sui

sui loquuntur, non ore domini.

Propheta qui arrogantia loqui uoluerit, quæ ego Deut. 18.
non præcepi illi, ut diceret &c.

Non audies uerba propheta illius, aut somniato- Deut. 13.
ris: quia tentat uos dominus deus uester, ut palam fi-
at, utrum diligatis eum an non.

Nolite audire uerba prophetarum, dicentium uo Hier. 27
bis: Non seruietis regi Babylonis.

Non uos seducant propheta uestri, qui in medio Hier. 29
uestram, & diuini uestri, & ne attendatis ad somnia
uestra, quæ uos somnatis, quia falsi ipsi prophetant
uobis in nomine meo, & nō nisi eos, dicit dominus.

P SEVDODOCTORES Q VO-
MODO OBIVRGANDI.

Increpa illos dure, ut sani sint in fide.

Titum. 1.

Prædica uerbū, instā oportune, importune, ar- 2. Tim. 4
gue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.

Maledictus qui facit opus domini fraudulentē. Hic. 48

Dura ceruice & incircumcisis cordibus & auri- Actu. 7.
bus, uos semper spiritui sancto restitistis, sicut patres
uestri, ita uos.

Christus uocat phariseos cæcos, stultos, hypocri- Matt. 23.
tas, aliās generationē prauā, adulterā, filios diaboli.

Paulus Galatas uocat insensatos, Græcos malas Galat. 3.
bestias, uentres pigros, pseudoapostolos, canes, ma- 1. Cor. 15.
los operarios. Ioannes Baptista uocat phariseos ge- Philip. 3.
nus uiperinum, & geniminam. Matth. 3.

Esai. 1. 7. Esaias principes Israël fures, homicidas. sceleres
& 28. illusores, caudas fumigantium titionum uocat.
Mich. 4 Micheas appellat eas pingues uaccas. Item 2. Pe
tri. 2. & in epistola iudæ, Christus nusquam non in
uehitur in phariseos.

PSEVDOPROPHETAE A DO/
MINO MITTVNTVR.

Ezec. 14 **E**T propheta cum errauerit, & loquutus fuerit
uerbum, ego dominus decipi prophetam illum.
Osee. 9. Scitote Israël, stultum prophetam, insanū uirum
spiritalem, propter multitudinem iniquitatis tuæ, &
multitudinem amentie.
Esai. 29. Claudet oculos uestros, & prophetas, & princi
pes uestros, qui uident uisionem operient.
3. Re. 22 Ego decipiā illum. Egrediar & ero spiritus men
dax in ore omnium prophetarum eius.
Hier. 4 Erit in die illa. peribit cor regis, & cor principū,
& obstupescant sacerdotes, & propheta consternan
buntur.

POENA SEQVETVR IM/
PIOS DOCTORES.

1. Tim. 3. **H**I qui resistunt ueritati, homines corrupti men
te, reprobī circa fidē, sed ultra non perficient.
Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut
& illorum fuit.

Esai. 9 Omnis uolenta predatio cum tumultu, & uestis
mentium

mentum mixtum sanguine erit in combustionem, & cibis, & ignis.

Flens dico inimicos crucis Christi, quorum finis Philip. 3. interitus, quorum deus uenter est, & gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt.

Mali autem homines & seductores proficiunt in 2. Tim. 3. peius, errantes, & in errorem mittentes.

Stultus enim fatua loquetur, & cor eius faciet ini Esai. 32. quitatem, ut perficiat simulationem. post dies & annum, & uos conturbamini confidentes.

Quibus iudicium iam olim non cessat, & perditio eorum non dormitat. 2. Pet. 2.

Labia iusti crudunt plurimos: qui autem indocti Prou. 10. sunt, in cordis aegritate moriuntur. Sapientes abscondunt scientiam, os autem stulti confusio est.

POENA PROHIBENTIVM PROPHETARE.

Suscitavi de filiis uestris in prophetas, & de iu- Amos. 2. uenibus uestris Nazareos, & propinabitis uinum Nazareis & prophetis. Ecce ego stridebo subter uos, sicut stridet plastrum onustum faxo.

Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tibi, & ponam uerba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia quae praecepero illi. Qui autem uerba eius, quae loquetur in nomine meo audire noluerit, ego ultor existam. Deuta 18.

Promissiones

PROMISSIONES VETERIS TESTAMENTI.

- Gene. 22.** **I**N semine tuo benedicentur omnes gentes terre.
26. 28. **I** Orietur stella ex Iacob, & cōsurget uirga de
Num. 14 Iſraēl, & percutiet duces Moab.
2. Reg. 7. Suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de
1. Pa. 17. utero tuo, & firmabo regnum eius.
Deut. 18 Prophetam suscitabo de medio fratrum suorum,
 similem tui, & ponam uerba mea & c.
Gene. 15 Suspice cœlum, & numera stellas, si potes: & di
9. 17. xit dominus, Sic erit semen tuum.
Psal. 131. Hierc. 30. 33. Esaiæ. 11. & 7.

PROMISSIONES NOVI TESTAMENTI.

- Rom. 4.** **A**Braham præter spem sub spe credidit, ut fieret pater multarum gentium.
Actuū. 2 Vobis enim est repromissio & filiis uestris, & omnibus qui longe sunt, quoscumq; aduocauerit dominus deus noster.
Hebr. 7. Promissiones Abrahamæ, nempe promittens deus, quoniā neminē habuit per quem iuraret maiore, iurauit per semetipsum dicens: nisi benedicēs benedicā.
Roma. 9 Nō enim omnes qui ex circumcisione sunt Iſraēl hi sunt Iſraēlitæ, neq; qui semē sunt Abrahamæ omnes filij, sed in Isaac uocabitur tibi semen.
2. Petr. 1. Qui uocauit nos propria gloria & uirtute, per quem

quem maxima & preiosa nobis donauit.

Hæc est repromissio quam ipse pollicitus est nobis 1. Ioan. 2
uitam æternam.

POENITENTIA VERA:

Post hæc percussit cor suum Dauid, eo quod ab 1. Re. 24
scidisset oram chlamidis Saul silenter. Dixitq;
ad uiros suos: Propitius sit mihi dominus, ne faciam
hanc rem domino meo Christo domini, ut mittam ma-
num meam in eum, quia Christus domini est.

Ego sum qui peccaui, & ego inique egi. Isti, qui 2. Re. 24
oues uinc, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus 1. Par. 21.
tua contra me, & contra domum patris mei. 2. Re. 12.

Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod Hier. 18
loquutus sum aduersus eam, agam & ego pœniten-
tiam super malo quod cogitauit, ut facerem ei, &c.

In fletu uenient, & in misericordia reducam eos, Hier. 31.
& adducam eos per torrentes aquarum in uia recta.

Nec mundaberis, donec quietescere faciã indigna- Eze. 24
tionem furoris mei.

Quæ enim secundum deum tristitia est, pœniten- 2. Cor. 7
tiam in salutem stabilem operatur. Ezech. 18.

POENITENTIA FALSA.

Pharao misit & uocauit Moysen & Aaron, di- Exod. 9:
cens ad eos: Peccaui etiam nunc: Dominus in-
stus. & ego & populus meus impij. Orate dñm, ut
desinant tonitrua dei, et grando, ut dimittã uos &c.

O 2 Peccauit

1. Reg. 15 Peccaui, ait Saul, sed nunc honora me cum senioribus populi mei, & coram Israël, & reuertere mecum ut adorem dominum deum tuum. Peccaui, quia praeteruaricatus sum sermonem domini, & uerba tua, timens populum, & obediens uoci eorum.

Gene. 4. Maior est iniquitas mea quam ut ueniam merear. Ecce eijcies me hodie a facie terrae, & a facie tua abscondar, & ero uagus, profugusque.

Mat. 27 Iudas ait: Peccaui, tradens sanguinem iustum.

Pœnitentia humana Pœnitentia istæ proprie est impiorum, quæ coram deo non est pœnitentia. Siquidem dolent damna rerum

24. & animi angustiam, in quam sentientes iam dei iudicium inciderunt, à qua angustia si possint liberari, in æternum condemnarent. Sic & Cain uolebat abesse tremorem in quem inciderat, sed ueniā delicti ex animo rogare non potuit. Sic Saul in angustia deprehensus, non deprecatus est ut remitteretur contemptus dei, qui tamen angustiam uoluisset abesse: & quum non aliud uideret remedium. gladio se interfecit, sicut Iudas laqueo. Quis non uidet Iudam tunc doluisse facti? quia iudicio dei intusangebatur, qui tamē peccati ueniam rogare non potuit. Vide & lege egregium

2. Mac. 9 de Antiocho, 2. Machab. 9. Hæc Pomeranus.

PROSPERITAS ET SATIETAS
RERVM QUID PARIANT.

Deut. 32. Incrassatus est dilectus & recalcitrauit, incrassatus

tus, impinguatus, dilatatus, dereliquit deum factorem,
recessit a deo salutari suo.

Saturati eos & moechati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur, & qui amatores in sceminas, & emissarii facti sunt unusquisque, ad uxorem proximi sui hinniebat.

Iuxta pascua sua adimpleti sunt & saturati sunt, Osee. 13.
& eleuauerunt cor suum, & obliui sunt mei.

Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Exo. 32.

Cumque comederint & saturati, crassique fuerint, Deus. 31.
auertentur ad deos alienos, & seruient eis, & blasphemabuntque me, & irritum facient pactum meum.

Filij Israel educti ex Aegypto, accipiebant rursum ad Num. 11.
Aegyptiacos pisces & pipones.

Decet panis, non sunt aquae, anima nostra iam naufragat super cibo isto leuissimo. Num. 21.

Exemplum habes in Ezechia, qui in aduersitate per. 2. Par. 32.
seuerauit, in prosperitate defecit. 2. Para. 32. Esa. 39. Esai. 39.

Cumque roboratum fuisset regnum Rhoboam, & 2. Par. 12
confortatum dereliquit legem domini, & omnis Israel cum eo. 2. Para. 26. Sic Dauid in Hierusalem factus est adulter, homicida, & numerauit populum, 2. Regum. 24. De Abraham & Loth. Gene. 13. Item Gene. 13.
Deutero. 6. 8. Luca. 16. De epulone, & de auaro, Lu. 16. 12.
Luca. 12.

PAX SERVANDA.

Matt. 5. **B**EATI pacifici, quoniam hi filij dei uocabuntur.
Beati mites, quoniam ipsi hereditatem accipien-
t terra, Matth. 3.

Hebr. 12. Pacem sectemini in omnibus, & sanctimoniam, si-
ne qua nemo uidebit dominum.

Eccle. 4. Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesti-
cos tuos, & opprimēs subiectos tibi. Ro. 12. 1. Cor. 14.

Rom. 14. Quæ pacis sunt sectemur, & quæ ædificationis,
alius erga aliū, ppter opus illorū pacē habere cū illis.

1. The. 5. Vnanimis sitis, in pace agite, & deus charitatis
ac pacis erit uobiscum.

PACIS EXEMPLA.

Ioan. 20. **C**HRIStus discipulis optat pacem, ait. Pax uobis,
Marc. 9. **C**Ut inter se quoq; habeāt pacē, hortatur, Mar. 9.

Ioan. 14. **I**oan. 14. Habete inter uos inuicem saltem & pacem.

Roma. 1. Paulus optat pacem omnibus ecclesijs, quibus scri-
bit gratia & pax.

Ioan. 13. In hoc cognoscent homines quod uere discipuli mei
sitis, si dilexeritis inuicem, similiter discessurus ab eis,
nihil aliud relinquit nisi pacem, dicens. Pacem relin-
quo uobis.

Esai. 53. Quam pulchri pedes euangelizantium pacem.

PACIS INTERNAE PROMIS- SIONES.

Esai. 2. **E**T conflabunt g' adios in uomeres, & lanceas
in falces. Et sede

Et sedebit uir subtus uineam suam, & subtus ficū Mich. 4.
suam, & non erit qui diterreat eum.

In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit Hier. 23.
confidenter. & 33.

Dormire faciam eos fiduāliter.

Osee. 2.

Et erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silenti- Esai. 32.
um, & securitas usq; in sempiternū. Et sedebit popu-
lus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fi-
ducia, & in requie opulenti. Ad hunc modū prophe- Esa. 66.
ta describūt regnū Christi fore regnū securitatis &c.

PARENTVM EST DOCERE

PVEROS.

Patres nostri annuntiauerūt nobis opus quod ope Psal. 43
ratus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.

Eruntq; uerba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie in Deut. 6.
corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis.

Docete filios uestros, ut illa meditentur.

Deut. 11.

Qui diligit filium suum, assiduatur illi flagella, ut Eccl. 30
letetur in nouissimo suo.

Erudi filium tuum, ne desperes, ad interfectionem Pro. 19.
autem eius ne ponas animam tuam.

Patres ne prouocetis ad iram liberos uestros, sed Ephe. 6.
educetis eos per eruditionem, & correptionē domini.

Doceatisq; filios Israel omnia legitima mea, quæ Leuit. 16
locutus sum ad eos per manum Mosi.

Qui doat filium suū laudabitur in illo. Qui do- Eccl. 30

et filium suum, in zelum mittit inimicum, & in medio amicorum gloriabitur in illo.

Colos. 3. Patres ne prouocatis liberos uestros, ne despondeant animum.

Eccl. 30. Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas.

Prou. 13. Qui parat uirga, odit filium suum.

Pro. 23. Si percuideris cum uirga, non morietur. Deut. 4. Leuitia 15.

Pro. 22. Stulticia colligata est in corde pueri, & uirga discipline fugabit eam.

PARENTIBVS OBEDIENDVM.

Exo. 20. **H**onora patrem tuum & matrem tuam, ut sis longeuus super terram.

Leuit. 19. Vnusquisq; patrem suum & matrem suam timeat.

Eccle. 3. Iudicium patris audite filij dilecti, & sic facite ut salui sitis. Qui honorat patrem suum iocundabitur.

Ephe. 6. Filij obedite parentibus uestris in domino, nam id iustum est. Honora patrem tuum & matrem, quod est preceptum primum in promissione, ut bene sit tibi,

Exo. 20. & sis longeuus in terra.

Colos. 3. Filij obedite parentibus in omnibus, hoc enim bene placet domino.

Deut. 5. Honora patrem & matrem, sicut precepit tibi deus.

Matt. 15. minus deus tuus, ut longo tempore uiuas.

Exo. 21. Qui percuiderit patrem aut matrem, morte morietur

etur, qui maledixerit patri uel matri morte moriatur.

Maledictus qui non honorat patrem suum & matrem suam. Deut. 27.
Leuit. 20. Prou. 6. 15. 20. 23. 28. Eccle. 3.

7, 23. Iudi. 9.

Heli male educans filios, cecidit de sella. Et Adonias filius Agith eliuabatur dicens. Ego regnabo, nec corripuit eum pater suus aliquando, dicens. Quare hoc fecisti? 1. Re. 4. 3. Reg. 1.

PATIENTIA.

IN mundo afflictionem habetis, sed bono animo sitis, ego uia mundum. Ioan. 16.

Per tollerantiam curramus in proposito nobis ætæ tamine, respicientes ad fidei duam & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio pertulit crucem, ignominia contempta. Hebr. 12.

Quæ est enim fortitudo mea, ut sustineam, aut quis finis meus, ut patienter agam. Iob. 6.

Nam reputo non esse pares afflictiones præsentis temporis ad gloriam, quæ reuelabitur erga nos. Roma. 8.

Patientia uobis opus est, ut ubi uoluntatē dei peregeritis, reportetis promissionem. Hebr. 10.

Tu igitur seras afflictionem, ut bonus miles Iesu Christi &c. 2. Tim. 2.

Per patientiam uestram possidete animas uestras. Luc. 21.

Veruntamen deo subiecta est anima mea, quoniā ab ipso patientia mea. Psal. 61.

Prou. 19. Doctrina uiri per patientiam nosatur.

Psal. 70. Quoniam tu es patientia mea domine. Spes mea à iuuentute mea. Roma. 8. 2. Cor. 6. 2. Petri. 1. Psal. 9. Eccle. 2. 2. Timc. 4. 1. Tim. 4. 1. The. 5. 2. The. 1. Phil. 1. 2. Colo. 3. 2. Tim. 1. Ephe. 4. Galat. 5. Fructus spiritus qui sunt, Rom. 15. Hebr. 6. 12. Ioan. 16.

PAUPERES NON OPPRI-
MANTVR.

Amos. 2. **P**ro eo quod uendiderit pro argento iustum pau-
perem pro alimētis. Qui contrit super pul-
uerem terræ, capita pauperum, & uiam humilium de-
clinent.

Pro. 22. Nō facies uolentiā pauperi, quia pauper est, neq;
conteras egenū in porta, q̄a iudicabit dominus causam
eius, & configet eos qui confixerunt animam eius.

Amos. 5. Pro eo quod diripiebatis pauperem, & pradam
& 8. electim tollebatis ab eo. Hostes iusti accipientes mu-
nus, & pauperes deprimētes in porta.

Zach. 7. Unusquisq; cum fratre suo, & uiduam & pupi-
lum & aduenam, & pauperem nolite calumniari,
& malum uir fratri suo non cogitet in corde suo.

Eccle. 4. Et oculos tuos ne transuertas à paupere.

Amos. 8. Audite hæc qui conteritis pauperem, & de fiare fa-
ciatis egenos terræ.

Esai. 10. Vt qui condūt leges iniquas, & scribentes in ius-
titiā scripserūt, ut opprimerēt in iudicio pauperē,
& uim

Et uim facerent cause humilium populi mei, ut essent uiduæ præda eorum, Et pupillos diriperent.

Pro. 21. Leuit. 19. Hierc. 22. 21. Iob. 24. 31. 1. The. 4.

Prouer. 28. 10.

PAVCIS CONTENTI SIMVS.

Melius est parum cum timore domini, quàm Prou. 15. thesauri magni Et insatiabiles.

Melius est parum cum iustitia, quàm multi fructus 1. Tim. 6. cum iniquitate.

Est autē quæstus magnus, pietas cū anima sua for 1 idem. te contenta. Nihil enim intulimus in mundū, uideliat, nec aufserre quicquā possumus, sed habentes alimenta, Et quibus tegamur, his contenti erimus.

Melior est buccella sicca cū gaudio, quàm domus Pro. 17. plena cum uictimis.

PVLVIS SVMVS.

IN sudore uultus tui uesceris pane tuo, donec re= Gene. 3. uertaris in terram, de qua sumptus es, quia puluis es, Et in puluerem reuerteris.

Memento quæso, quod sicut lutum feceris me, Et Iob. 10. in puluerem reduces me &c.

Virtutē altitudinis cœli ipse cōspicit, Et oēs homi Eccl. 17. nes terra et anis. Gen. 18. Iob. 13. 34. Psal. 102. Eccl. 12.

POENA IDOLOLATRIÆ.

EZech 6. 14. 20. 23. 44. Sopho. 1. 2. 3. Reg. 7. 9. 1. 13. 4. Reg. 17. 2. Hest. 14. 2. Para. 7. 33. 34.

Prædestina

PRAEDESTINATIONE OFFENSI
QUOMODO MITIGANDI.

2. Reg. 10

Esto uir fortis, & pugnemus pro populo nostro,
& ciuitate dei nostri, dominus autē faciet quod
bonum est in conspectu suo.

Esa. 10.

Nunquid gloriabitur scaris contra eum, qui se-
cat in ea, aut exalabitur serra contra eum, à quo tra-
hitur, quomodo si eleuctur uirga contra eleuantem
se, & exaltetur baculus, qui uiq; lignum est.

Rom. 9.

O homo, tu quis es qui respondeas deo? Nunquid
dicit figmentum ei, qui se finxit, quid me fecisti sic?
An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa
facere aliud quidem uas in honore, aliud uero in con-
tumeliam?

2. Tim. 2

Sed firmum fundamentum dei stat, habens signa-
culum hoc. Cognouit deus qui sunt eius. In magna do-
mo non solum uasa aurea & argentea, sed & ligna
& fictilia.

Hiere. 18

Ecce sicut lutum in manu figuli, sic uos domus Is-
rael in manu mea.

2. Re. 15.

Si inuenero gratiam in oculis domini reducet me,
& ostendet mihi eam, & tabernaculum suum. Si au-
tem dixerit mihi, non places, praesto sum, faciat quod
bonum est coram se.

1. Par. 19.

Confortare agamus uiriliter pro populo nostro,
& pro uiribus dei nostri, dominus autem quod in
conspectu

conspetu suo bonum est, faciat.

NOVA VETERIBVS STA-
BILIENDA.

Segregauit in Euangelium dei, quod ante promi Roma. 1.
serat per prophetas suos, in scripturis sanctis de
filio suo &c.

Scrutantes quotidie scripturas, si hæc ita se habe Actu. 17.
ret, &c.

Scrutimini scripturas, quia uos putatis in ipsis etc. Ioan. 5.

Nunc autem sine lege iusticia dei manifestata est Roma. 3.
testificata à lege & prophetis.

De qua salute exquisierunt atq; scrutati sunt pro 1. Petri. 1.
p'etæ, quod uel quale tempus significaret in eis spiri-
tus Christi, prænuncians eas quæ in Christo sunt.

Si enim crederetis Mosi, crederetis forsitan & mi Ioan. 5.
hi: de me enim ille scripsit, & Ioan. 7.

Nunc reuelatum est sanctis Apostolis eius & pro Ephes. 3.
phe. is per spiritum, ut sint gentes coheredes, & eius-
dem corporis, consortesq; promissionis eius in Chri-
sto Iesu per Euangelium.

MENTEM DOMINI NEMO

NOVIT.

Quis enim affuit in consilio domini, & uidit, Hier. 23.
& audiuit sermonem eius?

Quis adiuuit spiritum domini, aut quis consilia- Esai. 40
rius eius fuit, & ostendit, cum quo inijt consilium?
& quis

Et quis instruxit eum, &c.

Roma. 11. Quis enim cognouit mentem dñi, aut quis illi fuit
à consilijs? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?

Esai. 40. Neq; est inuestigatio sapientia eius.

Sapient. 9. Quis enim hominum poterit scire consilium dei?
aut quis poterit cogitare quid uelut deus? Sensum au-
tem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam?

Hier. 32. Fortissime, magne, & potens dominus exercituum,
nomen tibi magnus consilio, & incomprehensibilis
cogitatu, cuius oculi aperti sunt super omnes uias fi-
liorum Adam.

Iob. 15. Nunquid consilium dei audisti, & inferior te erit
eius sapientia?

Roma. 8. Quis increpabit crimina aduersus electos dei? De-
us est qui iustificat, quis ille qui condemnet? &c.

Esai. 55. Non enim cogitationes mea cogitationes uestre,
neq; uia mea uia uestrae, dicit dominus.

Iob. 36. Ecce deus excelsus in fortitudine sua, & nullus ei
similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari uias
eius, aut quis audet dicere, operatus es iniquitatem?

RATIONEM REDDET VNVS,

QVISQVE DE SEIPSO.

Rom. 14. **V**Nusquisq; uestrum pro seratione reddet deo.
Vnusquisq; enim onus suum portabit, &
propriam sarcinam baiulabit.

Galat. 6. Vnusquisq; quodcumq; fecerit bonum, hoc recipiet
à domino

à domino, siue seruus, siue liber.

Qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique Coloss. 3.
8. 11.

Qui autem uos conturbat, portabit iudiciū suum. Galat. 5.

RELIGVIAE TANTVM

SALVANTVR.

IN ueritate reliquiae conuertentur, reliquiae inquā Esaia. 10.
ad dominum sortem.

Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen Esaia. 1.
quasi Sodoma facti fuisssemus, & quasi Gomorra si-
miles essemus.

Exultatio his qui saluati fuerint de Israël. Et erit Esaia. 4.
omnis qui relictus fuerit in Sion, & resiauit in Hierusalem,
sanctus uocabitur.

Si enim fuerit populus tuus Israël quasi arena maris Esaia. 10.
reliquiae conuertentur ex eo.

Inuenit gratiam populus in deserto, qui remansit Hierem. 31.
erat gladio.

Et conuertentur, & erit in ostensionem sicut The Esaia. 6.
rebinthus, & sicut quercus quae expandit ramos suos,
semen sanctum erit, id quod steterit in ea.

Salua domine populum tuum reliquias Israël, etc Hierem. 31.
ecce ego adducam eos de terra aquiloni. &c.

RATIO FIDEI RED-

DENDA EST.

PArati semper ad satisfactionem omni poscenti 1. Pet. 5.
uos rationē

uos rationem de ea quæ in uobis est spe & fide, sed
modestia & timore conscientiam habentes bonam.

RATIONI NON OBSEQ VENVDM
NEQVE EIVS IVDICIO.

Prou. 12. **Q**ui confidit in cogitationibus suis, impie agit.
& 18. **Q**ui confidit in corde suo, stultus est.

Deute. 2 Non facietis ibi quæ nos hic fecimus hodie, singu-
li quod sibi rectum uidetur.

Pro. 14. Est uia quæ uidetur homini iusta: nouissima au-
tem eius deducunt ad mortem.

Deute. 2 Non sequeris quod tibi bonum uidetur.

Prou. 3. Ne innitaris prudentiæ tuæ, in omnibus uijs eius,
cogita illum, & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sa-
piens apud temetipsum.

1. Cor. 1. Mihi uero pro minimo est ut à uobis dijudicer, aut
ab humano iudicio, immo nec me ipsum dijudico.

Prou. 12 Via stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens
erit, audit consilia.

2. Tim. 1. Cui seruiò à maioribus cum pura cōscientia, quod
citra omnem ullam intermissionem faciam.

RESURRECTIO MORTVORVM.

1. Cor. 15 **C**hristus resurrexit à mortuis, primitiæ dormi-
entium, quoniam quidem per hominem mors,
& per hominem resurrectio mortuorum.

Iob. 19. Scio quod redemptor meus uiuit, & in nouissimo
die de terra surrecturus sum, &c.

Homo

Homo quum dormierit non resurget, donec attetur. 1ob. 14.
ratur cœlū, nō euigilabit, nec cōsurget de somno suo.

Scientes quod qui suscitauit dominum Iesum, nos quoq; per Iesum suscitabit, & constituet uobiscum. 2. Cor. 4.

Expectamus dominum Iesum Christum, qui transfigurabit corpus nostrum humile, ut conformance reddat corpori suo glorioso, secundum efficaciam. Philip. 3.

Quandocumq; Christus manifestatus fuerit, uita nostra, tunc & uos cū illo manifestabimini in gloria. Co'oss. 3.

Deus uero & dominum suscitauit, & nos suscitabit per uirtutem suam. 1. Cor. 6.

Viuent mortui tui, interfecti mei resurgent. Esai. 26.

Ossa uestra quasi herba germinabunt. Esa. 66.

Ecce ego intromittam in uos spiritū, & uiuetis. Ezech. 37
Ezech. 37 Matth. 21. Luca. 20. 1. Cor. 15. Act. 24.

Rom. 6. 1. Thess 4 Ioan. 5.

RELICVIAE PECCATI SANCTIS NON IMPUTANTVR.

BEati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum delicta sunt peccata. Beatus uir cui non imputauit dominus peccatum. Rom. 4.

Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat, quis est qui condemnet? Roma. 8.

Tu remisisti impietatem cordis mei: pro hac ora: bit ad te omnis sanctus in tempore oportuno. Psal. 31.

Nihil ergo nunc damnationis est, his qui sunt in Christo. Roma. 8.

P Christo

Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulat:
Lex enim spiritus uitæ in Christo.

1. Ioan. 3. Omnis qui in eo manet non peccat, & omnis qui
peccat, non uidit eum, nec cognouit eum.

Ioan. 13. Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lauet, sed
est mundus totus.

Totus lotus est præter pedes, id est, sancti loti sum
sanctificari cœperunt: nondum tamen euacuatum pec
catum: Euacuatur autem cum lauat Christus, hoc est,
cum mortificat carnē, & aspersit nos sanguine. Sum
autem reliquæ peccati in pedibus, id est, mente, qua
agit & fert nos homines, & loquitur de spūali lotionē

Ioan. 13. Vos mundi estis, ut doceat quod quanquam sit in
carne peccatum, tamen gratia absorberi, & cōdona
ri fidei, sicut Rom. 8. docet: Nihil damnationis ē.

Fides. Fides etiam si nos liberat una uice ab omni culpa
legis, & liberos nos facit, remanent tamen reliquæ
malarum intentionum, in corpore & animo: sicut in

Ioan. 11. Euangelio Ioan. 11. Lazarus una uoce ex mortuis ex
citabatur, uerum sepulchralia & ligamina oportuit

Luce. 10. postea etiam soluere. Et semiuuium Samaritanus ob
ligabat, & ad stabulum iacere, & per omnia sanus
fieri. Vita Christiana nihil aliud est quàm expurgati
o ueteris Adæ.

Vita chri
stiana qd
sit.

2. Esd. 7. **F**SACERDOTES DOCTI SINT.
Ilij Hebaia, filij Accos, hi quæsierunt scripturā
suam

suam in censu, & non inuenerunt, & eiekti sunt de sacerdotio. Dixitq; Athersatha eis, ut non manduca-
rent de sanctis sanctorum, donec staret sacerdos do-
ctus & eruditus.

Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem Mala. 2:
exquirent ex ore eius, quia angelus dñi exercituum est

Constituere iudices & præsides, ut iudicent omni po-
pulo, qui est trans flumen, his uidelicet qui nouerunt
legem dei tui. Sed & imperitos docete libere.

SACERDOTES IGNARI DE/
STITVANTVR.

Conticuit populus meus, eo quod non habuerit
scientiam. Quia tu scientiam repulisti, repel-
lam te, ne sacerdotio fungaris mihi &c.

Pseudopphetas & spiritum immundum aufse-
ram de terra. Zach. 13.

Vos estis onus, proijciam quippe uos, dicit domi-
nus. Et propheta, & sacerdos, & populus, qui dicit
onus domini &c. Hiere. 23

Non appropinquabunt ad me, ut sacerdotio sun-
gantur mihi, neq; accedent ad omne sanctuarium me-
um, iuxta sancta sanctorum, sed portabunt confusio-
nem suam, & scelera sua quæ secerunt. Ezech. 44

In consilio populi mei nõ crüt, & in scriptura do-
mus Israël nõ scribetur, nec in terra Israël ingredien-
tur, dicit dominus, eo quod deperint populu meü. Ezech. 13:

SACERDOTES OBEDIANT REGIBVS.

- 4.Rc. 16 **R**ex Acham ad Vriam sacerdotem misit exemplar & similitudinem iuxta omne opus altaris. Extruxitq; Vrias sacerdos altare, iuxta omnia quæ præceperat rex Acham de Damasco, ita fecit sacerdos Vrias, donec ueniret rex.
- 4.Rc. 23 Præcepit rex Helchie pontifici, & sacerdotibus secundi ordinis, & ianitoribus, ut proijcerent de templo domini omnia uasa quæ facta fuerant Baal.
- 2.P4. 19 Constituit Iosaphat sacerdotes & principes familiarum ex Israël, ut iudicium & causam domini iudicarent habitatoribus eius: præcepitq; dicens, Sic agitis in timore domini, fideliter & corde perfecto, omnem causam.
- 2.Par. 8 Nec prætergressi sunt de mandatis regis, tam sacerdotes quàm leuitæ, ex omnibus quæ præceperat.
- 2.P4. 29 Ingressi sunt iuxta mandatum regis, tam sacerdotes quàm leuitæ, ex omnibus quæ præceperat.
- 2.Par. 31 Præcepit igitur Ezechias, ut prepararent horrea in domo domini. Quod quum fecissent, intulerunt tam primitias quàm decimas, & quodcunque uenerat fideliter.
- 2.Esd. 5 Vocavi sacerdotes, & adiuraui eos, ut facerent iuxta quod dixeram.

Sacerdotes

SACERDOTES LEGEM DEI
DOCEANT.

Doceatisq; filios israel omnia legitima mea, *Leuit. 10.*
quæ locutus sum ad eos per manum Mosi.

Rex Assyriorum dicens, Duâte illuc unum de Sa- *4. Re. 17*
cerdotibus, quos inde captiuos adduxistis, ut uadat &
habitet cum eis, & doceat eos legitima dei terre.

Et populum meum docebunt, quid sit inter san- *Ezec. 44*
ctum & pollutum, & cum fuerit controuersia stabūt
in iudicijs meis, & iudicabunt leges meas, & præ-
cepta mea.

Attulit ergo Esdras legem coram multitudine ui- *2. Esd. 8*
rorum & mulierum, cunctisq; qui poterant intelli-
gere, & legit in eo aperte in platea, & legerunt in li-
bro legis dei distincte, & aperte ad intelligendū. Ele-
gans caput.

Tu autem Esdras secundum sapientiam dei tui, *1. Esd. 7*
quæ est in manu tua, constitue iudices his uero, uide-
licet, qui nouerunt legem dei tui, Sed & imperitos do-
ce te libere.

SACRIFICIUM VNICVM ET VE-
RVM NOVI TESTAMENTI.

Talis enim decebat, ut esset nobis pontifex inno *Hebr. 7.*
cens, impollutus, segregatus à peccatoribus et.

Vnica enim oblatione perfectos effecit in perpetu- *Hebr. 10.*
um, eos qui sanctificantur.

Hebr. 10. Sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi, semel peracta.

Hebr. 9. Non ut sepius offerat semetipsum, quemadmodum pontifex ingreditur in sancta singulis annis &c.

SACERDOTIVM CHRISTIANVM.

1. Pet. 2. **S**uperædificemini domos spirituales in sacerdotium sanctum, offerentes hostias spirituales, acceptabiles deo per Iesum Christum.

Exo. 19. Et vos mihi eritis in regnum sacerdotale, & gens sancta.

1. Pet. 2. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut uirtutes annuntietis eius.

Apoc. 1. Fecit nos regnum & sacerdotes deo & patri suo.

& 5. Fecisti nos deo nostro regnum & sacerdotes, & regnabimus super terram.

SACRIFICANDVM QVOTTIDIE.

Rom. 12. **P**rebeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, acceptam deo, rationalem cultum uestrum.

Hebr. 13. Beneficentia & communicationis ne obliuiscamini, talibus enim uictimis placetur deo

1. Pet. 2. Sacerdotium sanctum, ad offerendum spirituales hostias, acceptabiles domino per Iesum Christum.

Psal. 50. Sacrificium deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum deus non despicies.

Osee. 14. Omnem aufer iniquitatem, & accipe bonum, & reddemus uitulos labiorum nostrorum.

Sacrifici

Sacrificium laudis honorificabit me, & illic quo Psal. 49
ostendam illi salutare dei.

In omni loco sacrificatur & offertur nomini meo Malac. 1.
oblatio munda, id est, uirtutes labiorum nostrorum, ut Ose-
as scribit. Sic hic Malach. mundam oblationem appellat.

Tunc acceptabis sacrificium iusticie, id est, morti- Psal. 50.
ficationis nostre.

Si immolor super hostia sacrificioque fidei uestre, Philip. 2.
gaudeo, & congaudeo omnibus uobis.

Tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen domini inuocabo. Psal. 115.

Quid dignum offeram domino? aruabo genu deo Mich. 6.
excelsi? facere iudicium, & diligere misericordiam.

Immola deo sacrificium laudis, & redde altissimo Psal. 49
uota tua.

Sacrificium salutare, est attendere mandatis, & Eccle. 35
discedere ab omni iniquitate.

Diligere proximum suum ut seipsum, plus est quam Mar. 12.
uniuersa holocausta & uictime.

Erunt domino offerentes sacrificia in iusticia, & Malac. 3.
placebit domino sacrificium Iuda. Esa. 1. Eccl. 31. Pro. 21.
Psal. 49. Esa. 57. Psal. 4. 39. Eccle. 34. Hier. 6.

SCRIPTURAE INTELLECTVM

APERIT SPIRITVS CHRISTI.

Beatus homo quem tu erudieris domine, & ex Psal. 93.
lege tua docueris eum, id est, quem tu purifi-

aueris, & ex fide in fidem duxeris.

Ioan. 10. Ego sum ostium, per me si quis introierit, ingredi-
etur, & egredietur, & pasca inueniet.

Hier. 31. Et non doabit ultra uir proximum suum, & uir
Ioan. 6 fratrem suum. Et erunt omnes doabiles dei. Omnis
qui audiuit à patre, & didicit, uenit ad me.

Psal. 118. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, &
custodiam illam in toto corde meo.

Esai. 22. Aperit enim ipse, & nemo claudit, claudit & ne-
mo aperit.

1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea quæ dei sunt.

Matt. 16. Caro & sanguis non reuelauit tibi Petre, sed pa-
ter meus qui est in cælis.

Esai. 28. Quem docebit scientiam, & quem intelligere fa-
ciet auditum? Ablatos, auulsis ab uberibus.

Apoc. 3. Qui habet clauem David, qui aperit, & nemo clau-
dit, claudit, & nemo aperit. Luca. 4.

2. Pet. 1. Si illud prius noueritis, quod omnis prophetia
scripturæ propria interpretatione non sit.

1. Ioan. 2. Non negasse habetis, ut quicquàm doceat uos, sed
sicut ipsa unctio docet uos de omnibus, & uerax est,
& non est mendacium.

Apoc. 5. Quis est dignus aperire librum, & soluere signa-
cula eius?

Iob. 32. Spiritus est in hominibus, & inspiratio omnipoten-
tis dat intelligentiam.

Vniuersos

Vniuersos filios tuos doctos à domino, & multatū Esā. 54
dinem pacis filijs tuis.

Post dies illos dicit dominus. Dabo legem meam Hiere. 31.
in uisceribus eorum, & in corde eorum scribam &c.

Et erit uobis uisio omnium, sicut uerba libri signa Esā. 29.
ti, quem cum dederint scienti litteras &c.

SPIRITVS IN AETERNVM PROMISSVS.

E Go rogabo patrem, & alium paracletum da- Ioan. 14
bit uobis, ut maneat uobiscum in aeternum spiri-
tum ueritatis, quem mundus non potest accipere, quia
non uidet eum, nec scit eum, uos autem cognoscatis
eum, quia apud uos manebit, & in uobis erit.

Spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem. Ioan. 15.
Non enim loquetur à semetipso, sed quaecūq; audiet,
loquetur, & quæ uentura sunt, annuntiabit uobis,
quia de me accipiet, & annuntiabit.

SPIRITVS SANCTI IN ECCLE- SIA DEI OFFICIA.

P aracletus ille qui est spiritus sanctus, quē mūt Ioan. 14
tet, & ille uos docebit.

Cum uenerit ille, arguet mundum de peccato, & Ioan. 16.
iudicio.

Ille testimoniū perhibebit de me, Christus per obe Ioan. 15.
dientiam quam fecit patri, emeruit nobis per suā mor-
tem spiritum à patre, qui duat in omnem ueritatem.

P 5 Spiritus

Actu. 2. Spiritus sanctus datus est post Christi ascensione,
Actu. 2. ex eo tempore sanctificat Christianos, & glo
rificat, & reuelat nobis Christum, cum omni uirtute
in uerbis, prodigijs & signis.

SPIRITVS ET CARO QUID
SIT.

Galat. 5. **S**piritu ambulate, & facta carnis, uel desyderia
non perficietis.

Ioan. 6. Spiritus est qui uiuificat, caro nō prodest quicquā.

Mat. 16. Caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus
qui est in cœlis.

Ioan. 3. Quod natum est ex carne, caro est, quod natum
est ex spiritu, spiritus est.

1. Cor. 2. Spiritus omnia scrutatur, etiā profunditates dei.

Galat. 5 Caro concupiscat aduersus spiritum, spiritus autem
aduersus carnem,

1. The. 5. Spiritum ne extinguatis, prophetias ne asperne
mini &c.

Galat. 5. Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt hæc. Adul
terium, fornicatio, lasciuia &c. Cōtra spiritus fructus.
Charitas, gaudium, pax, lenitas &c.

1. Cor. 15 Caro & sanguis regni dei hereditatem consecui
non possunt.

Rom. 8. Qui carnales sunt, quæ carnis sunt curant, at qui
spirituales sunt, quæ sunt spiritus. Si secundum cari
nem uixeritis, moriemini, & spiritus auxiliatur infir
mitatibus nostris.

Nos

Nos uere non spiritum mundi accepimus, sed spi- 1. Cor. 2.
ritum qui est ex deo.

Itaq; nos post hac neminem nouimus secundū car- 2. Cor. 5
nem. Porro etiam si agnouimus Christum secundum
carnem, nunc tamen non amplius nouimus.

Caro aliquando carnalis intellectus, litera. Cortex Caro qd
scripturæ est, interdum caro sunt. Tropi, Idiotismi, significat
Hebraismi, & figuræ linguarum, quæ si intelligan-
tur, absq; spiritu abducunt. Tropi sunt. Ego sum uitis
uera, pater meus est agricola, Christus leo de tribu Iu-
da, Christus petra, agnus, pastor, Tu es Petrus, &
super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Septem
spice, & septem boues, sunt septem anni. Hoc est cor-
pus meum &c. In hijs aliud semper dicitur, & aliud
intelligitur.

Caro est quoq; quicquid per spiritum non uiuit, Caro.
Omne opus atq; doctrina quæ per spūm nō uiuificat,
hic litera est. Lex ad spūm non intellecta, litera est. Litera.
Euangelium si ad literā uel historiā tantū intelligitur. Lex.
Litera quoq; oēs Tropologia, Allegoria, & quic-
quid fuimus, quod per spūm non uiuit. Spiritus porro
est, quicquid spiritu gratiæ in corde uiuit.

Spūs est fides, qua uere et ex corde euāgelio credi Spūs qd
mus, spūs est & amor dei & proximi in corde seruus. significat

Sic intelligendæ sunt ergo prædictæ scripturæ. & sit.
Litera occidit, spiritus uiuificat.

Circañasio

Circunci-
sio spiri-
tuus.

Lex spiri-
tuus.

Circumcisio uera est, quæ spiritu constat, non lite-
ra, id est, nō externū opus, sed affectus faciendæ legis.
Lex spiritui-
tuus. Lex spiritui-
dis est non per allegorias & tropolo-
gias, sed quia requirit affectum facientis, id est, quod
non impletur externo opere facientis, ut ex corde fa-
ciat. Is spiritus reuera non datur, nisi per gratiam dei,
atq; est ipsissima gratia dei. Hinc est quod impossi-
bile dicimus legem, & præcipisse impossibilia deum de-
disse. Item, leges nō bonas (ut inquit) propheta. Hinc
Actu. 15. & Petrus dicit. Quid conamini imponere iugum su-
per ceruices discipulorum, quod neq; nos neque pa-
tres nostri potuerunt portare. Ratio, quia non ad lite-
ram impletur. Voluntas legislatores, sed spiritu legis
quia spiritualis est lex: nos autem carnales. Hinc lite-
ra occidit, spiritus autem uiuificat, id est, lex non uiui-
ficat, spiritus autem est uiuax in corde affectus, quo
legi satis fit.

SANCTI IUDICABUNT SU-
MVL CVM CHRI-
STO.

1. Cor. 6.
Matt. 19.

In Episto-
la Iudæ.

AN nescitis quod sancti mundum iudicabunt.
Sedebitis & uos super sedes duodecim, iudi-
cantes duodecim tribus Israel.
Ecce uenit dominus in sanctis milibus suis, ut fa-
ciat iudicium aduersus omnes, & redarguat omnes
ex eis, qui sunt impij.

Sancti

SANCTI DORMIRE DICUNTUR.

ET multi de his qui dormiunt in terra puluere Dan. 12.
euigilabunt.

Et quum hoc dixisset, obdormiuit in Christo. Actu. 7.

Et deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet 1. The. 4
cum eo.

Simul in puluere dormient. Iob. 21.

Ecce nunc in puluere dormiam, & si mane me Iob. 7.
quaesieris non subsistam.

Ne consideremus in nobis ipsis, sed in deo, qui ad 2. Cor. 1.
uitam suscitatur mortuos.

Non omnes quidem dormiemus, omnes tamen in 1. Cor. 15
mutabimur.

Lazarus amicus noster dormit, sed uado, ut à somno Ioan. 11.
no excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine
ne si dormit, saluus erit. Dixerat autem Iesus de morte
eius, &c.

Ergo qui dormierunt in Christo perierunt. Ex quo 1. Cor. 15.
enim patres dormierunt &c.

CHRISTIANIS QVOMODO
VIVENDVM.

Sobrie & iuste uiuamus in presenti saeculo. Titum. 2.
Formam habeto sanorum uerborum, quos à 2. Tim. 1.
me audisti cum fide & charitate.

Viri fratres, ego omnia conscientia bona conuersus sum
satus sum coram deo usque in hodiernum diem. Actu. 23.

Manus

1. Timo. 5. Manus cito nemini imponas, neq; cōmunices peccatis alienis, temetipsum purum serua.

2. Tim. 4. Reieciimus occultamenta dedecoris, non uersantes per astutiam, neq; dolo tractantes uerbum, sed manifestatione ueritatis, commendantes nos ipsos apud omnem conscientiam hominum in conspectu dei.

Titum. 2. In omnibus teipsum præbe exemplum bonorū operum, in doctrina, in integritate, & in grauitate.

2. Cor. 1. Gloriation nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ, quod cum simplicitate & sinceritate dei.

1. Tim. 1. Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee, iuxta prophetias, ut milites in eis, bonam militiam habens, fidem & bonam conscientiam.

Act. 24. In hoc & ipse studeo sine offēdiculo, conscientiam habere erga deum & erga homines semper.

Math. 5. Vos estis lux mundi. Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant bona opera, glorificentq; patrem uestrum.

1. Pct. 3. Loquamini de ea quæ in uobis est spe, cum mansuetudine & reuerentia, conscientiam habentes bonam. 2. Cor. 6. Actu. 1. 1. Tim. 6.

SECVRITAS CARNIS
PROHIBETVR.

Esa. 56. **V**enite sumamus uinum, & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius.

Ne

Ne declines ad dexteram neq; ad sinistram, uerte Prou. 4.
pedem tuum à malo &c.

Comedamus & bibamus, cras enim moriemur. Esa. 22.

Vigilate itaq; quia ne scitis diem neq; horam, in Matt. 25
qua filius hominis ueniet.

Gulosus ille & auarus, qui aiebat: Anima habes Luca. 12
multa bona posita in multos annos, comede, bibe, etc.

Relinquamus signa leticie, quoniã hæc est pars nostra, & hæc est sors nostra &c. Elegans caput per Sapie. 2:
totum. Hier. 5. Prouer. 6.

SIMPLICITAS SERVANDA.

E Stote igitur prudentes ueluti serpentes, & sim Matt. 10.
plices sicut columbæ.

Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Prouer. 10

Simplicitas iustorum dirigit eos, & supplantatio Prouer. 11.
peruerforum uastabit illos.

Beati pauperes spū, quoniã illorū est regnū cælorū Matth. 5

Qui enim recti sunt habitabunt in terra, & sim Prouer. 2
plices permanebunt in ea.

Viri sanguinum oderunt simplicem: iusti autem Prou. 29
querunt animam eius. Prouer. 28. 20.

IUSTICIA SOLI DEO DEBETVR,

NOBIS VERO CONFUSIO.

D Omino deo uestro iusticia, nobis autē cōfusio Baruch. 1

Tibi domine iusticia, nobis autem confusio. Danie. 9

Domino deo nostro iusticia, nobis autem & patri Baruch. 2
bus

bus nostris confusio faciei, sicut est dies hæc.

SALVS A DOMINO.

Osee. 1. **S**aluabo eos in domino deo suo, & non saluabo eos in arcu, & gladio, & in bello, & in equis, & in equitibus.

Psal. 43. Nec enim in gladio suo possederunt terrā, & brachium eorum nō saluauit eos, sed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui. Non enim in arcu meo sperabo, & gladius meus nō saluauit me.

Psal. 32. Non saluabitur rex per multam uirutem, & gigas non saluabitur.

Psal. 146. Non in fortitudine equi uoluntatem habebit, neq; in tibijs uiri. Beneplacitum erit domino super timentes eum, et in eis qui sperant super misericordia eius.

Psal. 51. Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum, & præualuit in uanitate sua.

1. Re. 14. Non est domino difficile saluare, uel in multis uel in paucis.

4. Re. 18. Quæ est ista fiducia qua niteris? Forsitã in isti consilium, ut præpares te ad prælium in quo confidis, ut

Baculus audeas rebellare. An speras in baculo arundineo atq; arundine contraſto Aegypto? super quem si incubuerit homo, comminutus ingreditur manum eius, & perforabit eam. Sic est Pharaon rex Aegypti, omnibus qui confidunt in se. Quod si dixeritis mihi, In domino deo nostro habemus fiduciam, &c.

Salu

SALVS HOMINIS VANA.

DA nobis auxilium ex tribulatione, & uana salus *Psal. 59.*
 lus hominis.

Nolite confidere in principibus, in quibus non est *Psal. 145*
 salus.

Veruntamen uani filij hominum, mendaces, ut *Psal. 61.*
 fraudem faciant in stateris, ipsi ex uanitate simul.

Vana salus hominis, in deo faciemus uirtutē &c. *Psal. 59.*

Bonū est confidere in domino, q̄ confidere in ho/ *Psal. 117.*
 mine: Bonū est sperare in domino, quā sperare etc.

Dixi in excessu meo: Omnis homo mendax. *Psal. 115*

FIDENDVM SOLI DEO.

Domine deus meus in te speraui, saluū me fac, *Psal. 117.*
 ex omnibus persecutibus me, & libera me.

Noli timere, quia redemi te, & uocaui te nomine *Esa. 43:*
 meo. Meus es tu, & dabo homines pro te, & populos
 pro anima tua. Noli timere, quia ego dominus &c.

Iosaphat autem timore perterritus, totū se contu *2. Pa. 20*
 lit ad rogandum dñm. In manu tua est fortitudo mea.

Dñm deum uestrum timete, adorete, & ipsi immo *4. Re. 17*
 late, & ipse eruet uos de manu omniū inimicorū etc.

Dominus petra mea & robur meum, & saluator *2. Re. 22*
 meus. Deus dominus fortis meus, & sperabo in eum,
 scutum meum, & cornu salutis meae, eleuator meus.

Fortitudo mea & laus mea dominus, et factus est *Exod. 15*
 mihi in salutē. Dextera tua domine magnificata. etc.

Q Domine

Actu. 4. Domine aspice in minas eorum, & da seruis tuis
ut cum omni fiducia loquantur sermonem tuum, ma-
num tuam porrigendo in hoc, ut signa & prodigia
edantur. Psal. 49. Hester 14. egregium caput.

SERVI OBEDIANT
DOMINIS.

Ephes. 6 **S**erui obedite ijs qui domini sunt iuxta carnem,
cum timore ac tremore, cum simplicitate cordis
uestri tanquam Christo, non ad oculū seruientes. etc.

Coloss. 3. Serui obedite per omnia ijs qui domini sunt secū-
dum carnem, nō obsequijs ad oculum exhibitis, tanq̃
hominibus placētes, sed cum simplicitate cordis &c.

1. Petri. 2 Famuli subditi sint cum timore dominis, non solū
bonis ac humanis, uerumetiam prauis &c.

Titum. 2 Seruos dominis suis subditos esse, in omnibus pla-
centes, &c.

1. Tim. 6. Quicumque sunt sub iugo serui dominos suos in
omni honore dignos arbitrentur, ne nomen domini
& doctrina blasphemetur.

1. Cor. 7. Seruus uocatus es, non sit tibi cura. Qui enim in
domino uocatus est seruus, libertus est domini.

TIMOR DOMINI
SAPIENTIA.

Iob. 28. **E**cce timor domini ipsa est sapientia, & recede-
re à malo intelligentia.

Prouer. 8 Timor domini principium sapientie.

Princi,

Principium sapientiæ timor domini, & scientia Prou. 9
sanctorum prudentia.

In timore domini fiducia fortitudinis, & filij eius Prou. 14
erit spes. Timor domini fons uitæ.

Timor domini disciplina sapientiæ, & gloriam Prou. 15
præcedit humilitas.

Initium sapientiæ timor domini: timor domini scilicet Eccles. 1.
entiæ religiositas.

Timor domini initium dilectionis eius: fidei autem Eccles. 25
initium agguinandum est ei.

TIMOR ET VERBUM DEI,
SEMPER OPVS.

Iam saturati estis, iam ditati estis, absque nobis re: 1. Cor. 4:
gnum adepti estis, atque utinam adepti sitis, &c.

Sedit populus ut ederet & biberet, & surrexerunt ludere. 1. Cor. 10.
Exodi. 32. Nume. 26.

Via uitæ custodiendi disciplinam: qui autem increpationes relinquit, errat. Prou. 10.

Beatus homo qui semper est pauidus: qui uero mentis est duræ, corrumpet in malum. Prou. 28

VERBO DOMINI OMNIA
FACTA SVNT.

Verbo domini cæli firmati sunt, & spiritus oris eius omnis uirtus eorum. Psal. 32.

Emittet uerbum suum & liquefaciet ea, stabit spiritus eius & fluent aquæ. Psal. 147

- Ioan. 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil &c.
- Esa. 45 Ego dominus, & non est alter, creans lucem & tenebras, faciens pacem, & creans malum. Ego dominus faciens hæc omnia.
- Hebr. 1. Portans omnia uerba uirtutis suæ, siue potentia suæ, per semetipsum purificatione facta.
- Psal. 148 Ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt.
- Genes. 1. Spiritus dei ferebatur super aquas. Dixit deus: Fiat lux. Et facta est lux.
- VERBO DEI NIHIL ADDENDVM.
- Deut. 4. **N**on addetis ad uerbum, quod uobis loquor, nec auferetis ex eo.
- Prou. 30. Omnis sermo dei igneus clypeus est, omnibus sperantibus in se. Ne addas quicquam uerbis illius, &c.
- Deute. 12 Quod præcipio tibi, hoc tantum facito domino, nec addas quicquam, nec minuas.
- Mat. 28. Euntes ergo docete omnes gentes &c. docentes eos seruire omnia quæcunq; præcepi uobis.
- Ioan. 15. Vos amici mei estis, si feceritis quæcunq; ego præcipio uobis.
- Matth. 3. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene com-
- Marci. 9 placitum est: ipsum audite. Luca. 9.
1. Pet. 4. Si quis loquitur, loquatur ut eloquia dei, &c.
2. Pet. 3. Memores sitis uerborum quæ prædicta sunt à sanctis pro

Etis prophetis, & mandati dñi, qui sumus Apostoli.

Ad legem magis, & ad testimonium &c.

Esaiæ. 3.

Væ filij deseriore, ut faceretis consilium, & non ex me, & ordinemini telam, & nō per spiritum meum, & os meum non interrogastis.

Esaiæ. 30

Audite uocem meā &c. & ambulate in uia quam mandauit uobis, ut bene sit uobis.

Hiere. 7

Doccatis filios Israël omnia legitima mea, quæ loquutus sum ad eos per manum Mosi.

Leuit. 10.

Custodite mādata domini dei uestri, quæ ego præcipio uobis.

Deut. 4

Custodite igitur & facite, quæ præcepit dominus deus uobis. Non declinabitis neq; ad dexteram, neq; ad sinistram, sed per uiam quam præcepit dominus deus uester ambuletis, ut uiuatis.

Deute. 5.

Deut. 17.

Altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi deus illa cogita &c.

Ecclef. 3.

VERBI DEI DIGNITAS.

Sitibi uoluerit persuadere frater tuus, filius matris tue &c. Eamus & seruiamus dijs alienis, non acquiescas, nec audias eos.

Deute. 13

Non enim sumus ut pleriq; cauponantes sermonē dei, sed uelut ex deo in conspectu dei per Christū etc.

2. Cor. 2

VERBUM NON OCIOSVM.

Ecce uerbum domini factum est eis in opprobrium, & non suscipient illud.

Hiere. 6.

Q 3

Audiunt

Exec. 33. Audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia
in cantum oris sui uertunt illos.

Hier. 20 Factus est mihi sermo in opprobrium, & in derisum
tota die.

Esa. 28. Perauimus fœdus cum morte, & cum inferno fa-
ciamus pactum, quia manda remanda &c.

Esa. 22. Si dimittetur iniquitas hæc uobis &c. Comeda-
mus & bibamus, cras enim moriemur.

VERBUM DEI PRAEDICATVM
OCCASIO TVMVLTVS EST.

Ioan. 7. **D**issensio itaq; orta est in turba propter eum,
quidā autē ex ipsis uolebāt apprehendere eū.

Luca. 2. Ecce positus est hic in ruina, & in resurrectione
multorum in Israel, & in signū, cui contradicitur.

Ioan. 16. Sed ueniet tempus, ut quisquis interficiat uos, uideatur altum prestare deo.

1. Pet. 2. Ecce pono in Sion lapidē electum, qui crediderit,
non festinet.

Ioan. 16. Dissensio igitur facta est inter Iudeos, propter ser-
mones hos. Plena sunt Apostolica acta huiusmodi tu-

Ioan. 12. multibus, quoq; Euangelia, ut Ioan. 12. Et apud Lu-
cam conspirabāt, ut si aliquis diceret de Iesu, ut extra
synagogam eijceretur. Vide Gen. 16. de Hismaele.

VERBI AVTORITAS.

Roma 1. **N**on enim me pudet Euangelij Christi, potē-
tia siquidem est dei, ad salutē omni credentii.

Quæ

Quæ te possunt eruditum reddere ad salutem, per 2. Tim. 3.
fidem, quæ est in Iesu Christo.

Omnis scriptura diuinitus inspirata est utilis ad ibidem.
doctrinam, ad redargutionem, & correctionem, ad in-
structionem, quæ est in iustitia.

Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui Ioan. 12.
me misit. Et. 1. Pet. 1.

VERBUM DIVERSOS HABET AUDITORES.

ET murmur multum erat in turbis de eo, quidam Ioan. 7.
enim dicebant, bonus est, alij dicebant, non, sed
seducit turbam &c.

Ex principibus multi crediderunt in eum, sed pro- Ioan. 12.
pter phariseos non confitebantur, ne in synagoga eij-
cerentur.

Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi Matt. 16.
dixerunt. Alij Ioannem Baptistam, alij autem Hiere- Marc. 8.
miam, aut unum ex prophetis. Ioan. 9. Luca. 9. Qui Luca. 11.
dam autem ex eis dixerunt. Per Beelzebub principem
demoniorum eijcit demonia.

Parabola de semine declarat, & ostendit diuersos Luca. 8.
auditores uerbi.

Ne arbitremini quod uenerim ad mittendum pa- Matt. 10.
cem in terram, sed gladium &c.

VERBUM DOMINI PERMANET IN AETERNUM.

Q 4 Veritas

3. Efd. 4. **V**eritas manet, & inualescit in eternum, & ui-
uit, & obtinet in secula seculorum.

Psal. 118. in eternū domine, & uerbum tuum permānet in
cælo,

1. Pet. 1. Verbum autem domini manet in eternum.

Esa 40. Vere scænum populus est.

Esa. 45. Egredietur de ore meo iustitiæ uerbum, & non re-
uertetur, Mihi curuabitur omne genu, & iurabit om-
nis lingua.

Esa. 55. Verbum meum quod egredietur de ore meo, nõ re-
uertetur ad me uacuum &c.

Luce. 21. Cælum & terra transibunt, uerba autem mea nõ
transibunt. Match. 24. Mar. 13. Matth. 5.

VERBUM DOMINI LUCERNA
ET SCVTVM IN SE SPE-
RANTIVM.

Pro. 30. **O**mnis sermo dei ignitus clypeus est, omnibus
sperantibus in se.

2. Re. 22. Quia tu lucerna mea domine, & tu domine illumi-
nabis tenebras meas, dedisti mihi clypeum salutis.

Psal. 118. Lucerna pedibus meis uerbum tuum, & lumen

2. Re. 22. semitis meis.

Psal 117. Eloquium domini igne examinatum, sicutum est
omnium sperantium in se.

Ibidem. Quoniam tu illuminans lucernā meam domine,
deus meus illumina tenebras meas.

Verbū

VERBUM NON FIT OCIOSUM.

DE omnibus uerbis quæ se dominus præstiturū Iosue. 23
uobis esse pollicitus est, unum nō præterierit
in cassum.

Videte ergo nunc, quoniam non cecidit de sermo- 4. Re. 10.
nibus domini in terram, quos locutus est dominus su-
per domum Achab, & dominus fecit quod locutus
est in manu serui sui Helie.

Non reuertetur ad me uacuum, sed faciet quæcūq; Esa. 55.
uolui, & prosperabitur in his, ad quæ misit illud.

VERBUM VIVIFICAT.

Verba quæ ego loquor uobis, spūs et uita sunt. Ioan. 6.
Domine ad quem ibimus? uerba uitæ habes, ibidem.
& nos credimus &c.

Spiritus uitæ erat in rotis, ideo uerbum uiuum di. Ezech. 1.
citur, & sic Dauid petit, ut uiuificet eum secundum Psal. 118.
uerbum suum.

VICTVS DEBETVR MINISTRIS

VERBI.

Non ligabis os bouis triturantis in area fruges Deut. 25.
tuas.

Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore dig- 1. Tim. 5.
ni habentur, maxime qui laborant in uerbo &c.

Præcepit Ezechias etiam populo habitantū Hie- 2. Par. 34.
rusalem, ut darent partes sacerdotibus & Leuitis, ut
possent uisitare legem domini.

Q 5 Etenim

Rom. 15. Etenim si spiritualia sua cōmunicauerūt gētibus,
debeant, & de carnalibus ministrare illis.

1. Theſ. 5. Rogamus autē uos fratres, ut noueris eos, qui la-
borant inter uos, & præsunt uobis in domino, & mo-
nent uos, ut habeatis illos abundantius in charitan.

2. Cor. 11. Gratuito euangelium dei prædicauerim uobis? Ce-
teras ecclesias deprædatus sum, accepto ab illis stipen-
dio, quo uobis inseruirem &c.

2. The. 3. Non quod id nobis non liceat, sed ut nos metipsos
formam daremus uobis ad imitandum nos.

1. Cor. 9. Si nos uobis spiritualia seminauimus, magnū est,
si nos uestra carnalia messuerimus. Qui euangelium
annuntiant, ex euangelio uiuant, qui seruit altari, de
altare manducet.

Luce. 10. Et dignus est operarius mercede sua.

VE X A T I O D A T I N T E L -
L E C T V M.

Esā. 28. **T**antum modo sola uexatio dabit intellectum au-
ditui &c.

Esā. 26. Cum feceris iudicia in terra, iusticiam disant ha-
bitatores orbis.

Ibidem. Domine in angustia requisierūt te, in tribulatione
murmuris doctrina tua eis.

Hiere. 31. Castigasti me domine, & eruditus sum quasi iu-
uencula indomitus.

Eccē. 34. Qui non est tentatus quid scit? uir in multis ex-
pertus

peritus, cogitabit multa &c. Qui tentatus non est,
qualia scit?

Et ut manifestetur, & cognoscatis & credatis, qd' Ioan. 9.
pater in me est, & ego in eo.

Bonum mihi domine, quia humiliasti me.

Psal. 118

VOCATI SVMVS AD AFFLI- CTIONES.

Si bene facientes, patienter sustinetis, hæc est gratia apud deum, in hoc enim uocati estis, quia & Christus passus est pro nobis &c. 1. Pet. 2.

Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed e contrario, Benedicentes, quia in hoc uocati estis &c. 1. Pet. 3.

Nūc ad breue tempus afflicti, in uarijs experimen- tis, si opus, si quæ exploratio fidei uestræ &c. 1. Petri. 1.

PARENTVM VESTIGIIS NON INGREDIENDVM.

Ne sitis sicut patres uestri, ad uos clamabunt Zach. 1.
propheta priores dicentes &c.

In præceptis patrum uestrorum nolite incedere, Ezech. 20
nec iudicia eorum custodiatis.

Nolite fieri sicut patres uestri, & fratres, qui recesserunt a domino deo patrum suorum &c. 2. Par. 30.

Nolite obdurare corda uestra, sicut in irritatione secundum diem temptationis in deserto, ubi tentaue- runt &c. 4. Reg. 17.

Viri

VIRI DILIGANT VXORES SVAS.

- Ephes. 5.** **V**iri debent diligere uxores suas, ut sua ipsorum corpora &c.
- 1. Petr. 3.** Viri cohabitent secundum scientiam, uelut in superiori uasi muliebri, impartientes honorem, tanquam etiam coheredes gratiae uitae.
- Gene. 2.** Relinquet homo patrem ac matrem, & adiungetur uxori suae, atque ex duobus fiet una caro.
- Ephes. 5.** Vos singulatim hoc praestate, ut suam quisque uxorem diligat, tanquam seipsum.
- 3. Esd. 4.** Homo patrem suum relinquet, qui nutrit illum, & suam regionem, & ad mulierem se coniungit.
- 1. Cor. 7.** Vir uxori debitam beneuolentiam reddat.
- Colos. 3.** Viri diligite uxores, & ne sitis amarulenti aduersus illas.

VXORES DILIGANT VIROS.

- Ephes. 5.** **V**xores proprijs uiris subditae sitis, ueluti domino &c. et sicut ecclesia subdita est Christo, sic et uxores suis uiris subditae sint in omnibus. Tit. 2.
- Colos. 3.** Vxores subditae estote proprijs uiris &c.
- 1. Petri. 1.** Vxores subditae sitis uiris uestris &c.
- 1. Tim. 2.** Mulieri non permitto authoritatem usurpare in uiros, sed esse in silentio. Adam prior formatus est, deinde Eua. Adam non fuit deceptus, sed mulier seducta,

sta, obnoxia facta est transgressioni.

Sub uiri potestate eris, & ipse dominabitur tui. Genes. 3.

Sancta illa olim mulieres sperantes in deo, subdit 1. Petri. 3.
tæ erant suis uiris. 1. Sara obediuit Abrahamæ, domi-
num illum appellans.

Vxor reddat debitam beneuolentiam uiro.

1. Cor. 7.

Vxor autem reueretur uirum.

Ephes. 5.

VXOR HONESTA, DONVM
DEI EST.

Domus & diuitiæ dantur à parentibus, à do- Prou. 19.
mino autem proprie uxor prudens.

Sit uena tua benedicta, & letare cum muliere ad o- Prou. 5.
lescentiæ tuæ &c.

Mulier si est tibi secundum animam tuā, non pro- Eccl. 7.
ijcias illam.

Qui inuenit mulierem bonam, inuenit bonam, & Prou. 19.
hauriet iocunditatem à domino, qui expellit mulierē
bonam, bonum expellit.

Qui possidet mulierem bonam, inchoat possessi- Eccl. 36.
onem &c.

VITA CHRISTIANA PERICVLIS
PLENA.

Miser ego homo, quis me eripiet ex hoc corpo Rom. 7.
re morti obnoxio.

In hoc gemimus domicilio nostro, quod est è cælo 2. Cor. 5.
super indui cupientes &c.

Spiritus

Galat. 5 Spiritus concupiscit aduersus carnem, caro aduersus spiritum.

Luce. 21. His autem fieri incipientibus, respicite & attollite capita uestra, quoniam appropinquat redemptio uestra.

1. Ioan. 5. Hæc est uictoria quæ uincit mūdum, uestra fides, Cupio dissolui, & esse cum Christo.

Philip. 2. Gaudendum Christiano si cito moriatur, qui sentit peccatum, mundum, diabolum impugnare omni loco & hora, se deum blasphemare. Quomodo non mortem exoptet? Sic sentit Paulus, quando Philippen sibus clamat: Cupio dissolui. Non frustra Paulus tanti spiritus uir hæc scribit. Ephes. 6. Induite totam armaturam. Et 1. Petri. 5. Sobrii estote, uigilantes &c.

VITA CHRISTIANA PER-
PETVVS CVRSVS.

Ephes. 4 **D**Onec perueniamus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij dei, in uirum perfectum, in menjuram ætatis plenæ adultæ Christi.

2. Cor. 10. Sperantes futurum, ut subolescente fide uestra in uobis magnificemur iuxta regulam uestram in exuberantiam.

FINIS.